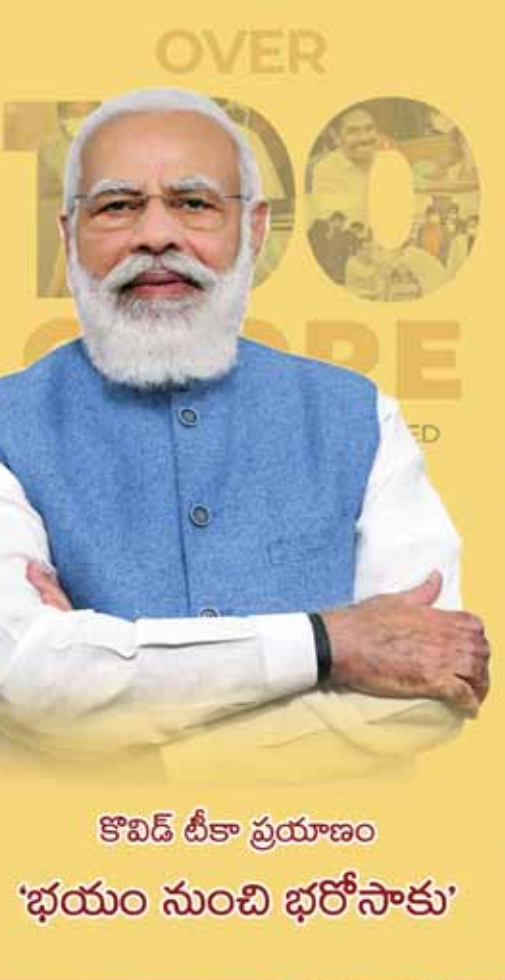

కొవిడ్ టీకా ప్రయాణం

'భయం నుంచి భరోసాకు'

హుజూరాబాద్‌లో

చరిత్రాత్మక విజయం

జాగృతి చందాను చెల్లించడానికి పక్కనున్న క్యూఆర్.కోడ్‌ను మీ మొబైల్‌తో స్కాన్ చేయండి. లేదా <http://payit.cc/S18970> అని బ్రౌజర్‌లో టైప్ చేయండి.

74 ఏళ్లుగా వెలువడుతున్న జాతీయ తెలుగు వారపత్రిక

సంపుటి: 74 సంచిక: 02 పుటలు: 52

జాగృతి

కడి 5123 - శ్రీ ఘన కార్తీక శుద్ధ చదితి

08-14 నవంబర్ 2021

వెల: ₹15/-

ఇదో జాడ్యం..
అదో మాడ్యం

క్రికెట్ మ్యాచ్‌లో జహాద్‌ను చూసే
పాకిస్తాన్ 'క్రీడాభిమానులు' కోకోల్లు

MAHAVEER GROUP OF INSTITUTIONS

(AN ISO 9001-2008 CERTIFIED INSTITUTION)

Estd : 2001

Courses Offered :

B.Tech	ECE EEE CSE IT MECH. CIVIL AERO	PG
M.Tech	DE & CS VLSI PE & ES CSE SE AMS	MBA

Counseling Code : MHVR

MAHAVEER

INSTITUTE OF SCIENCE & TECHNOLOGY

(Approved by AICTE, Affiliated to JNTUH, Hyderabad.)

Email: mist.admissions@gmail.com | website : mist.ac.in

Estd : 2009

Courses Offered :

Polytechnic	DECE DEEE DCME DME DCE
--------------------	--------------------------------

Counseling Code : MHVR

MAHAVEER

Institute of Science & Technology Polytechnic (2nd Shift)

(Approved by AICTE, Affiliated to SBTET Hyderabad.)

Email: mist.admissions@gmail.com | website : mist.ac.in

Estd : 2010

Courses Offered :

B.Tech	ECE EEE CSE MECH.
---------------	-------------------------

Counseling Code : AARM

AAR MAHAVEER

ENGINEERING COLLEGE

(Approved by AICTE, Affiliated to JNTUH, Hyderabad.)

Email: aarm.admissions@gmail.com | website : aarm.ac.in

Estd : 2014

Courses Offered :

B.Com	Computers & General	B.Sc	MSCs
--------------	---------------------	-------------	------

MAHAVEER DEGREE COLLEGE

For Arts, Commerce & Science

(Approved by Telangana Govt. - Affiliated to Osmania University)

Email: mdc.admissions@gmail.com | website : mahaveerdegreecollege.com

Sponsored by **MAHAVEER EDUCATIONAL SOCIETY**

FOR NRI / MANAGEMENT SEATS

Ph: 040-29880079, 29880086, 29880089, 29880081, 29880087

Cell : 9542001907, 9849944411

Vyasapuri, Bandlaguda, Post : Keshavgiri, Hyderabad - 500 005.

చరిత్రాత్మక విజయం

తెలంగాణ ప్రజలే కాక, దేశ ప్రజలందరూ అత్యంత ఆసక్తిగా ఎదురుచూసిన హుజురాబాద్ ఉపఎన్నికల ఫలితం వెలువడింది. ఊహించినట్లుగానే బీజేపీ అభ్యర్థి ఈటల రాజేందర్ అఖండ విజయం సాధించారు. ఆయనకు 24,068 ఓట్ల భారీ మెజార్టీని ప్రజలు ఇచ్చారు. ఈ ఎన్నికను ప్రతిష్టాత్మకంగా తీసుకుని వందల కోట్లు ఖర్చుపెట్టినా అధికార టీఆర్ఎస్కు చివరకు ఓటమి తప్పలేదు.

ఈటలకు 1,06,213 ఓట్లు రాగా, తెరాస అభ్యర్థి గెల్లు శ్రీనివాస్ యాదవ్కు 82,348 ఓట్లు పోలయ్యాయి. మొదటి రౌండ్ నుంచే స్పష్టమైన మెజారిటీ కనబరిచిన ఈటల రాజేందర్ చివరి వరకు అదే ఊపును కొనసాగించారు. రెండు రౌండ్లలో మాత్రం టీఆర్ఎస్ ఆధిక్యం ప్రదర్శించింది. కాంగ్రెస్ పరువు కోల్పోయింది.

ఈ ఎన్నికల సందర్భంగా కేసీఆర్ అత్యంత ప్రతిష్టాత్మకంగా ప్రవేశపెట్టిన దళితబంధు పథకం, వందల కోట్ల ధనం, పదవుల పందేరం, అధికారబలం, బలగం.. ఇవేవీ ప్రజాతీర్పును మార్చలేకపోయాయని రాజకీయ నిపుణులు విశ్లేషిస్తున్నారు.

(విశ్లేషణ.. పే.14)

బి.జె.పి. అభ్యర్థి, గౌరవనీయులు
ఈటల రాజేందర్ కు
అఖండ విజయం సమకూర్చిన
ఓటరు దేవుళ్లకు, పార్టీ కార్యకర్తలకు
హృదయపూర్వక
ధన్యవాదాలు...

శ్రీమతి & శ్రీ చింతల అరుణ - సురేందర్ యాదవ్
నాగోల్ డివిజన్ కార్పొరేటర్ ఓజీసీ మార్పా రాష్ట్ర కోశాధికారి

Printed & Published by **Nagol Sreenivas Reddy** on behalf of **Jagriti Prakashan Trust** and printed at Kala Jyothi Process Ltd, 1-1-60/5, Musheerabad, RTC 'X' Road, Hyderabad-500 020. And published at Jagriti Bhavan, 3-4-228/4/1, Lingampalli, Kachiguda, Hyderabad - 500 027.

Editor : Dr. Goparaju Narayana Rao.

సర్క్యులేషన్ వివరాలు, ఫిర్యాదులు, వ్యాపార ప్రకటనల వివరాల కోసం
(ఉ|| 11 నుండి సా|| 6 గంటల మధ్య) సంప్రదించండి.

బి. నాగరాజు సర్క్యులేషన్ మేనేజర్ 040-27561453/9959997013

జాగృతి చందా - సూచనలు

5 సం||ల చందా రూ.3000, సంవత్సర చందా రూ.650, విడి ప్రతి రూ.15

- ◆ అక్షరసూక్ష్మ పేరు, ఇంటి నెం., గ్రామం, మండలం, జిల్లా, పిన్ కోడ్, మొబైల్ నెం. సమగ్రంగా ఉండాలి. లేకుంటే కంప్యూటర్ ఆమోదించదు.
- ◆ తాత్కాలిక రసీదు చేరిన 15 రోజుల తర్వాత చందా నెం., ప్రారంభ తేదీ వివరాలు మీకు ఎస్.ఎం.ఎస్. చేస్తాం. ఆ వెంటనే సంచిత కూడా అందుతుంది. మీరు చందా నెం. నోట్ చేసుకోవాలి.
- ◆ పత్రిక అందకపోతే వెంటనే సంప్రదించగలరు. చిరునామా మారితే కార్యాలయానికి విధిగా తెలపండి.

చందా కట్టించే వారికి సూచనలు :

- ◆ చందాలు వసూలు చేసే పంపేవారు తమ పూర్తిపేరు, సెల్ నెం. రాయాలి.
- ◆ రసీదుపై చందాదారుని పూర్తి చిరునామా, పిన్ కోడ్, సెల్ నెం., ఈమెయిల్ ఉండాలి. వివరాలు jagritiweeklysub@gmail.comకు మెయిల్ చేయాలి.
- ◆ ఆన్లైన్/చెక్ ద్వారా కూడా చెల్లించవచ్చు. డబ్బు పంపాక 040-27561453/ 9959997013 సంబర్ధకు తెలియజేయాలి.
- ◆ మరిన్ని వివరాలకు చందాపుస్తకంలో మొదటి రసీదు వెనుక చూడగలరు.

చందా పంపవలసిన చిరునామా :

- ◆ 3-4-228/4/1, కాచిగూడ, హైదరాబాద్-500 027.

జాగృతి బ్యాంకు ఖాతా వివరాలు :

- ◆ A/c Name & No. Jagriti Prakashan Trust, 920010061405325, Axis Bank, Kothapet Branch. IFSC : UTIB0002157, PAN : AAATJ3829L
- ◆ చెక్కు డిడిపై Jagriti Prakashan Trust అని ఆంగ్లంలో రాయాలి.

సంపాదక మండలితో సంప్రదింపుల కోసం

(ఉ|| 11 నుండి సా|| 6 గంటల మధ్య)

కె. దుర్గారెడ్డి	అసోసియేట్ ఎడిటర్	9959310103
కె. హరీష్	సబ్ ఎడిటర్	9959991304

డిజైనర్లు : సిహెచ్. కుమార్, జి. తుకారాం

అజాదీ కా అమృత్ మహోత్సవ ఉద్దేశం స్వాతంత్ర్య సమరయోధులను తలుచుకోవడమే తప్ప, వాళ్ల త్యాగాలకి వక్రభాష్యాలు చెప్పడం కాదు. తమదైన శైలిలో వారిని గుర్తు చేస్తూ ఓట్లు దండుకోమని చెప్పడం అసలే కాదు. సమయం దొరికింది కదా అని దేశం మీద చరిత్ర పేరుతో అజ్ఞానాన్ని సంధించమని కూడా కాదు. ముస్లిం ఓటర్లను బుజ్జగించడంలోను, అధికారమే పరమావధిగా రాజకీయాలు చేయడంలోను అందె వేసిన చేయి కలిగిన అఖిలేష్ యాదవ్ అక్టోబర్ 31న హార్దోయ్ అనే చోట బహిరంగ సభలో చేసిన ప్రకటన స్వాతంత్ర్య సమరాన్నీ, సమరయోధులనీ అవమానించేదే. స్వాతంత్ర్య సిద్ధికి పెడార్థాలు కల్పించడమే. సర్దార్ పటేల్, మహాత్మా గాంధీ, జవాహర్లాల్ నెహ్రూ, మహమ్మదలీ జిన్నా పోరాడి ఈ దేశానికి స్వాతంత్ర్యం తెచ్చారని అఖిలేష్ ఒక సరికొత్త చరిత్ర పాఠాన్ని అవిమృదించి ఉత్తర ప్రదేశ్ ప్రజలను ధన్యులను చేశారు.

అసలు ఎన్నికలు వస్తే చాలు, చాలామంది నాయకుల నాలుకలు వశం తప్పిపోతాయి. ఏం మాట్లాడుతున్నారో తెలియదు. ఎందుకు మాట్లాడుతారో తెలియదు. జిన్నా, పటేల్, గాంధీజీ, నెహ్రూ ఒకే సంస్థలో చదివి బారిష్టర్లు అయ్యారన్న ఒక నిగూఢ సత్యాన్ని కూడా అఖిలేష్ భారతజాతికి అందించారు. నిజం ఏమిటంటే వారు ఇంగ్లండ్లో చదివారు తప్ప ఒకే సంస్థలో కాదు. పటేల్ మిడిల్ టెంపుల్లో, గాంధీ ఇన్నర్ టెంపుల్, జిన్నా లింకన్స్ ఇన్ సంస్థలో న్యాయశాస్త్రం చదివారు.

మహమ్మదలీ జిన్నా గురించి, భారత స్వాతంత్ర్యోద్యమం సమయంలో ఆయన నిర్వహించిన పాత్ర గురించి కొంచెం తెలిసిన వారైనా జిన్నా భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం తెచ్చాడంటే చచ్చినా నమ్మరు. ఆయన భారత్ను విభజించి, పాకిస్తాన్ అనే దేశాన్ని సృష్టించారు. 1936 నుంచి 1947 వరకు అందుకోసం ఊపిరాడకుండా పనిచేశారు. 1940లో లాహోర్ ముస్లిం లీగ్ సమావేశాల తరువాత పత్రికలన్నీ జిన్నా పాకిస్తాన్ అనే ప్రత్యేక దేశం ఏర్పాదాలని కోరుతున్నాడని వెల్లడించాయి. 1944లో గాంధీజీకి,

శాలివాహన 1943 శ్రీ ఘన కార్తీక శుద్ధ చవితి

**ముఖపత్ర కథనం
ఇదో జాడ్యం...
అదో మౌఢ్యం**

లోపలి పేజీలలో...

జాతీయం

**'భయం నుంచి
భరోసాకు'**

నేతాజీ - ధారావాహిక

వెనక్కి తిరిగిన వీరులు

- ఎం.వి.ఆర్. శాస్త్రి

జాగృతి

సంపాదక్రియం

జిన్నాకీ నడుమ బొంబాయిలోని జిన్నా నివాసంలో దాదాపు పక్షం రోజుల పాటు చర్చలు జరిగాయి. క్విట్ ఇండియా ఉద్యమంలో అరెస్టు, తరువాత బయటకు వచ్చిన గాంధీజీ రాజాజీ ప్రణాళిక ప్రాతిపదికగా జిన్నాతో చర్చలకు వెళ్లారు. మత ప్రాతిపదికన దేశం ఏర్పాటు చేయడం వల్ల జరిగే అనర్థాల గురించి ఆ సమావేశంలో గాంధీజీ ఎలాంటి శపథిషలు లేకుండా జిన్నాకు చెప్పారు. పాకిస్తాన్ ఏర్పడితే అక్కడ ఉన్న హిందువులు, సిక్కులు, క్రైస్తవులు, బౌద్ధులు, జైనుల భవిష్యత్తు గురించి కూడా మాటలు వచ్చాయి. ఎన్ని చెప్పినా

అఖిలేశ్ అవాచ్యాలు

గాంధీజీ జిన్నాను విభజన నిర్ణయం నుంచి వెనకడుగు వేయించలేకపోయారు.

1946లో ప్రత్యక్ష చర్య అంటూ బొంబాయి నుంచి జిన్నా ఇచ్చిన పిలుపు భారతీయ చరిత్రలోనే కాదు, ప్రపంచ చరిత్రలోనే కొన్ని నెత్తుటి వాక్యాలకు కారణమైంది. పిలుపు బొంబాయిలో ఇచ్చినా దాని ప్రతిధ్వని బెంగాల్ లో కనిపించింది. బెంగాల్ లో ముస్లింలీగ్ నాయకుడు సుభాష్ చంద్రబోస్ అంత దారుణమైన ఊచకోత జరిగిపోయింది. భారత్ ను విభజిస్తాం, లేదంటే విధ్వంసం చేస్తాం వంటి ఘోరమైన ధోరణికి జిన్నా వచ్చారు. చిట్టచివరి వైస్రాయ్ మౌంట్ బాటన్ తో కూడా జిన్నా, తమకు మాత్రం ఈటెన్ పాకిస్తాన్ ఇస్తున్నారంటూ వాదనకు దిగిన మాట నిజం. అంటే తాము కోరుకున్న ప్రదేశాలన్నీ ఇవ్వడం లేదనే. 1946లో తాత్కాలిక ప్రభుత్వంలో చేరడానికి కూడా జిన్నా పేచీ పెట్టారు.

నిజాం హైదరాబాద్ సహా కశ్మీర్, జూనాగఢ్ ఇంకా ముస్లింలు అధిక సంఖ్యలో ఉన్న అనేక ప్రాంతాలను పాకిస్తాన్ లో భాగం చేయాలన్నది జిన్నా గొంతెమ్మ కోరిక. అఖిరికి దేశం విడిపోయిన తరువాత హైదరాబాద్ నవాబుతో మంతనాలు జరిపారు. గిరిజనుల పేరుతో కశ్మీర్ లోకి సైన్యాలను పంపారు.

ఇంత దారుణమైన పథకానికి కారకుడైన వ్యక్తి ఈ దేశానికి స్వాతంత్ర్యం తెచ్చాడని ఎలా చెబుతారు? ఎంతయినా అఖిలేశ్ 'మౌల్వీ ములాయం సింగ్ యాదవ్' కుమారుడే కదా! అయోధ్య ఉద్యమం సమయంలో ములాయంను అదే విశేషణంతో రామభక్తులు ఈసడించేవారు. ఇప్పుడు ఉత్తరప్రదేశ్ బీజేపీ ప్రముఖుడు మౌర్య 'అఖిలేశ్ అలీ జిన్నా' అని పిలవడం కూడా అర్థవంతంగానే అనిపిస్తుంది. ఇది కేవలం ఎన్నికల ఎత్తుగడ అని రాజకీయ విశ్లేషకులు ఆలస్యం లేకుండానే తేల్చారు. ఆ ఎత్తుగడ వెనుక ఉన్నది ముస్లిం ఓట్లకు గాలమే. చరిత్రలోని కొన్ని భూతాలను ఎన్నికల వేళ మేల్కొల్పాలని చూడడం తీవ్ర పరిణామాలకు దారి తీస్తుంది. గతంలో ముస్లిం-యాదవ్ మైత్రి పేరుతో చిరకాలం రాజ్యం ఏలిన ములాయం యాదవ్, అఖిలేశ్ యాదవ్ లు ఉత్తర ప్రదేశ్ ను అధి:పాతాళానికి పంపించారు.

చాలా చిత్రంగా ఎంఐఎం నాయకుడు అసదుద్దీన్ ఓవైసీ చాలా యుక్తిగా అఖిలేశ్ ప్రకటనను ఖండించారు. ముస్లిం ఓట్ల మీద ఆశతో తప్పు, జిన్నా గురించి తెలిసి అఖిలేశ్ ఈ ప్రకటన చేయలేదు. ముస్లిం ఓటర్లలో తన వైభవం తగ్గకుండా చూసుకుంటూ ఓవైసీ, భారతీయ ముస్లింలకూ, జిన్నాకూ ఎలాంటి సంబంధం లేదని వెంటనే ప్రకటించారు. ఆయన సృష్టించిన పాకిస్తాన్ ఎలాంటి అధోగతిలో ఉందో ఇప్పుడిప్పుడే జ్ఞానోదయం కలిగి ఓవైసీ ఇలాంటి ప్రకటన చేస్తే దేశమంతా సంతోషించవలసిందే. జిన్నాను చరిత్ర పురుషునిగా చూడక తప్పుదు. అంతే తప్పు ఆయన ప్రేతాత్మను ఎన్నికల వేళ లేపుకు రావాలని అనుకోవడం సరికాదు. అధికారం కోసం వెంపర్లాడే అఖిలేశ్ వంటి అంగుష్ఠమాత్రులు, చరిత్ర తెలియనివారు ఇలాంటి ప్రయత్నాలు చేస్తారు. తరువాత ప్రజలు అగచాట్లు పడతారు.

08 నవంబర్ 2021, సోమవారం

అసతో మా సద్గమయ తమసో మా జ్యోతిర్గమయ మృత్యోర్మా అమృతంగమయ - బృహదారణ్యకోపనిషత్

ప్రత్యేక వ్యాసం
'వల్లీ' దేవా! నమామ్యహమ్

24లో

ధారావాహిక నవల

ఆమె మారింది

- గంటి భానుమతి

17

26లో

కథ
ఏదో మహత్తు ఉంది!

- భమిడిపాటి గౌరీశంకర్

32లో

ధారావాహిక నవల

పూలగండువనం

- డా॥ చింతకింది శ్రీనివాసరావు

3

40లో

తీర్పు తెరాసకు చెంపపెట్టు (తెలంగాణ)	- 14
సర్వాయి పాపన్న (అజాద్ కా అమృత్ మహోత్సవ్)	- 17
హిందూ పండుగలప్పుడే పర్యవరణ పరిరక్షణ గుర్తుకొస్తుందా?	- 18
గోవా విమోచనంలో ఆంధ్ర హవా	- 30
ఓ జాతీయవాది ఆత్మవిస్మరణ 'సర్దార్ ఉద్దమ్' (కళాత్మకం)	- 36
మరి ప్రజలకు రాలేదా బీసీ? (ఆంధ్రప్రదేశ్)	- 38

అరుదైన శిక్షకుడు రవిశాస్త్రి! (క్రీడ)	- 43
వార్తా విశేషాలు	- 44
బాలజాగృతి	- 46
వారఫలాలు	- 48
పదరసం	- 49
వినోద ప్రధానంగా 'పరుడు కావలెను' (సినిమా)	- 50

ఇదో జాడ్యం...

పాకిస్తాన్, బంగ్లాదేశ్ లకు భారత్ తో దౌత్య సంబంధాలు ఉన్నాయి. వాణిజ్య ఒప్పందాలు ఉన్నాయి. విరోధం కూడా ఉందన్న మాటను కాదనలేం. కానీ వీటన్నింటినీ వాస్తవంగా శాసించేది భారత్ పట్ల హిందువుల పట్ల ఆ రెండు దేశాలకు ఉన్న మత విద్వేషమే. చిత్తంగా పాకిస్తాన్ లేదా బంగ్లాదేశ్ అనుసరిస్తున్న ఇలాంటి విద్వేషం ఇక్కడి కొందరు పౌరులు కూడా ప్రదర్శిస్తున్నారు. దసరా సందర్భంగా దుర్గామాతకు బంగ్లాదేశ్ లో జరిగిన అపచారం, అక్టోబర్ 24న దుబాయ్ లో ఇండియా-పాక్ మధ్య జరిగిన టీ20 క్రికెట్ మ్యాచ్ లో భారత్ ఓటమి తరువాత దేశంలో తలెత్తిన పరిణామాలు ఆ విద్వేషానికి కొనసాగింపే. తమ మత గ్రంథానికి అవమానం జరిగిందంటూ అభూత కల్పనలు ప్రచారం చేసి బంగ్లాదేశ్ మైనారిటీలు హిందువులను ఊచకోత కోశారు. క్రికెట్ మ్యాచ్ ను క్రీడగా కాకుండా, అందులోను జహాద్ ను దర్శిస్తూ జేబులలో నుంచి మత గ్రంథాన్ని తీసి ప్రార్థనలు చేసే పాకిస్తాన్ 'క్రీడాభిమానులు' కోకొల్లలు. పాక్ గెలిచినందుకు ఆ బృందాన్ని అభినందించవచ్చు. కానీ పాకిస్తాన్ అనుకూల నివాదాలు ఎందుకు? సొంత దేశాన్ని మురదాబాద్ అనడం ఎందుకు? వైద్య కళాశాలల్లో పాకిస్తాన్ జాతీయగీతం పాడవలసిన అవసరం ఎందుకొచ్చింది? ఆ రెండు తాజా ఘటనలు కూడా సగటు భారతీయులకు అత్యంత జుగుప్స కలిగించాయి. పాక్ క్రికెట్ బృందం గెలిచినందుకు భారత్ లో సంబరాలు చేసుకున్నవారు ఈ గడ్డను వీడి పోవాలని నెటిజన్లు ఆగ్రహం వ్యక్తం చేశారు. లేకపోతే ఆ మూకలని మనమే పాకిస్తాన్ పంపాలంటూ మండిపడ్డారు. భారత్ లో పాకిస్తాన్ భక్తి ఒక జాడ్యం. బంగ్లాలో మైనారిటీలను లక్ష్యంగా చేసుకోవడం దారుణమైన మౌఢ్యం. ఉదారవాదులు యథాప్రకారం ఒకచోట నిద్ర నడించారు. మరొకచోట కల్లు తాగిన కోతులయ్యారు. బంగ్లాదేశ్ లో మైనారిటీ హిందువుల మీద జరిగిన హత్యాకాండ గురించి ఉదారవాదులూ, సెక్యులరిస్టులు నోరెత్త లేదు. కానీ భారత్ వ్యతిరేక నివాదాలు చేసి పాకిస్తాన్ జాతీయగీతం పాడి, సంబరాలు చేసుకున్న వారి మీద కేసులు పెడితే కడవల కొద్దీ కన్నీళ్లు కారుస్తున్నారు.

సరేంద్ర మోదీ ప్రభుత్వం జమ్మూ కశ్మీర్ కు ప్రత్యేక ప్రతిపత్తిని ఇచ్చే ఆర్డినెన్స్ 370 రద్దు చేసిన తరువాత అక్కడ పాకిస్తాన్ కూ, ఇక్కడి పాకిస్తానీ భక్తులకూ దిక్కుతోచడం లేదు. ఎంత చిన్న సందర్భం దొరికినా, దానిని ఆసరా చేసుకుని భారత్ మీద విషం చిలకరించడానికి పాకిస్తాన్ కు సాయంగా, ఇక్కడి పాకిస్తాన్ భక్తజనం కూడా ప్రయత్నం చేస్తూనే ఉంది. ఈ విషయాన్ని సాక్షాత్తు జమ్మూకశ్మీర్ మాజీ ముఖ్యమంత్రి, నేషనల్ కాన్ఫరెన్స్ నాయకుడు ఫారుక్ అబ్దుల్లా యే అంగీకరించారు. 'టీ 20 దుబాయ్ మ్యాచ్ లో భారత్ ఓటమి తరువాత శ్రీనగర్ లో విద్యార్థులు చేసిన ఆ నివాదాలు 370 అధికరణం రద్దు చేసిన బీజేపీని రెచ్చగొట్టడానికే. అలా సంబరాలు చేసుకున్నవారికి పాకిస్తాన్ కీ ఎలాంటి సంబంధం లేదు. వాళ్లంతా పిల్లలు, బాలకులు' అంటూ తెలిసో తెలియకో మొత్తానికి ఫారుక్ అబ్దుల్లా పూంచ్ జిల్లాలోని సురానాకోట్ బహిరంగ సభలో చెప్పడం ఒక వాస్తవాన్ని అంగీకరించినట్టే.

ఫారుక్ వ్యాఖ్య నిజమే. కేంద్ర హోంమంత్రి అమిత్ షా జమ్మూకశ్మీర్ లోనే పర్యటిస్తున్నారు. రాష్ట్రంలో సంపూర్ణ శాంతి వాతావరణం ఏర్పడే వరకు తమకు తృప్తి ఉండదని ప్రకటించారు. అలాంటి సమయంలో టీ20లో పాకిస్తాన్ గెలుపును అవకాశంగా తీసుకుని విచ్చిన్నకర శక్తులు రెచ్చిపోయాయి. స్థానికుల పేరుతో కశ్మీర్ యువత, విద్యార్థులు ఆగడాలు ఆరంభించిన అక్టోబర్ 24, 25 తేదీలలో హోం మంత్రి అక్కడే ఉన్నారు. తన పర్యటన పొడిగించి 25వ తేదీ రాత్రి పుల్వామాలో సీఆర్ పీఎఫ్ జవాన్లు ఉన్న లెఫ్టోరా శిబిరంలో బస చేశారు కూడా. 2019 ఫిబ్రవరిలో పాకిస్తాన్ ప్రేరేపిత ఉగ్రవాదులు వీరి మీదే దాడి చేసి నలభయ్ మందిని పొట్టన పెట్టుకున్నారు. ఈ పర్యటన సందర్భంలోనే ఆయన రాష్ట్రంలో శాంతిభద్రతల పరిస్థితి మెరుగైందని అనడమే కశ్మీర్ యువతకి నచ్చలేదని అనిపిస్తుంది. విశ్వవిద్యాలయాలు, విద్యాలయాలు ప్రాంగణాలలో కూర్చుని కారుకాతలు కూసే వారికి కశ్మీర్ వాస్తవ పరిస్థితులపై ఎరుక లేకున్నా అక్కడి పరిస్థితులు చాలావరకు మారిపోయాయి. ఇది గులాం నబీ ఆజాద్ వంటి కాంగ్రెస్ నాయకుడు కూడా అంగీకరించారు. లోయలో ఉగ్రవాదం తగ్గిందని ఈ దుర్ఘటనలకు కొద్ది ముందే గులాం నబీ వ్యాఖ్యానించారు. ఇందుకు

అదో మౌఢ్యం

బలమైన సాక్ష్యాలు కూడా ఉన్నాయి. అమిత్ షా చెప్పిన ప్రకారం 2004-14 మధ్య సగటున సంవత్సరానికి 208 మంది సాధారణ పౌరులు, 105 మంది భద్రతా సిబ్బంది బలయ్యారు. కానీ 2014-21 మధ్య సగటున 30 మంది పౌరులు, 60 మంది భద్రతా దళ సిబ్బంది ఉగ్రవాదానికి బలైన సంగతి తెలుస్తుంది. ఆ ముప్పుయే మంది పౌరులు మాత్రం ఎందుకు చనిపోవాలన్నదే తమ ప్రశ్న అని అమిత్ షా అనడం లోయలో చాలామందికి నచ్చదు. ముఖ్యంగా అప్సాన్ పరిణామాలతో ప్రేరణ పొంది, ఆ ఉగ్రమూకలు భారత్ లో చొరబడే సమయం కోసం వేచి చూస్తున్న వారికి అసలే నచ్చదు. వీలు చిక్కినప్పుడల్లా జరుగుతున్న భారత వ్యతిరేక ప్రదర్శనలు, గోల ఆ ధోరణి ఫలితమే.

దుబాయ్ మ్యూచ్ లో భారత్ ఓడిన తరువాత దేశంలో ఒక్క కశ్మీర్ లోనే కాదు, మహారాష్ట్ర, ఉత్తర ప్రదేశ్, రాజస్థాన్ లలో కూడా పాకిస్తాన్ భక్తులు రెచ్చిపోయారు. వీరంతా కశ్మీర్ కు చెందినవారే కావడం విశేషం. అంతా విద్యార్థులే. ఈ అల్లర్లకు సంబంధించి జమ్మూకశ్మీర్ పోలీసులు శ్రీనగర్ లోని రెండు వైద్య కళాశాలల విద్యార్థుల మీద రెండు ఎఫ్ బిఆర్ లు దాఖలు చేశారు. అక్టోబర్ 24, 25 తేదీలలో రాత్రివేళ స్కిమ్స్ లో ఎంబీబీఎస్, ఇతర డిగ్రీ కోర్సులు చదువుతున్న విద్యార్థులు ఉండే అవివాహితుల హాస్టల్ లో నినాదాలు చేసి, బాణసంచా

కాల్చారు అని ఎఫ్ బిఆర్ లో పేర్కొన్నారు. అన్ లాఫుల్ యాక్టివిటీస్ ప్రివెన్షన్ యాక్ట్ (ఉపా)లోని 105ఎ, 505 బహిరీ కింద కేసులు నమోదు చేశారు.

కశ్మీర్ లో మతోన్మాద శక్తుల భారత వ్యతిరేకత ఇప్పటిది కాదు. అది క్రికెట్ క్రీడలో పాక్, భారత్ గెలుపోటముల మీద ఎన్నోసార్లు ప్రతిఫలించింది. ఆట చూడడానికి వచ్చినవాళ్లలో కొందరు జేబులలో పెట్టుకొచ్చిన చిన్న ఖురాన్ గ్రంథాన్ని బయటకు తీసి పట్టుకుని తమ ఆటగాళ్ల గెలుపు కోసం స్మరిస్తూ ఉంటారని కరాచీ కేంద్రంగా పనిచేసే జర్నలిస్ట్ ఎబాద్ అహ్మద్ చెప్పాడు. వాళ్లందరి ఉద్దేశం దైవం తమ బృందం వైపు ఉండాలని. క్రికెట్ మ్యాచ్ లో భారత్ ఓడినప్పుడు కశ్మీర్ లోయలో సంబరాలు జరుపు కోవడం, దాని మీద కేసులు నమోదు కావడం పాత సంగతే. అక్టోబర్ 13, 1983న షేర్ ఇ కశ్మీర్ స్టేడియం (శ్రీనగర్)లో మొదటి అంతర్జాతీయ మ్యాచ్ జరిగినప్పుడు కూడా ఈ ధోరణి కనపించింది. వెస్టిండీస్ తో భారత్ ఆడింది. జనంతో కిక్కిరిసిన ఆ స్టేడియంలో ఆ రోజు భారత్ ఆటగాళ్లను వెక్కిరిస్తూ అరుపులు వినిపించాయి. భారత ఆటగాళ్లలో పరాయివాళ్లమన్నట్టు, వెస్టిండీస్ ఆటగాళ్లు సొంత గడ్డ మీద ఉన్నట్టు భావించుకోవలసి వచ్చింది. ఈ అనుభవాలను సునీల్ గవాస్కర్ తన రన్స్ 'ఎన్' రూయిన్స్ లో రాశారు. భారత్ ఓటమి పాలైంది. స్టేడియంలో మాత్రం పాక్ అనుకూల నినాదాలు

మిన్నముట్టాయి. అక్కడ మేం ఆడింది వెస్టిండీస్ తోనే గానీ, పాకిస్తాన్ తో కాదని కూడా ఆయన వ్యంగ్యంగా గుర్తు చేయవలసి వచ్చింది. 1986 సెప్టెంబర్ లో ఆస్ట్రేలియా, భారత్ మధ్య మ్యాచ్ జరిగినప్పుడు కూడా ఇదే పునరావృతమైంది. నిజానికి మ్యాచ్ జరగడానికి కొన్ని గంటల ముందు కొందరు యువకులు పిన్ మీద గోతులు తవ్వేశారు. తరువాత షాబిర్ అహ్మద్ షా, ముస్తాక్ షల్ ఇస్లాం, షాకత్ అహ్మద్ బక్తి అనే ముగ్గురిని పోలీసులు అరెస్టు చేసి కేసు నమోదు చేశారు. కానీ 28 ఏళ్ల విచారణ తరువాత అక్కడి కోర్టు ఆ ముగ్గురిని నిర్దోషులుగా విడిచిపెట్టింది. 2016లో ఇండియా- వెస్టిండీస్ ల మధ్య మ్యాచ్ జరిగినప్పుడు కూడా కశ్మీర్ లోని నిట్ లో (శ్రీనగర్) సంబరాలు జరుపుకున్నారు. ఎందుకంటే ఆ మ్యాచ్ లోనూ భారత్ ఓడిపోయింది. 2014లో జరిగిన సంఘటన మరీ దారుణం. ఆసియా కప్ లో భారత్ పాకిస్తాన్ మీద ఓడిపోయినప్పుడు మీరల్లోని స్వామి

మీకు, మీ కుటుంబ సభ్యులకు

దీపావళి

సభాకాంక్షలు

భారీ మెజారిటీతో గెలుపొందిన
ఈటల రాజేందర్ రెడ్డి
అధికారంలోకి

రామిడి శివరకర్ణా రెడ్డి
జిల్లెయం రాష్ట్ర కార్య వర్గ సభ్యులు. 9963693304

రామిడి మాధుల వీరరకర్ణా రెడ్డి
3వ డివిజన్ కార్పొరేటర్, అల్వాన్ గూడ

వివేకానంద శుభార్చి విశ్వవిద్యాలయంలో ఉత్సవాలు చేసినందుకు 67 మంది కశ్మీరీ విద్యార్థులను హాస్టల్ నుంచి బహిష్కరించారు. ఇందుకు పాకిస్తాన్ విదేశీ వ్యవహారాల కార్యాలయం నిరసన వ్యక్తం చేయడంతో, దౌత్య స్థాయిలో విభేదాలు తలెత్తాయి. 2009లో శ్రీలంక క్రికెట్ బృందం మీద ఉగ్రవాద దాడి జరిగిన తరువాత పదేళ్లపాటు పాకిస్తాన్ ఒక్క అంతర్జాతీయ మ్యాచ్ కూడా నిర్వహించలేకపోయింది. తరువాత క్రమంగా అంతర్జాతీయ బృందాలు మళ్లీ పాకిస్తాన్ రావడం మొదలయింది. ఒకసారి ప్రపంచ కప్ సందర్భంలోనే న్యూజీలాండ్ హఠాత్తుగా పాక్ పర్యటనను రద్దు చేసుకుంది. ఇందుకు భద్రతా కారణాలను చూపింది. తరువాత ఇంగ్లండ్ జట్టు కూడా అదే చేసింది. 2020లో కూడా దక్షిణ కశ్మీరీలో స్థానిక క్రికెట్ టీమ్కు చెందిన తొమ్మిది మంది క్రికెటర్ల మీద పోలీసులు ఉపా చట్టం ప్రయోగించారు. అంత క్రితమే లోయలో చనిపోయిన ఒక తీవ్రవాది బొమ్మ ఉన్న చొక్కాలు ఆ ఆటగాళ్లు వేసుకున్నారు.

తమ పాక్ భక్తికి అడ్డొచ్చిన వాళ్లని కూడా రకరకాలుగా బెదిరించడం, ముద్రలు వేయడం కూడా కశ్మీరీలో పరిపాటి. టీ20 మ్యాచ్లో గెలిచిన పాక్కు అనుకూలంగా సంబరాలు చేయడం గురించి ప్రశ్నించిన 'బయటి' విద్యార్థులకు చంపేస్తామంటూ బెదిరింపు ఫోన్ కాల్స్ వెళ్లాయి. స్కిమ్మి సౌరా ప్రభుత్వ వైద్య కళాశాల విద్యార్థిని అనన్య జమ్మాలకు ఇలాంటి అనుభవమే ఎదురైంది. అబ్దుల్లా ఘాజీ అనేవాడు ఆమెను దోషి అంటూ, పోలీస్ ఇన్సార్జర్ అంటూ వేధించడం పోస్టులు పెట్టాడు. స్కిమ్మి విద్యార్థుల

మీద పోలీసులు కేసు పెట్టడానికి కారణం అనన్య అంటూ అతడు ఆరోపిస్తున్నాడు. 'ఆమె పోలీస్ ఇన్సార్జర్. ఉపా కేసుల నమోదుకు విద్యార్థులను గుర్తించడంలో ఆమె సహకరించి, దోషిగా నిలిచారు. ఆమె 'బయటి వ్యక్తి' డోగ్రా. ఈమె కూడా అక్కడే ఎంట్రీఎస్ చదువుతోంది. ఆర్ఎస్ఎస్ సభ్యురాలు. సంగహాన్, ఇతర ఆర్ఎస్ఎస్ సభ్యులతో కలసి స్థానిక కశ్మీరీ విద్యార్థుల మీద పెద్ద ఎత్తున దుష్ప్రచారానికి పాల్పడుతున్నారు. జైలుకు పంపుతామనీ, ఎన్కౌంటర్ అవుతారనీ బెదిరిస్తున్నారని కూడా ఘాజీ వరసగా ట్వీట్లు చేశాడు. అయితే ఘాజీ ఆరోపణలు నిజం కాదని అనన్య చెప్పారు. తాను ఎలాంటి వీడియోలు బయటపెట్టలేదని చెప్పారు. మెహాక్ పిరదానీ అనే మరొక విద్యార్థిని కూడా అనన్య మీద ఇలాంటి ప్రచారమే ప్రారంభించింది. కశ్మీరీలో విలసిల్లుతున్న ఆత్మీయతని ఇలాంటి శక్తులు నాశనం చేస్తున్నాయని మెహాక్ ఆరోపణ. ఇది ఎంత దారుణమైన అబద్ధమో చెప్పడానికి లక్షల ఉదాహరణలు ఉంటాయి. హాస్టల్లో జరిగిన ఘటనలకు సంబంధించిన వీడియోలు బయటకు రావడానికి అనన్య కారణమని కూడా ఈమె ఇన్స్టాగ్రామ్ కథనంలో ఆరోపించింది. ఆమెను మేమంతా కలసి ఏకాకిని చేశామని కూడా ఘనంగా చెప్పుకుంది.

ఈ ప్రభుత్వ వైద్య కళాశాలల కథ ఇలా ఉంటే, అక్కడే ఉన్న నేషనల్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ టెక్నాలజీ కథ వేరుగా ఉంది. టీ 20 సెమీ ఫైనల్స్లో భారత్తో ఆడిన వెస్టిండీస్కు అనుకూలంగా కశ్మీరీ విద్యార్థులు నినాదాలు చేయడంతో ఇక్కడ గొడవ మొదలయింది. మిగిలిన వారు భారత్ టీమ్కు అనుకూలంగా

నినదించారు. ఇదే హింసాత్మక సంఘటనలకు దారి తీసింది. తమను 'బయట నుంచి వచ్చిన విద్యార్థులు' నెట్టి వేశారని కశ్మీరీ విద్యార్థులు ప్రచారం మొదలుపెట్టారు. ఇది లోయలోనే ఉద్రిక్తతలు సృష్టించింది. అలాగే ఇంతియాజ్ షేక్ అనే ఒక కారియర్ సర్వీస్ బాయ్, పార్సల్ ఇవ్వడానికి వెళ్లిన తనను చితకబాదారని పోలీసులకు ఫిర్యాదు చేశాడు. కొందరు కశ్మీరీయేతర విద్యార్థులు ముమ్మసైల జెండా ఎగుర వేయడానికి ప్రయత్నిస్తూ, 'భారతమాతకు జై' అని నినాదాలు ఇవ్వడంతోను ఘర్షణలు జరిగాయి. ఇదంతా నిట్ ప్రాంగణంలోనే జరిగింది. పోలీసులు రంగ ప్రవేశం చేసి త్రివర్ణ పతాకాన్ని స్వాధీనం చేసుకుని వరిస్థితిని అదుపు చేయడానికి పాటుపడ్డారట. ఇది ఇక్కడితో ఆగలేదు. ఈ ఘటనలు జరిగిన తరువాత అధ్యాపక బృందంలో స్థానికులైన వారు తమ పట్ల వివక్ష చూపించడం ఆరంభించారని కశ్మీరీ బయట నుంచి వచ్చిన విద్యార్థులు చెబుతున్నారు. గతంలో నిట్లో పూర్తిగా కశ్మీరీ విద్యార్థులే ఉండేవారు. కొన్నేళ్ల క్రితం దీనిని

అదో మాధ్యం

దసరా ఉత్సవాల వేళ బంగ్లాదేశ్లో చోటుచేసుకున్న అవాంఛనీయ ఘటనలు భారతీయులను ఆందోళన, ఆవేదనకు గురిచేశాయి. అక్కడి కొన్ని ఛాందసనాద సంస్థలు మైనార్టీ హిందువులు, వారి ప్రార్థనా స్థలాలపై మూకుమ్మడిగా జరిపిన దాడులు మాయని మచ్చగా మిగిలాయి. హిందువులు అధికంగా ఉండే ఒక ప్రాంతంలో ఏర్పాటు చేసుకున్న దసరా దుర్గాదేవి మండపాన్ని దుండగులు తీసుకెళ్లి నీళ్లలో పడేయడం, కనిపించినవారినిల్లా చావగొట్టడం, దుర్గామాత శిజరాలను కూల్చడం వీడియోలలో ప్రపంచం మొత్తం చూసింది. ఈ దాడులలో నలుగురు హిందువులు చనిపోయారు. తరువాత నౌకాలిలోని ఇస్కాన్ గుళ్ల మీద కూడా మతోన్మాదులు దాడిచేశారు. విగ్రహాలను అపవిత్రం చేయడమే కాకుండా, భక్తులను గాయపరిచారు. దుర్గ శిజరాల మీద గుంపులు గుంపులుగా, ఇస్కాన్ గుళ్ల మీద రెండువందల మంది మారణాయుధాలతో దాడి చేయడం గమనార్హం. ఇది పాకిస్తాన్ నుంచి అక్కడ స్థిరపడిన వారి దుశ్చర్య అని వార్తలు వచ్చాయి. మధ్యయుగాల ముస్లిం దాడులకు ఏమాత్రం తీసిపోని ఈ అల్లర్ల దరిమిలా 22 జిల్లాలలో పారా మిలటరీని మోహరించవలసి వచ్చింది.

ప్రపంచవ్యాప్తంగా హిందువులు పరమ

పవిత్రంగా భావించే దుర్గాష్టమి వేడుకల సందర్భంగా వదంతులను నమ్మి, కొన్ని ఇస్లామిస్ట్ ఛాందసనాద సంస్థలు హిందువులను లక్ష్యంగా చేసుకున్నాయి. వాస్తవాలు ఏమిటో తెలుసుకోకుండా, సంయమనం పాటించకుండా మూకుమ్మడిగా జరిపిన దాడుల వల్ల బంగ్లాదేశ్ లోని మైనార్టీ హిందువులు అరచేతిలో ప్రాణాలు పెట్టుకుని బిక్కుబిక్కుమంటూ బతకాల్సిన దుస్థితి ఏర్పడింది. ఈ ఘటనలను దేశ ప్రధాని, అవామీలీగ్ పార్టీ అధినేత షేక్ హసీనా వాజెద్, ఐక్యరాజ్య సమితి, అంతర్జాతీయ మానవ హక్కుల సంఘం, అమెరికా తదితర పాశ్చాత్య దేశాలు తీవ్రంగా ఖండించాయి. మైనార్టీలను కాపాడేందుకు తక్షణమే తగిన చర్యలు చేపట్టాలని, దాడులకు పాల్పడిన వారిని కఠినంగా శిక్షించాలని డిమాండ్ చేశాయి. ఈ దిశగా హసీనా సర్కారు కూడా అడుగులు వేసింది. లౌకికవాద పార్టీగా చెప్పుకునే అవామీలీగ్కు హసీనా సారథ్యం వహిస్తున్నారు. బంగ్లాదేశ్ ఆవిర్భావ సమయంలోనే దేశ నిర్మాత,

కేంద్రం తన అధీనంలోకి తెచ్చుకున్న తరువాత యాభయే శాతమే కశ్మీరిలకు కేటాయించారు. మిగిలిన వాటిలో సగం జమ్మూ, లెహ్ ప్రాంతాల వారికీ, బయటివారికి కేటాయిస్తున్నారు. దీనితో సమీకరణలు మారాయి.

మాజీ ముఖ్యమంత్రి మెహబూబా ముష్టి ఆలస్యం లేకుండా స్పందించారు. ఈవిడ మరీ వికృతంగా పాక్కు అనుకూలంగా నినాదాలు చేస్తున్న వారి మీద ప్రమాదకరమైన వ్యాఖ్యలు చేస్తున్నారంటూ యావద్దేశాన్ని ఆడిపోసుకుంది. 370 రద్దు తరువాత ఇక్కడ ఎంత మంది మిఠాయిలు పంచుకున్నారో, ఇలా పాక్ అనుకూల నినాదాలు చేస్తున్నవారిని విమర్శిస్తున్నవారికి తెలియదని కూడా ఈ మాజీ ముఖ్యమంత్రి ఆరోపించారు. ఈ దేశద్రోహులను (పాక్ అనుకూలరు) కాల్చిపారేయాలంటూ కొందరు ట్వీట్లు పెట్టడం దారుణమని ఆమె అభిప్రాయం. ఇలాంటి వాళ్లంతా విరాట్ కోహ్లా చూపించిన క్రీడా స్ఫూర్తిని చూపాలని కూడా సూత్రీకరించారామె. అయితే గెలిచిన బృందానికి మైదానంలోనే

అభినందనలు తెలియచేయడానికీ, పాకిస్తాన్కు జే కొడుతూ, భారత్ను దూషిస్తూ, పాక్ జాతీయ గీతం పాడుతూ వీరంగం వేసే వారికీ మధ్య తేడా తెలియని ఈమె కశ్మీర్ రాష్ట్రానికి పెద్ద నాయకురాలు.

టీ20లో పాక్ గెలుపు సందర్భంగానే సంబరాలు చేసుకున్న మరొక ఏడుగురు ముస్లిం యువకులను ఉత్తర ప్రదేశ్ పోలీసులు అరెస్టు చేశారు. ఇందులో ముగ్గురి మీద దేశద్రోహ నేరం మోపుతామని ముఖ్యమంత్రి యోగి ఆదిత్యనాథ్ వెల్లడించారు కూడా. వర్గాల మధ్య విద్వేషాలను రెచ్చగొడుతున్నందున సైబర్ టెర్రరిజం అరోపణలు వీరి మీద నమోదు చేస్తున్నారు. ఆ ఏడుగురిలో ముగ్గురు కశ్మీరీలే. ఆగ్రాలోని రాజా బల్వంత్సింగ్ కాలేజీలో చదువు తున్నారు. వీరే పాకిస్తాన్కు అనుకూలంగా సోషల్ మీడియాలో మెసేజ్లు పంపారు. వీళ్లని ఇప్పటికే కాలేజీ సస్పెండ్ చేసింది. మరో ముగ్గురిని బరేలీలో, ఇంకొకరిని లక్నోలోను అరెస్టు చేశారు. పాకిస్తాన్ అనుకూల నినాదాలు చేస్తున్నవారిని అరెస్టు చేయాలని కోరుతూ ఆ సంస్థ ప్రాగణంలోకి దూసుకు వచ్చారన్న ఆరోపణతో కొందరిపై కేసు నమోదు కావడం విశేషం.

అక్టోబర్ 27న రాజస్థాన్లో ఒక ఉపాధ్యాయురాలిని కూడా ఇదే విషయం మీద అరెస్టు చేశారు. ఆ వెంటనే ఆమె పనిచేసే పాఠశాల యాజమాన్యం కూడా ఉద్వేగం నుంచి పీకేసింది. ఉదయ్పూర్లోని నీరజా మోది పాఠశాలలో పనిచేసే నఫీసా అతారి మనం గెలిచాం, గెలిచాం అంటూ సామాజిక మాధ్యమాలలో పోస్టు పెట్టారు. పంజాబ్లోని సంగ్రూర్లో ఉన్న భాయి గురుదాస్ ఇనిస్టిట్యూట్

కూడా ఇలాంటి గొడవలకు వేదిక అయింది. ఈ ఇంజనీరింగ్ టెక్నాలజీ సంస్థలో చదువుతున్న కశ్మీరీ విద్యార్థులను పాక్ గెలుపు పండగ చేసుకున్నందుకు ఉత్తరప్రదేశ్, బీహార్కు చెందిన విద్యార్థులు దాడి చేశారు. మేం మా హాస్టల్ గదులలో కుదురుగా కూర్చుని ఉంటే ఆ విద్యార్థులు వచ్చి దాడి చేశారని కశ్మీరీ విద్యార్థులు చెబుతున్నా దేశం సమ్మడం లేదు.

పదహేనుమంది భారత క్రికెట్ బృందంలో ఏకైక ముస్లిం మహమ్మద్ షమిపై మరొక కోణం నుంచి నెటిజన్లు దుమ్మెత్తి పోశారు. ఇతడు కొన్ని విషయాలు పాకిస్తాన్ బృందానికి ముందే అందజేశాడని నెటిజన్లు ఆరోపణ. దేశద్రోహి అంటూ దూషణలు వెల్లువెత్తాయి. ఈ ఆరోపణలు సరికాదని క్రికెట్ దిగ్గజాలు పాపోయాయి. ఇక్కడే ఒక చిత్రమైన అంశం కూడా చూడాలి. భారత్ ఓటమితో సంబరాలు చేసుకున్న పాకిస్తాన్ అనుకూలర మీద వెల్లువెత్తిన విమర్శల కంటే, షమి మీద కురిసిన సానుభూతే ఎక్కువ.

ఇది 'భక్తుల' ఓటమి అంటూ నోరు పారేసు కున్నారా సాక్షాత్తు కాంగ్రెస్ నాయకురాలు రాధికా ఖెరా. ఆ పార్టీ జాతీయ మీడియా కోఆర్డినేటర్ రాధిక ఈ నోటి దురుసుకు సొంత పార్టీ నుంచి కూడా విమర్శల పాలయ్యారు. భక్తులు ఓడిపోవడం అన్న మాట పాకిస్తాన్లో ఒక మతపెద్ద నోటి నుంచి రావల సిన మాట. ఔను ఇవాళ కాంగ్రెస్కు చాలా సంతోషం కలిగిన రోజే కదా అంటూ బీజేపీ ప్రతినిధి సంబిత్ పాత్రా సమాధానమిచ్చారు. ఇలా క్రీడలనీ, మతాన్నీ కలపడం సరికాదు అంటూ ఢిల్లీ కాంగ్రెస్ నాయకుడు సందీప్ దీక్షిత్ కూడా చీవాట్లు పెట్టారు. ★

బంగబంధు షేక్ ముజిబుర్ రెహమాన్ మైనార్టీల రక్షణకు ప్రతిన బూనారు. ఆ బాటలోనే ఆయన తనయ హసీనా నడుస్తున్నారు. స్వాతంత్ర్య స్ఫూర్తిత్వాల సందర్భంగా భారత ప్రధాని నరేంద్ర మోదీ ఈ ఏడాది మార్చి 26న బంగ్లాదేశ్ సందర్శించారు. ఆ దేశానికి అన్నివిధాలా బాసటగా నిలుస్తామని హామీ ఇచ్చారు. దేశ నిర్మాత, బంగబంధు షేక్ ముజిబుర్ రెహమాన్కు 2020 గాంధీ శాంతి బహుమతిని ఆయన తనయ హసీనాకు అందజేశారు. కరోనా వంటి కఠినమైన పరిస్థితుల నేపథ్యంలోనూ మోదీ ధాకా సందర్శించడం, ఆ దేశానికి రెండు మిలియన్ల డోసుల టీకాలను పంపించడం ఉభయ దేశాల మైత్రీ బంధానికి నిదర్శనం. ఈ ఏడాది మోదీ జరిపిన తొలి విదేశీ పర్యటన ఇదే కావడం గమనార్హం. ఈ నేపథ్యంలో గత నెలలో పొరుగుదేశంలో జరిగిన అవాంఛనీయ ఘటనలు సహజంగానే భారతీయులను ఆందోళన, ఆవేదనకు ఒకింత ఆగ్రహానికి గురి చేయడం అనివార్య పరిణామం. దీనిని పొరుగుదేశం కూడా

సానుకూల ధోరణిలోనే అర్థం చేసుకోవడం స్వాగతించ దగ్గ విషయం. ఏమైనా బంగ్లా తాజా దుర్ఘటన ఆ దేశ పరువును దిగజార్చింది.

దుర్గాపూజ సందర్భంగా కుమిల్లా పట్టణంలోని హిందువుల ప్రార్థనా మందిరంలో ఇస్లాం పవిత్ర గ్రంథం ఖురాన్ కు అవమానం జరిగిందన్న వదంతులు దేశాన్ని కుదిపేశాయి. దీంతో అల్లరి మూకలు హిందువులు, వారి ఆలయాల లక్ష్యంగా దాడులకు తెగబడ్డాయి. ప్రార్థనా మందిరాలను ధ్వంసం చేశాయి. హిందువుల ఇళ్లను నేలమట్టం చేశాయి. అక్టోబరు 13న కుమిల్లా పట్టణం, 15న ధాకా సమీపంలోని నాసీర్ నగర్, బేగంగంజ్ తదితర పట్టణాలు ఇందుకు సాక్షిభూతంగా నిలిచాయి. దేశ రాజధాని ధాకాకు వంద కిలోమీటర్ల దూరంలో, ధాకా- చిట్టగాంగ్ మార్గంలో కుమిల్లా. దీని జనాభా సుమారు మూడు లక్షలు. భారత్ లోని త్రిపుర రాష్ట్రానికి కూడా ఇది సమీపంలోనే ఉంటుంది. ఈ ఘటనలకు సంబంధించి పోలీసులు 71 కేసులు నమోదు చేశారు. దాదాపు 450 మందిని అరెస్టు

చేశారు. ఈ ఘటనలకు కారణం జమాతే-ఇ-ఇస్లాం పార్టీ. దేశ రాజకీయాల్లో ఇది ఛాందసవాద పార్టీగా గుర్తింపు పొందింది. మైనార్టీల వ్యతిరేకత ప్రాతిపదికగా ఈ పార్టీ రాజకీయాలను చేస్తోంది. అంతగా ప్రజాదరణ లేనప్పటికీ మత మౌఢ్యాన్ని ప్రేరేపించి అమాయక ప్రజల మనసులను కలుషితం చేయడంలో కీలకపాత్ర పోషిస్తోంది. మైనార్టీలు ముఖ్యంగా హిందువులు, భారత్ పట్ల గుడ్డి వ్యతిరేకత దీని విధానం. పాక్ మాదిరిగా దేశాన్ని పూర్తిగా ఇస్లామీకరణ చేయాలన్నది జమాతే లక్ష్యం. అందుకే అవకాశం చిక్కినప్పుడల్లా మత విద్వేషాన్ని రగలించే పనిలో ముందంజలో ఉంటుంది. 2001-2006 మధ్యకాలంలో షేక్ ఖలీదా జియా ఆధ్వర్యంలోని బంగ్లాదేశ్ నేషనలిస్ట్ సర్కారులో ఈ పార్టీ భాగస్వామి. 2013 నుంచి దేశంలో హిందువుల ఇళ్లు, ఆలయాలపై దాదాపు నాలుగువేల దాడుల ఘటనలు జరిగాయి.

పాకిస్తాన్ నుంచి స్వేచ్ఛ, స్వాతంత్ర్యం కోరుతూ 1971లో షేక్ ముజిబుర్ రెహమాన్ సాగించిన పోరాటానికి భారత్ సంపూర్ణ మద్దతు ప్రకటించింది. నాటి పోరాటంలో భారత్ పాత్ర చిరస్మరణీయం. బంగ్లా తరపున భారతీయ సేనలు పాక్ పై పోరాడాయి. తద్వారా బంగ్లాదేశ్ ఆవిర్భావంలో భారత్ శ్లాఘనీయమైన పాత్ర పోషించింది. ఈ

విషయం ఈ తరం బంగ్లాదేశీయులకు, భారతీయులకు సైతం పెద్దగా తెలిసి ఉండకపోవచ్చు. కానీ రెండు దేశాల్లోని పాత తరానికి బాగా తెలుసు. తొలిరోజుల్లో దేశంలో దాదాపు 30 శాతం మైనార్టీలు ఉండేవారు. వీరిలో హిందువులు అధికం. సిక్కులు, బౌద్ధులు, క్రైస్తవులు సైతం ఉన్నారు. మైనార్టీల హక్కులకు, రక్షణకు సంపూర్ణ పూచీ వహిస్తామని, వారు స్వేచ్ఛగా, నిర్భయంగా జీవించవచ్చని అవామీలీగ్ పార్టీ అధినేత, దేశ తొలి అధ్యక్షుడు, బంగబంధు షేక్ ముజిబుర్ రెహమాన్ అప్పట్లో హామీ ఇచ్చారు. కొంతకాలం పాటు ఇదే పరిస్థితి కొనసాగింది. ఆయన తనయ, ప్రస్తుత అవామీలీగ్ అధినేత, ప్రధాని హసీనా వాజెద్ కూడా తండ్రి బాటలోనే నడిచారు. మైనార్టీల హక్కులకు బాసటగా నిలిచారు. కానీ కాలక్రమంలో కొన్ని వర్గాల్లో ఛాందసవాదం పెరిగింది. మతమౌఢ్యం జడలు విప్పింది. రాడికల్ ఇస్లామిస్ట్ పార్టీలు పుట్టుకొచ్చాయి. ఇందులో జమాతే-ఇ-ఇస్లామిస్ట్ ది ప్రధాన పాత్ర. దీని బాటలోనే అన్నరుల్లా బంగ్లా టీమ్, హిజ్బ్ ఉల్ తహ్రిర్, జమాతే -ఉల్-ముజాహిద్దీన్ బంగ్లాదేశ్ వంటి పుట్టగొడుగు పార్టీలు పుట్టుకొచ్చాయి. మైనార్టీల పట్ల వ్యతిరేకత వీటి విధానం. మత మౌఢ్యాన్ని ప్రేరేపించడం, ప్రజలను ఛాందసవాదం వైపు మళ్లించడం లక్ష్యంగా ఇవి పని చేస్తుంటాయి. ఈ

దిశగా కొంత మేరకు పురోగతి కూడా సాధించామని అవి చెబుతుంటాయి. ఇందుకు పాకిస్తాన్ నుంచి వచ్చిన మూకలు కూడా తమ వంతు సాయం అందిస్తున్నాయి.

హిందువుల వండగల నమయంలో వదంతులను, పుకార్లను వ్యాపింప చేయడం, వారి ఇళ్లు, మందిరాలపై దాడులకు తెగబడటం ఈ పార్టీల లక్ష్యం. తాజా దాడుల వెనక కూడా వీటి పాత్ర బహిరంగ నత్యం. మతమౌఢ్యాన్ని, ఛాందసవాదాన్ని వ్యాపింప చేయడంలో దేశంలో ప్రధాన ప్రతిపక్ష బంగ్లాదేశ్ నేషనలిస్ట్ పార్టీ (బీఎన్పీ) పాత్రను తక్కువగా అంచనా వేయలేం. రాడికల్ ఇస్లామిస్ట్ పార్టీల స్థాయిలో కాకపోయినా ఆ పార్టీ కూడా ఇస్లామీకరణ పట్ల మొగ్గు చూపుతుంది. మైనార్టీల పట్ల అంతగా ఉదారభావాన్ని చాటదు. ఆ పార్టీ అధినేత్ర బేగం ఖలీదా జియా ప్రధానిగా ఉన్న సమయంలో పరోక్షంగా ఛాందసవాదాన్ని ప్రోత్సహించారు. మైనార్టీలపై ఉదాసీనత ప్రదర్శించారు. భారత్ పట్ల అంతగా సన్నిహితంగా ఉండేవారు కాదు. బంగ్లా రాజకీయాల్లో అవామీలీగ్ భారత అనుకూల పార్టీగా, బీఎన్పీ భారత వ్యతిరేక పార్టీగా ముద్రపడ్డాయి. బీఎన్పీ కూడా దేశాన్ని దాదాపు సగం కాలం పాలించింది. ఫలితంగా దేశంలో మైనార్టీ వ్యతిరేకత, ఇస్లామీకరణ

విస్తరించింది. ఛాందస వాద పార్టీలకు అడ్డే లేకుండా పోయింది. ఫలితంగా దేశంలో మైనార్టీల సంఖ్య నానాటికి పలచబడిపోతోంది. ఒకప్పుడు దేశంలో 30 శాతం ఉన్న హిందువుల సంఖ్య ఇప్పుడు పది శాతానికి పడిపోయింది.

దేశంలో మైనార్టీ వ్యతిరేకత పెరగడానికి ఇతర కారణాలు అనేకం ఉన్నాయి. గత మూడు దశాబ్దాల్లో దేశంలో మదర్సాలు పుట్టగొడుగుల్లా విస్తరించాయి. పేరుకు ఇవి మతపరమైన పాఠశాలలని పైకి చెప్పుకుంటున్నప్పటికీ అక్కడ చెప్పేదంతా ఇస్లామీకరణ గురించే. అదే సమయంలో మైనార్టీల పట్ల వ్యతిరేకతను నూరిపోయడం. ఈ పరిస్థితిని నివారించడంలో ప్రభుత్వాలు విఫలమయ్యాయి. అదేమంటే ఇస్లాంకు వ్యతిరేకమన్న ముద్ర పడుతుందన్న భయం. అదే సమయంలో దేశంలో 'హపోజిజం' పెరిగింది. సౌదీ అరేబియా వంటి అరబ్ దేశాలకు ఉపాధి కోసం వలస వెళ్లిన యువత అక్కడి ప్రభావానికి లోనయి మత మార్గాన్ని బాగా వంటబట్టించుకుంది. స్వదేశానికి తిరిగి వచ్చిన వారు దేశాన్ని ఇస్లామీకరణ చేయాలన్న ధ్యేయంతో పని చేస్తున్నారు. వీరిని ఇస్లామిస్ట్ రాజకీయ పార్టీలు చేర్చిస్తున్నాయి. బీఎన్ఎస్ వంటి ప్రధాన ప్రతిపక్షం పరోక్షంగా వీరికి అండగా నిలుస్తోంది. ప్రధాన పార్టీలను కాదని, మతం ప్రాతిపదికగా ఏదో ఒకరోజు అధికారాన్ని కైవసం చేసుకోవాలన్న లక్ష్యంగా రాడికల్ ఇస్లామిస్ట్ పార్టీలు పని చేయడం కూడా సమస్యకు ఒక కారణం. మెజార్టీ ముస్లిముల మద్దతు ఉంటే అధికారం సాధించవచ్చన్న ప్రధాన ప్రతిపక్షం బీఎన్ఎస్ వైఖరి సైతం పరిస్థితిని దిగజారుస్తోంది. దీంతో మరో ప్రధాన పార్టీ హసీనా వాజెద్ నాయకత్వంలోని అవామీలీక్ కొంతమేరకు ఇరకాట పరిస్థితిని ఎదుర్కొంటోంది. మైనార్టీల పట్ల మొగ్గు చూపితే ఎక్కడ మెజార్టీ ముస్లిముల మద్దతు కోల్పోతామన్న భయంతో ఆ పార్టీ గట్టిగా మాట్లాడలేకపోతోంది. అందుకే తమ దేశంలో మైనార్టీ హిందువుల భద్రత భారత్ వైఖరిపై కొంతమేరకు ఆధారపడి ఉంటుందని ఆ పార్టీ అధినేత్రి హసీనా వివాదాస్పద వ్యాఖ్యచేశారు. పౌరసత్వ సవరణ చట్టం (సీఏఏ- సిటిజన్ షిప్ ఎమెండ్ మెంట్ యాక్టు), జాతీయ పౌర పట్టిక (ఎన్ఆర్సీ- నేషనల్ రిజిస్టర్ ఆఫ్ సిటిజెన్స్) నేపథ్యంలో హసీనా ఈ వివాదాస్పద వ్యాఖ్యలు చేసి ఉండవచ్చని రాజకీయ విశ్లేషకులు అంచనా వేస్తున్నారు. వాస్తవానికి ఆమె ఉద్దేశం అది కాదు. స్వదేశంలో విపక్షపార్టీల దూకుడు తగ్గించేందుకు, తాను మైనార్టీల అనుకూలమన్న భావనను చెరిపేసేందుకు హసీనా అలా మాట్లాడి ఉంటారన్నది రాజకీయ పండితుల భావన. సీఏఏ, ఎన్ ఆర్ సీ చట్టాల వల్ల ఎవరికీ, ముఖ్యంగా మైనార్టీలకు ఎలాంటి నష్టం లేదన్న విషయం ఆమెకు బాగా తెలుసు. భారత్ లో మైనార్టీలకు ఉన్నంత రక్షణ, భద్రత మరే దేశంలోనూ లేదన్న విషయం అంతర్జాతీయ సమాజానికి సుపరిచితం. కశ్మీరీలపై పాకిస్తాన్, టర్కీ వంటి కొన్ని దేశాలు మొసలి కన్నీరు కార్చడం వెనకీ అసలు విషయం అందరికీ తెలిసిందే. ఆర్థికంగా పతనం అంచుకు చేరుతున్న ఈ రెండు దేశాలు భారత్ వ్యతిరేకతను బూచిగా చూపి రాజకీయంగా తమ తమ దేశాల్లో పబ్లిం గడుపుకునేందుకు ప్రయత్నిస్తున్నాయి. గతంలో కొంతమేరకు తటస్థంగా వ్యవహరించే 'నాటో' (నార్త్ అట్లాంటిక్ ట్రిటీ ఆర్గనైజేషన్) దేశం టర్కీ ఇటీవల కాలంలో అయినదానికి కాని దానికి ఇస్లామాబాద్కు వంత పాడటం అలవాటుగా చేసుకుంది. ఏది ఏమైనప్పటికీ బంగ్లాదేశ్ లో మైనార్టీ హిందువులపై దాడులను సాకుగా చూపి భారత్- బంగ్లాదేశ్ మధ్య చిచ్చు పెట్టేందుకు కొన్ని శక్తులు చేసిన ప్రయత్నాలను ఉభయ దేశాలు తిప్పికొట్టాయి. ఉభయ దేశాలు సంయుక్తంగా పాటించడం, ఆచితూచి వ్యవహరించడం వల్లే ఇది సాధ్యపడింది. స్వదేశంలో మైనార్టీల హక్కులు, భద్రత, రక్షణ గురించి అదే పనిగా మోదీపై విమర్శలు కురిపించే కొన్ని జాతీయ పార్టీలు బంగ్లాదేశ్ లో మైనార్టీలపై దాడుల గురించి ఉద్దేశ పూర్వకంగా మౌనం పాటించడం వాటి ద్వంద్వ ప్రమాణాలకు నిలువెత్తు నిదర్శనం. నిజానికి పశ్చిమ బెంగాల్ ముఖ్యమంత్రి మమతా బెనర్జీయేకాదు, ఏ ఉదారవాది వీటి గురించి నోరు మెదపలేదు.

వ్యాసకర్త: సీనియర్ జర్నలిస్ట్

కొవిడ్ టీకా ప్రయాణం 'భయం నుంచి భరోసాకు'

కరోనా మహమ్మారిని కట్టడి చేసేందుకు భారత్ చేపట్టిన వ్యాక్సినేషన్ ఇటీవలే 100 కోట్ల డోసుల మైలురాయి పూర్తి చేసుకొని తాజాగా (నవంబర్ 1) 106 కోట్లకు చేరింది. అగ్ర దేశాలతో పోలిస్తే భారత్కు త్వరితగతిన టీకాలు ఇచ్చే సామర్థ్యం లేదని, దేశమంతా ఈ కార్యక్రమాన్ని పూర్తిచేసేందుకు 3, 4 ఏళ్లయినా పడుతుందని విమర్శకులు విశ్లేషించినా, ప్రధాని నరేంద్రమోదీ ఈ కార్యక్రమాన్ని సవాలుగా స్వీకరించి ఆచరణతోనే వారికి సమాధానం ఇచ్చారు. భారత ప్రభుత్వం వ్యాక్సినేషన్లలో వివక్షకు, వీటినీ సాంప్రదాయానికి తావు లేకుండా అందరికీ సమానంగా ఇస్తోందని, స్వదేశీ టీకాలపై ప్రజలకు నమ్మకం ఉండటం సంతోషకరమైన విషయమని ఈ సందర్భంగా ప్రధాని వ్యాఖ్యానించారు. మరోవైపు రష్యా, బ్రిటన్, చైనా, అమెరికా దేశాల్లో కరోనా కేసులు మళ్లీ పెరుగుతున్నాయి. థర్డ్ వేవ్ అంచనాల నేపథ్యంలో ప్రతిఒక్కరూ మరింత అప్రమత్తంగా ఉండాల్సిన పరిస్థితులు కనిపిస్తున్నాయి.

OVER

CRORE

VACCINE DOSES ADMINISTERED

ప్రపంచం మీద కరోనా మహమ్మారి పడగ విప్పినప్పటి నుంచీ భారతదేశం భారీ యుద్ధమే చేస్తోంది. ప్రపంచంలోనే అత్యధిక జనాభాలో రెండో స్థానంలో ఉన్న భారత్ మొదటి నుంచీ ఈ విషయంలో అప్రమత్తంగానే ఉంటోంది. కరోనా ముప్పు భారత్ మీదే అధికంగా ఉంటుందని అంతర్జాతీయంగా నిపుణులు ఆందోళనలు, హెచ్చరికలు జారీ చేస్తూ వచ్చారు. దీన్ని సవాలుగా స్వీకరించిన కేంద్ర ప్రభుత్వం కట్టడి చేసేందుకు తీసుకున్న చర్యలు ప్రశంసలందుకుంటున్నాయి. 2020 ఆరంభంలో వచ్చిన కరోనా మొదటి దశతో పాటు ఈ ఏడాది ఆరంభం నుంచీ సవాలు విసురుతూ వచ్చిన రెండో దశ తీవ్రతను కూడా గణనీయంగా తగ్గించగలిగాం. ప్రపంచ దేశాల గణాంకాలతో పోలిస్తే మనదేశం కరోనా కేసుల్లో అమెరికా తర్వాత రెండో స్థానంలో, మరణాల్లో మూడో స్థానంలో కనిపిస్తుంది. కానీ జనాభా ప్రాతిపదికన గమనిస్తే అగ్రరాజ్యాలుగా చెప్పుకునే అమెరికా, బ్రిటన్, రష్యాతో పాటు కొన్ని యూరప్ దేశాలే అత్యధిక ముప్పు ఎదుర్కొన్నాయి. ప్రధానమంత్రి నరేంద్ర మోదీ అనుసరించిన పటిష్టమైన వ్యూహంతో కరోనాను కట్టడి చేయగలిగాం. దేశంలోని ఆస్పత్రులు ఎదుర్కొన్న ఆక్సిజన్ కొరతను అధిగమించడంతో పాటు మౌలిక సదుపాయాలను మెరుగుపరిచే కార్యక్రమం మొదలైంది. ప్రధాని మోదీ పరిస్థితిని ఎప్పటికప్పుడు సమీక్షించడంతో పాటు

వివిధ రాష్ట్రాల ముఖ్యమంత్రులు, ఉన్నతాధికారులతో మాట్లాడి అప్రమత్తం చేశారు. ఇవన్నీ సత్ఫలితాలు ఇస్తున్నాయి.

వ్యాక్సినేషన్లో ముందడుగు

కరోనా రక్కసిని ఎదుర్కొనేందుకు అగ్ర దేశాలతో పాటుగా భారత్ కూడా టీకాలను అభివృద్ధి చేసింది. అమెరికా, బ్రిటన్, రష్యా, చైనా దేశాలకు దీటుగా దేశీయంగానే వ్యాక్సిన్ అభివృద్ధిని ప్రోత్సహించారు మోదీ. స్వయంగా టీకాల తయారీ కేంద్రాలను సందర్శించారు. కొవాగ్జిన్, కొవిషిల్డ్ వ్యాక్సిన్లను సిద్ధం చేసి దశలవారిగా టీకాల పంపిణీ ప్రారంభించారు. మొదటి దశ వ్యాక్సినేషన్ ప్రక్రియ జనవరి 16న మొదలైంది. మొదట ఆరోగ్య కార్యకర్తలకు టీకాలు ఇచ్చారు. ఫిబ్రవరి 2న బహిరంగ ప్రదేశాల్లో పనిచేసే కార్మికులకు టీకా వేశారు. మార్చి 1న 45 ఏళ్ల నుంచి 60ఏళ్ల వారికి ప్రారంభించారు. ఆ తర్వాత ఏప్రిల్ 1 నుంచి 18 ఏళ్ల పైబడిన వారందరికీ టీకాలు వేశారు. వ్యాక్సినేషన్ సమర్థతంగా సులభతరంగా సాగేందుకు 'కొవిన్' మొబైల్ యాప్ ను అందుబాటు లోకి తేవడంతో పాటు, టీకాలు తీసుకున్నవారందరూ తమ మొబైల్ లోనే ధృవీకరణ పత్రం పొందే అవకాశం కల్పించారు.

కొవిడ్ వ్యాక్సినేషన్ కార్యక్రమానికి మొదట్లో కొన్ని అవరోధాలు కలిగాయి. వ్యాక్సిన్ తీసుకోవడానికి కొందరు ఇష్టపడలేదు. ఇందుకు కారణం చాలా వరకూ అపోహలే. మరి కొందరు అప్పటికే కరోనా తీవ్రత తగ్గడంతో తొందరే ముంది నిదానంగా తీసుకో వచ్చునుకున్నారు. కానీ అంతలోనే రెండోదశ కరోనా విరుచుకుపడింది. వైద్యవ్యవస్థ మీద ఒక్కసారిగా భారం పడింది. అప్పటి దాకా టీకాలు తీసుకోవడానికి బద్ధకించిన వారు ఒక్కసారిగా వ్యాక్సినేషన్ కేంద్రాలవైపు వరుగులు తీశారు. ఈ తాకిడితో ముందుగా వేసుకున్న అంచనాలు తప్పి వ్యాక్సిన్ కొరత ఏర్పడింది. అయితే పటిష్టమైన వ్యూహంతో ఈ సమస్యను త్వరలోనే పరిష్కరించారు. స్వదేశీ టీకాలతో పాటు ఇతర దేశాల వ్యాక్సిన్లను కూడా అనుమతులను ఇచ్చారు. అన్ని చోట్లా, అందరికీ టీకాలు అందుబాటులో ఉంచారు. అంతకు ముందే భారత్ లో

తయారైన వ్యాక్సిన్లను 'వ్యాక్సిన్ మైత్రి'లో భాగంగా ప్రపంచ దేశాలకు కూడా అందించాం.

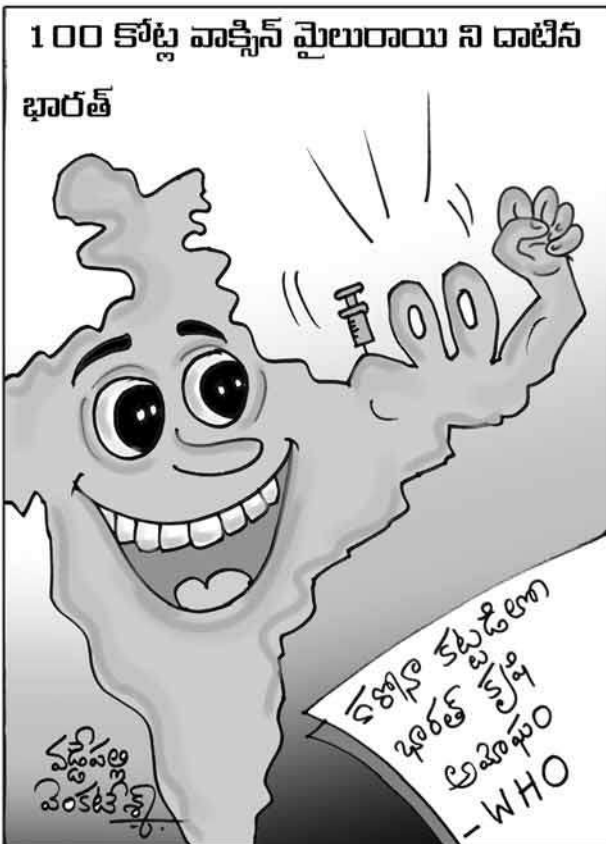
100 కోట్ల మైలు రాయి

భారత్ లో కరోనా మహమ్మారిని ఎదుర్కొనేందుకు చేపట్టిన బృహత్తర టీకా కార్యక్రమం కీలక మైలురాయిని దాటింది. కేవలం తొమ్మిదంటే 9 నెలల్లోనే అక్టోబర్ 21న దేశవ్యాప్తంగా 100 కోట్లకు పైగా డోసులను పంపిణీ చేసి అరుదైన కీర్తిని సాధించాం. ఎన్నో అవాంతరాలు, మరెన్నో సవాళ్లను దాటుకుని ఈ ఘనత చేరుకున్నాం. ఈ శతకోటి టీకా ప్రయాణాన్ని 'అందోళన నుంచి భరోసా వరకు' అని అభివర్ణించారు ప్రధాని మోదీ. దేశంలో 100 కోట్ల డోసుల టీకా పంపిణీ పూర్తయిన సందర్భంగా దేశ ప్రజలను ఉద్దేశించి ప్రసంగించారు ప్రధాని. 'ఈ ప్రయాణంతో మనం మరింత బలంగా మారాం. 100 కోట్ల డోసులు అనేది కేవలం సంఖ్య కాదు. దేశ సంకల్ప బలం. దేశ చరిత్రలో సరికొత్త అధ్యాయం. నవ భారతానికి ప్రతీక' అన్నారు నరేంద్రమోదీ.

భారత్ లో కరోనా వ్యాక్సినేషన్ ప్రారంభమైన పురుష ప్రశంసలతో పాటు విమర్శలూ వచ్చాయి. వాటన్నింటికీ తగిన సమాధానం ఇచ్చామన్నారు ప్రధాని మోదీ. టీకాలపై ఎన్ని అపోహలు సృష్టించినా, గందరగోళ పరిస్థితులు ఎదురైనా దేశ ప్రజల విశ్వాసంతోనే ఈ విజయం సాధించగలిగామన్నారు. దేశంలో వ్యాక్సినేషన్ పై ఎదురైన ఎన్నో ప్రశ్నలు, సవాళ్లకు '100 కోట్ల ఘనతే' సమాధానమని చెప్పుకొచ్చారు. కరోనా వ్యాక్సిన్ల ద్వారా భారత్ శక్తి ఏంటో ప్రపంచానికి చూపించాం. మన ఫార్మా సామర్థ్యం ప్రపంచానికి మరోసారి తెలిసిందన్నారు మోదీ.

కొత్తగా 'ఏవై.4.2' కలవరం

భారత్ లో సెప్టెంబర్ చివర లేదా అక్టోబర్ లో థర్డ్ వేవ్ ముప్పు ఉంటుందని వైద్య నిపుణులు అంచనా వేశారు. అయితే కేంద్ర ప్రభుత్వం దేశవ్యాప్తంగా

వ్యాక్సినేషన్ తో పాటు, తీసుకుంటున్న జాగ్రత్తల కారణంగా ఇప్పటి వరకూ ఆ పరిస్థితి రాలేదు. కానీ ప్రమాదం ఇంకా పొంచే ఉంది. కొత్తగా కరోనాలో డెల్టా ఉపరకం 'ఏవై.4.2' కలవరం పుట్టిస్తోంది. ప్రపంచ వ్యాప్తంగా రష్యా, చైనా, బ్రిటన్ తో పాటు అమెరికాలోనూ మరోసారి పెద్ద సంఖ్యలో కరోనా కేసులు మొదలయ్యాయి. రష్యాలో రికార్డు స్థాయిలో విజృంభిస్తోంది. గతంలో ఎన్నడూ లేని విధంగా కేసులు, మరణాలు వెలుగు చూస్తున్నాయి. చైనాలో యుద్ధ వాతావరణ పరిస్థితులు కనిపిస్తున్నాయి. అమెరికాలో వ్యాక్సినేషన్ జోరుగా సాగుతున్న కేసుల తగ్గుదలలో ఎలాంటి మార్పులేదు. ప్రపంచ వ్యాప్తంగా మరోసారి ఇబ్బందికర పరిస్థితులు కనిపిస్తున్నాయి. పలు దేశాలు కొవిడ్ ఆంక్షల్ని కఠినతరం చేస్తున్నాయి. మరికొన్ని ఆంక్షల చట్రంలోకి వెళ్లిపోతున్నాయి.

ఈ నేపథ్యంలో భారత్ లోనూ కలవరం మొదలైంది. ప్రస్తుతం మధ్యప్రదేశ్, మహారాష్ట్రల్లో కరోనా మహమ్మారి కొత్త వేరియంట్ కలకలం సృష్టిస్తుంది. ఇప్పుడిప్పుడే కరోనా క్షీణిస్తున్నదని భావిస్తున్న తరుణంలో కొత్త వేరియంట్ కేసులు ఒక్కసారిగా భారత్ ను ఉలిక్కిపడేలా చేశాయి. మొన్నటి వరకు డెల్టా వేరియంట్, డెల్టా ప్లస్ ఉత్పరి వర్తన పట్ల భయం వ్యక్తం కాగా ఇప్పుడు 'ఏవై.4.2' వేరియంట్ వణికిస్తుంది.

ముప్పు పూర్తిగా తొలగిపోలేదు: ప్రధాని

ఓ వైపు పండుగల పేరుతో నిబంధనలు గాలికొదిలేస్తూ రద్దీగా తిరిగేస్తున్న జనం.. మరోవైపు కొన్ని రాష్ట్రాల్లో నామమాత్రంగా సాగుతోన్న టీకా పంపిణీ.. ఇవన్నీ చూస్తుంటే కరోనా మూడో దశను మళ్లీ ఆహ్వానిస్తున్నామా? అన్నట్లు ఉన్నాయి దేశంలో తాజా పరిస్థితులు. మహమ్మారి ముప్పు ఇంకా పూర్తిగా తొలగిపోలేదు. 100 కోట్ల వ్యాక్సినేషన్ డోసులను పంపిణీ చేసినప్పటికీ ఇంకా ముప్పు ఉందని హెచ్చరించారు ప్రధాని మోదీ. కరోనా నిబంధనలను మరచిపోయి అన్నారు.

టీకాల వృథాయే సమస్య

దేశవ్యాప్తంగా నవంబర్ 1న 106 కోట్లకు పైగా డోసులను పంపిణీ చేశారు. ఈ ఏడాది చివరికల్లా అర్జునైన 94 కోట్ల మందికి రెండు డోసుల పంపిణీ పూర్తి చేయాలని కేంద్రం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. అక్టోబర్ లోనే లక్ష్యం పూర్తయింది. అయితే పండుగల సందర్భంగా అక్టోబర్ లో వ్యాక్సినేషన్ అంతంత మాత్రంగానే సాగింది. సెప్టెంబరులో 24 కోట్లకు పైగా డోసులను పంపిణీ చేయగా.. గత నెల అది 17 కోట్ల దిగువకు పడిపోయింది. ముఖ్యంగా దసరా పండగ రోజుల్లో చాలా రాష్ట్రాల్లో టీకా పంపిణీ నిలిచిపోయింది. దీంతో డోసుల పంపిణీ తగ్గింది. అక్టోబర్ ఒకటో తేదీ నాటికి రాష్ట్రాల వద్ద 5 కోట్ల

ఒక ఆరోగ్య కార్యకర్తను అభినందిస్తున్న మోదీ

డోసుల నిల్వలు ఉన్నాయి. అయితే గత నెల పంపిణీ నెమ్మదించడంతో ఈ నిల్వలు కూడా పేరుకు పోయాయి. ఇప్పటివరకు రాష్ట్రాల వద్ద 13 కోట్లకు పైగా డోసులు, ప్రైవేటు ఆసుపత్రుల వద్ద దాదాపు 2 కోట్ల డోసులు నిల్వ ఉన్నట్లు అధికారిక వర్గాల సమాచారం. దీంతో రాష్ట్రాల తీరుపై కేంద్ర ప్రభుత్వం అసంతృప్తి వ్యక్తం చేసింది. ఒకప్పుడు టీకాల కొరతపై ప్రశ్నించిన రాష్ట్రాలు.. ఇప్పుడు సరిపడా డోసులు అందుబాటులో ఉన్నా వ్యాక్సినేషన్ ను వేగవంతం చేయడంలేదు.

మరోవైపు ఇప్పటికీ చాలా దేశాలు బూస్టర్ డోసును మొదలుపెట్టాయి. కానీ మన దగ్గర మాత్రం అక్టోబర్ నెలతో పోలిస్తే డోసుల పంపిణీ 25శాతం మేర తగ్గింది. రాష్ట్రాల వద్ద ఉన్న టీకాల నిల్వలు మూడు రెట్లు పెరిగాయి. అందుకే స్వయంగా ప్రధాన మంత్రి మోదీ రంగంలోకి దిగి టీకా పంపిణీపై అత్యవసర సమావేశం ఏర్పాటు చేశారు. నవంబరు 2 నుంచి టీకా పంపిణీ తక్కువగా ఉన్న జిల్లాలో ఇంటింటి వ్యాక్సినేషన్ డ్రైవ్ చేపట్టాలని కేంద్రం నిర్ణయించింది. ఇంకా ఒక్క డోసు కూడా తీసుకోని వారి ఇంటింటికీ వెళ్లి వ్యాక్సినేషన్ వేయించుకునేలా వారికి సర్టిఫికేట్ అక్కడే టీకాలు ఇవ్వాలని భావిస్తోంది. అలాగే రెండు డోసులు తీసుకున్నవారి సంఖ్య చాలా తక్కువగా ఉండటంతో రెండో డోసు పంపిణీపై ప్రత్యేక దృష్టిపెట్టనుంది.

భారత్ టీకా పత్రానికి గుర్తింపు!

భారత్ లో కరోనా టీకా తీసుకున్నప్పుడు జారీచేసే గుర్తింపు పత్రాన్ని గుర్తించేందుకు ఇటీవలి వరకూ కొన్ని దేశాలు నిరాకరించాయి. కరోనాతో అల్లకల్లోల మైన పరిస్థితులు సాధారణానికి చేరుకుంటున్న

క్రమంలో ఆయా దేశాలు దశలవారీగా ఆంక్షలు ఎత్తేస్తున్నాయి. ఈ నేపథ్యంలో అంతర్జాతీయ రాకపోకలను సులభతరం చేసేందుకు వ్యాక్సినేషన్ తీసుకున్నట్లు గుర్తింపు పత్రం అవసరం. ఇది ఉంటే ఆయా దేశాలకు వెళ్లినప్పుడు క్వారంటైన్ నిబంధనల నుంచి మినహాయింపు ఉంటుంది. అయితే కొన్ని దేశాలు మనదేశం జారీచేసే సర్టిఫికేట్ ను అంగీకరించ లేదు.

మొదట్లో బ్రిటన్ తో ఈ చిక్కులు ఏర్పడ్డాయి. క్వారంటైన్ నిబంధనల విషయంలో కేంద్ర ప్రభుత్వం సైతం దీటుగా స్పందించడంతో ఆ దేశం దిగొచ్చింది. అక్టోబర్ ప్రారంభంలో హంగేరీ, సెర్బియా తదితర దేశాలూ భారత్ టీకా పత్రాన్ని గుర్తించాయి. ప్రధాని నరేంద్ర మోదీ సైతం ఇటీవల తన ఇటలీ పర్యటనలో భాగంగా టీకా ధ్రువపత్రాల పరస్పర గుర్తింపు అంశంపై యూరోపియన్ యూనియన్ దేశాల ప్రతినిధులతో చర్చలు జరిపినట్లు విదేశాంగ తెలిపింది. ఈ క్రమంలో భారత్ కొవిడ్ టీకా ధ్రువపత్రాన్ని అధికారికంగా గుర్తించిన దేశాల జాబితాలో తాజాగా మరో అయిదు దేశాలు చేరాయి. ఎస్టోనియా, కిర్గిస్తాన్, స్లొవేక్ ఆఫ్ పాలస్తీనా, మారిషస్, మంగోలియా ఇందులో ఉన్నాయి. కొద్ది రోజుల క్రితం కొవాగ్జిన్ టీకాను ఆస్ట్రేలియా ప్రభుత్వం కూడా గుర్తించింది.

కరోనా వ్యాక్సినేషన్ తీసుకున్నవారు ప్రయాణించేందుకు భారత ప్రభుత్వం ఇటీవల 28 దేశాలతో 'ఎయిర్ బిబుల్' ఒప్పందాన్ని కుదుర్చుకుంది. ఈ ఒప్పందంలో భాగంగా.. ఆయా దేశాలకు ప్రత్యేక విమాన సర్వీసులను నడుపుతున్నారు.

వ్యాసకర్త : సీనియర్ జర్నలిస్ట్

తీర్పు తెరాసకు

తెలంగాణ రాష్ట్ర సమితి. వాస్తవానికి అదో ఉద్యమ పార్టీ. కానీ, ఇప్పుడు దేశంలోనే దశాబ్దాల పాలనలోనూ ఆరితేరిన రాజకీయ పార్టీలనూ ప్రభావితం చేసే స్థాయిలో, ఆలోచించే స్థాయిలో కేవలం రెండు దశాబ్దాల్లోనే విప్లవాత్మక మార్పులకు కేంద్రబిందువుగా మారిన ఫక్తు రాజకీయ పార్టీ. హామీలు, భరోసాలు, పథకాల ప్రకటనలకు.. అలాగే తాను ఇచ్చిన మాటలకు, సవాళ్లకు, ఆచరణకు అసలు పొంతన ఉందని రాజకీయ నాయకులకు బ్రాండ్ గా కేసీఆర్ ను చెప్పుకుంటారనేది బహిరంగ రహస్యమే. అంతేకాదు, ప్రజల నాడిని పసిగట్టే నాయకుడిగా, సందర్భాన్ని బట్టి పరిస్థితులను తనకు అనుకూలంగా మార్చుకునే వ్యూహకర్తగా కూడా కేసీఆర్ కు పేరుంది. కేసీఆర్ ను ఎవరెన్ని మాటలన్నా, ఎవరెన్ని విమర్శలు చేసినా, ఎవరెంతగా తిట్టిపోసినా.. ఎన్నికలు జరిగినప్పుడు మాత్రం టీఆర్ఎస్ నే ఆధిక్యంలో ఉండటం అనేది ఓ కనికట్టుగా కూడా తెలంగాణలో చెప్పుకునే పరిస్థితి ఉంది. కానీ, కాలం ఎప్పుడూ ఒకేలా ఉండదు. దానికి హుజురాబాద్ ఎన్నికలే ప్రత్యక్ష నిదర్శనంగా నిలిచాయి. తెలంగాణ రాష్ట్రసమితిని నిలువెల్లా ఆత్మపరిశీలన చేసుకోవాల్సిన పరిస్థితిని కల్పించాయి. ప్రభుత్వమంతా ఒక్కటయినా, పార్టీ మొత్తం ఒకే నియోజకవర్గంలో తిష్ట వేసినా, మంత్రుల నుంచి మొదలుకొని ప్రజాప్రతినిధులందరూ హుజురాబాద్ లోనే మకాం వేసినా.. గ్రామం, వార్డు కాదు.. ఓటరు స్థాయిలో టీఆర్ఎస్ ముఖ్యనేతలు బుజ్జగించినా ప్రజాస్వామ్యయుతంగా జరిగిన ఎన్నికల్లో మాత్రం బొక్కబోర్లా పడింది తెలంగాణ రాష్ట్రసమితి. తెలంగాణ సంస్కృతికి, ఆకాంక్షలకు, లక్ష్యాలకు, తానే ప్రతినిధిని అని భావించే టీఆర్ఎస్ అధినాయకత్వానికి పతనం మొదలయ్యింది. ఇది ఇప్పటి విశ్లేషణ కాదు. హుజురాబాద్ లో ఉప ఎన్నికలు ఖరారైన నాటినుంచే సాగుతున్న రాజకీయ విశ్లేషణ. అందుకే కేసీఆర్ మందీమార్పలాన్ని మొత్తం దింపినా, అధికార వ్యవస్థను అవకాశం ఉన్నంతవరకు వినియోగించు కున్నా, తనవైన తెలివైన వ్యూహాలన్నింటినీ రంగరించినా ఫలితం దక్కలేదు. పోలింగ్ రోజు.. స్థానికులు బయటి వ్యక్తులందరినీ బయటకు తరిమి తరిమి కొట్టిన దృశ్యాలు మీడియాలో కనిపించాయి. ఈ పరిణామాలే పోలింగ్ నరళిని అంచనా వేసేందుకు కూడా దోహదపడ్డాయి. అంతేకాదు, గతంలో కంటే పెరిగిన పోలింగ్ శాతం కూడా టీఆర్ఎస్ వ్యతిరేక ఓటుగా మారిన వైనం ఫలితాల్లో సాక్షాత్కరించింది.

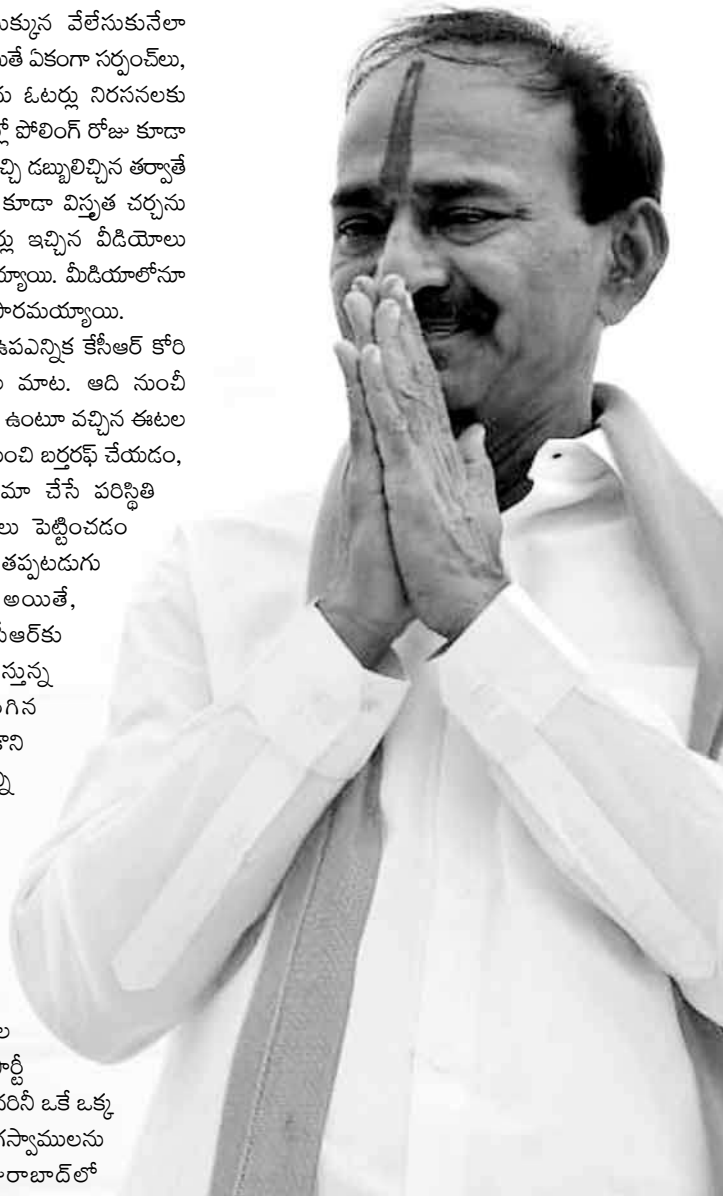
ఓటుకు నోటు హక్కుయ్యిందెవరి వల్ల?

అంతేకాదు, ఎన్నడూ లేని విధంగా ప్రజలు ఓటు వేసేందుకు డబ్బులు డిమాండ్ చేయడం తమ హక్కు అన్న పరిస్థితులు హుజురాబాద్ లో నెలకొన్నాయి.

ఓటుకు 6వేల చొప్పున పంపిణీ చేశారని కొందరు, వాటిలోనూ స్థానిక నేతలు కొంత డబ్బును కాజేశారని ఇంకొందరు, తమకైతే అసలు డబ్బులే ఇవ్వలేదని, తాము ఓటర్లం కాదా? అని ప్రశ్నించిన మరికొందరు.. ఇలా ఓటర్లు బాహాటంగా మీడియా ముందే తమ ఆక్రోశాన్ని వెళ్లగక్కడం కొత్త సంప్రదాయానికి వేదికగా నిలిచింది. ఈ పరిణామం ఇంతటితోనే ఆగలేదు. డబ్బులు అందని వాళ్లు స్థానిక ప్రజా ప్రతినిధులను ఘెరావ్ చేయడం, బాహాటంగా నిలదీయడం, రోడ్లెక్కి ఆందోళనలు చేయడం ప్రజాస్వామ్యవాదులను ముక్కున వేలేసుకునేలా చేసింది. కొన్ని గ్రామాల్లో అయితే ఏకంగా సర్పంచ్ లు, టీఆర్ఎస్ నేతల ఇళ్లముందు ఓటర్లు నిరసనలకు దిగారు. ఇక, చాలా గ్రామాల్లో పోలింగ్ రోజు కూడా ఏదో ఒక పార్టీ వాళ్లు ఇంటికొచ్చి డబ్బులిచ్చిన తర్వాతే ఓటు వేసేందుకు కదలడం కూడా విస్తృత చర్చను లేవనెత్తింది. ఓటర్లకు కవర్లు ఇచ్చిన మీడియాలు సోఫల్ మీడియాలో వైరల్ అయ్యాయి. మీడియాలోనూ ఈ తతంగంపై వార్తలు ప్రసారమయ్యాయి.

అసలు హుజురాబాద్ ఉపఎన్నిక కేసీఆర్ కోరి తెచ్చుకున్నదన్నది విశ్లేషకుల మాట. ఆది నుంచీ టీఆర్ఎస్ లో కేసీఆర్ వెన్నంటి ఉంటూ వచ్చిన ఈటల రాజేందర్ ను మంత్రి పదవినుంచి బర్డెన్ చేయడం, తనంతట తానుగా రాజీనామా చేసే పరిస్థితి కల్పించడం, భూకబ్జా కేసులు పెట్టించడం వంటి కారణాలతో కేసీఆర్ తప్పటడుగు వేశారని చెబుతున్నారు. అయితే, మొదటినుంచీ పార్టీకి, కేసీఆర్ కు అందదండగా ఉంటూ వస్తున్న ఈటల.. తనకు జరిగిన హరాభవాన్ని సీరియస్ గా తీసుకొని కేసీఆర్, తానో అన్న నినాదాన్ని ఎత్తుకున్నారు. అందుకే కేసీఆర్ కూడా హుజురాబాద్ ను 'ఇజ్జత్ కే సవాల్' గా తీసుకున్నారు. ప్రభుత్వ ఖజానా గురించి ఆలోచించలేదు. అధికార యంత్రాంగం పరిమితుల గురించి పట్టించుకోలేదు. పార్టీ శ్రేణులు, ప్రజా ప్రతినిధులందరినీ ఒకే ఒక్క నియోజకవర్గం కోసం భాగస్వాములను చేశారు. అందుకే హుజురాబాద్ లో

టీఆర్ఎస్ అభ్యర్థి గెల్లు శ్రీనివాస్ యాదవ్ అయినప్పటికీ.. పోటీ మాత్రం కేసీఆర్, ఈటల మధ్య జరిగిందన్న స్థాయిలో ప్రచార పర్యం సాగింది. క్షేత్రస్థాయిలో పరిస్థితులు కూడా ఈ వాదననే ప్రతిబింబించాయి. దాదాపు ఐదు నెలలపాటు టీఆర్ఎస్ శ్రేణులు, ప్రజాప్రతినిధులందరూ హుజురాబాద్ వేదికగా కార్యకలాపాలు సాగించారు. బ్రుబుల్ షాటర్ గా పేరున్న, పార్టీలో ఉన్నప్పుడు ఈటలకు అత్యంత సాన్నిహిత్యంగా ఉండే

చెంపపెట్టు

హరీష్‌రావుకు ప్రచార బాధ్యతలు అప్పగించారు. దళితబంధు పథకాన్ని హుటాహుటిన ప్రకటించి ఒక్క హుజురాబాద్ నియోజకవర్గానికే రెండువేల కోట్ల రూపాయలు కేటాయించారు. అంతేకాదు, ఏడేళ్లుగా పెండింగ్‌లో ఉన్న కొత్త రేషన్ కార్డుల జారీ ఫైలుకు దుమ్ము దులిపారు. పింఛన్ వయసును తగ్గిస్తూ నిర్ణయం తీసుకొని.. అప్పటికప్పుడు దరఖాస్తులు కూడా స్వీకరించారు. ఇవన్నీ చేస్తున్నా ఈటల రాజేందర్‌కే అక్కడ పరిస్థితులు అనుకూలంగా ఉన్నాయని తెలిసి.. నియోజకవర్గంలో మొదటినుంచీ అందగా ఉంటూ వస్తున్న ఈటల రాజేందర్ అనుచరులందరినీ నయానో, భయానో టీఆర్‌ఎస్‌లోకి చేర్చుకొని ఈటలను ఒంటరిని చేయడంలో సఫలీకృతమయ్యారు. కానీ, ఓటర్ల నాడిని మాత్రం మార్పులేకపోయారన్న వాదనలు వినిపిస్తున్నాయి. టీఆర్‌ఎస్ పార్టీ హుజురాబాద్ ఎన్నికల కోసం వందల కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు పెట్టిందని అంచనా వేస్తున్నారు. ఇలా.. ఎన్నికలను అత్యంత ఖరీదైనవిగా మార్చిన రాజకీయపార్టీగా టీఆర్‌ఎస్ పేరును దక్కించుకుంది. అదీ కేవలం ఉప ఎన్నిక, ఒకే నియోజకవర్గం కోసం ఇంతగా ఖర్చుచేయడమన్నది దేశంలోనే మొదటి సారి అంటున్నారు.

తెలంగాణలో టీఆర్‌ఎస్ అధికారంలోకి వచ్చినప్పటినుంచీ ఎన్నికలు అత్యంత ఖరీదైనవిగా మారిపోయాయి. మారి పోయాయనేకంటే కేసీఆర్ మార్చేశారన్నది సబబు. గడిచిన అసెంబ్లీ ఎన్నికల్లో టీఆర్‌ఎస్ అభ్యర్థులు తమ గెలుపుకోసం 25 కోట్ల రూపాయల చొప్పున ఖర్చు చేశారన్న వాదనలున్నాయి. కొడంగల్‌లో రేవంత్‌రెడ్డిని ఓడించడం కోసం వంద కోట్ల రూపాయలకు పైగా ఖర్చు చేశారని, ఇటీవల నాగార్జున సాగర్ నియోజక వర్గానికి జరిగిన ఉపఎన్నికలోనూ కాంగ్రెస్ తరపున పోటీ చేసిన కె.జానారెడ్డిని ఓడించడానికి కూడా వంద కోట్లు ఖర్చు చేశారని ప్రచారం జరుగుతోంది. ఇప్పుడు హుజురాబాద్‌లో ఈటల రాజేందర్‌ను ఓడించాలన్న పట్టుదలతో వందల కోట్లు ఖర్చు చేశారని సొంతపార్టీ నేతలే చెప్పుకుంటున్నారు. ఇకపోతే, హుజురాబాద్ ఉపఎన్నికలో మొత్తం 86.33 శాతం పోలింగ్ నమోదు అయింది. మొత్తం

తాజాగా దళితబంధు పథకం కూడా ఆ కోవలోనికే చేరింది. హుజురాబాద్ ఉప ఎన్నికలు రాగానే.. దళితబంధు పథకాన్ని తెరమీదకు తెచ్చారు కేసీఆర్. కేవలం హుజురాబాద్ నియోజకవర్గానికే 2వేల కోట్ల రూపాయలు కేటాయించారు. అతితక్కువ మందికి, అది కూడా టీఆర్‌ఎస్ వర్గాల అనుయాయు లకు మాత్రమే సాయం అందించారన్న ఆరోపణలున్నాయి. అందులోనూ సవాలక్ష అంక్షలు పెట్టి దళితులను తప్పుదారి పట్టించారన్న ప్రచారం జరుగుతోంది. ఇక, షరామామూలుగానే ఎన్నికల కమిషన్ దళితబంధు పథకాన్ని పోలింగ్ సమయం వరకూ ఆపేసింది.

2,36,837 ఓట్లు ఉండగా 2,05,053 మంది తమ ఓటు హక్కును వినియోగించుకున్నారు. 2018తో పోలిస్తే ఈసారి పోలింగ్ శాతం 2.5 వరకు పెరిగింది.

టీఆర్‌ఎస్ ఆశయం - 20 యేళ్ల పయనం

అసలు టీఆర్‌ఎస్ ఆశయాలేంటి? ఆవిర్భావం నాటి బాసలేంటి? ప్రజలకు ఇచ్చిన భరోసా ఏంటి? ప్రకటించిన హామీలేంటి? అనే వాటితో పాటు.. కేసీఆర్ తప్పిన మాటలెన్ని? బుట్టడాఖలు చేసిన హామీలెన్ని? అవకాశవాదంగా మార్పుకున్న పథకాలేంటి? వెసులుబాటు ఉన్నా అమలు చేయని పనులేంటి? అనేవి కూడా చర్చించుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది.

తెలంగాణ ప్రత్యేక రాష్ట్రం ఆవిర్భావానికి ఓ వాహకంగా ఉపయోగపడ్డ ఉద్యమ పార్టీగా టీఆర్‌ఎస్‌కి పేరుంది. తమకు కావాల్సింది అధికారం, వ్యామోహం, రాజకీయం కాదని.. కేవలం తెలంగాణ ప్రత్యేక రాష్ట్రం సాకారం, నిరుద్యోగ యువత భవిష్యత్తు, పంటపొలాలకు సాగునీరు, రాష్ట్రానికి సంపూర్ణమైన నిధుల కేటాయింపే అసలైన లక్ష్యమని కేసీఆర్ అనేకసార్లు ప్రకటించు కున్నారు. ముఖ్యంగా నీళ్లు, నిధులు, నియామకాల కోసమే తెలంగాణ ఉద్యమమని కరాఖండిగా చెప్పారు. తెలంగాణకు కావలా కుక్క మారిగానే ఉంటానని పదే పదే చెప్పుకున్నారు. అణగారిన వర్గాలకు చెందిన దళితుడిని ముఖ్యమంత్రిగా చేస్తానని బాస ఇచ్చారు. అనేక సార్లు తన వ్రసనంగాలతో ప్రజలను

భావోద్వేగాలకు గురిచేశారు. కానీ, అధికారం రాగానే ఆ మాటలు, బాసలు, హామీలన్నీ పటాపంచలై పోయాయి. తనదైన వ్యూహాలు తెరమీదకు వచ్చాయి. తనదైన అధికార కార్యాచరణ అమలయింది. ఇప్పటికీ అమలవుతూ వస్తోంది.

రాజకీయ లబ్ధి కోసమే పథకాలు

ప్రజల్లో నుంచి వ్యతిరేకత వచ్చినప్పుడల్లా పథకాలు ప్రకటించి ఓసారి, పథకాల అమలు ప్రారంభించి మరోసారి, సెంటిమెంట్‌ను రగుల్చుతూ ఇంకోసారి కేసీఆర్ లబ్ధి పొందాలనుకుంటారన్న వాదనలు నర్వతా వినిపిస్తున్నాయి. ఏవైనా ఉపఎన్నికలు వచ్చినప్పుడో, సార్వత్రిక ఎన్నికలు వచ్చినప్పుడో, ప్రభుత్వం చిక్కుల్లో పడిందన్న సందర్భం ఎదురైనప్పుడో అప్పటికప్పుడు పథకాల గురించి మాట్లాడటం, అమలు చేయడం, ఓ సరైన కార్యాచరణ

లేకుండా అప్పటికప్పుడు కొంతమంది లబ్ధిదారులను మాత్రం ఎంపికచేసి సాయం చేయడం, మిగతా వర్గాల్లో ఆశను రేకెత్తించి ఎన్నికల్లో గట్టెక్కాలని చూడటం టీఆర్ఎస్ కే చెల్లుతాయి.

తాజాగా దళితబంధు పథకం కూడా ఆ కోవలోనికే చేరింది. హుజూరాబాద్ ఉప ఎన్నికలు రాగానే.. దళితబంధు పథకాన్ని తెరమీదకు తెచ్చారు కేసీఆర్. అతితక్కువ మందికి, అది కూడా టీఆర్ఎస్ వర్గాల అనుయాయులకు మాత్రమే సాయం అందించారన్న ఆరోపణలున్నాయి. అందులోనూ సవాలక్ష అంక్షలు పెట్టి దళితులను తప్పుదారి వట్టింపారన్న ప్రచారం జరుగుతోంది. ఇక, షరామామూలుగానే ఎన్నికల కమిషన్ దళితబంధు పథకాన్ని పోలింగ్ సమయం వరకూ ఆపేసింది. దానిని కూడా తమకు అనుకూలంగా మలచుకున్న

విభేదాల కారణంగా పార్టీలో నెంబర్ 2 స్థాయిలో ఉన్న ఆలే నరేంద్రను బహిష్కరించడంతో రియల్ టీఆర్ఎస్ పేరుతో ఆయన మరో పార్టీని స్థాపించారు. తర్వాత కాలంలో కాంగ్రెస్ లో చేరారు. తల్లి తెలంగాణ పార్టీని స్థాపించిన విజయశాంతి తన పార్టీని టీఆర్ఎస్ లో కలిపి ఆ పార్టీ తరపున ఎంపీగా పనిచేశారు. 2014 ఎన్నికల వరకు ఆ పార్టీలో కీలకంగా వ్యవహరించారు. ఆమెపై కూడా టీఆర్ఎస్ పార్టీ బహిష్కరణ వేటు వేసింది. మాజీ ఎమ్మెల్యే దిలీప్ కుమార్ టీఆర్ఎస్ ను వీడి తెలంగాణ విమోచన నమితి పేరుతో సొంత పార్టీని ఏర్పాటు చేసుకున్నారు.

పార్టీకి ప్రజల్లో ఇన్నాకల్లా గట్టి పట్టు ఉండటం వల్లే ఎవరూ ఎదురు మాట్లాడలేకపోతున్నామని సాక్షాత్తు మంత్రులే చెప్పుకుంటున్నారంటే పరిస్థితి

కోవాలి. కానీ, ఎటూ కాకుండా.. అక్టోబర్ 25వ తేదీని ఎంచుకోవడం వెనుకే తెలియని కేసీఆర్ వ్యూహం ఉంది. అక్టోబర్ 30వ తేదీన హుజూరాబాద్ నియోజకవర్గానికి ఉప ఎన్నిక జరిగింది. ఎన్నికలకు ముందు కేసీఆర్ తలపెట్టిన బహిరంగసభ ఎన్నికల కమిషన్ కఠిన నిబంధనలతో అనివార్యంగా రద్దు చేసుకోవాల్సిన పరిస్థితి వచ్చింది. దీంతో, అప్పటికప్పుడు ప్లీనరీ పేరిట తెలంగాణ రాష్ట్రసమితి ముఖ్యనేతలను ఒక్కటి చేయడం, పార్టీ శ్రేణుల్లో జోషను పెంచేందుకే ప్లీనరీ అంటూ ప్రకటనలు చేసి.. హైదరాబాద్ ను గులాబీమయంగా మార్చేశారు. ఒకరకంగా హుజూరాబాద్ ఉపఎన్నిక కోసం పార్టీ శ్రేణులందరినీ సన్నద్ధం చేశారు. కానీ ఫలితం లేకుండా పోయింది.

కమ్ముకున్న లభద్రత

తొలుత ఉద్యమపార్టీ అని చెప్పుకున్న టీఆర్ఎస్.. ఫక్తు రాజకీయ పార్టీగా మారిన తర్వాత కేసీఆర్ ఎవరినీ నమ్మే పరిస్థితిలో లేకుండా పోయారు. అందుకే అనేక సార్లు పార్టీ నేతల బహిష్కరణలు కొనసాగాయి. పలువురు చీలిక పార్టీలు పెట్టారు. ఇంకొందరేమో.. తమ కర్మ అనుకొని కేసీఆర్ ఎంతగా ఆత్మాభిమానాన్ని దెబ్బతీసినా పార్టీనే అంటిపెట్టుకొని ఉంటున్నారు. అయినా, టీఆర్ఎస్ అభివ్రతాభావానికి గురవుతోంది. దాని పర్యవసానమే ఈటల రాజేందర్ ఎపిసోడ్. టీఆర్ఎస్ పార్టీలో ఓటీసీల ప్రతినిధి, సుదీర్ఘ కాలంగా కేసీఆర్ కు విధేయుడిగా ఉన్న కీలక నేత అయిన ఈటల రాజేందర్ ను పార్టీ నుంచి తొలిగించిన తీరు, టీఆర్ఎస్ లో ఉన్న అభివ్రతాభావానికి పరాకాష్టగా నిలిచింది.

ఆది నుంచీ ఇదే భావనతో ఉన్న కేసీఆర్.. తనదైన వ్యూహాలతో తెలంగాణలో తెలుగుదేశం పార్టీ ఉనికి లేకుండా చేశారు. వైసీపీని కూడా నామ రూపాల్లేకుండా చేశారు. కాంగ్రెస్ పార్టీని బలహీన పరిచేందుకు 'ఆకర్ష్' వల విసిరారు. ఈ వలలో చిక్కి కాంగ్రెస్ ప్రజాప్రతినిధులందరూ విలవిల్లాడి పోయారు. కానీ, ఒక్క బీజేపీకి చెందిన వాళ్లను మాత్రం ఆవరేషన్ ఆకర్ష్ ఏమీ చేయలేకపోయింది. సిద్ధాంతాలు, నైతికతనే ప్రామాణికాలుగా పెట్టుకున్న ఆ పార్టీ ప్రజా ప్రతినిధులు టీఆర్ఎస్ వేసిన వలకు చిక్కలేదు. ఇప్పుడు అదే కాపాయ పార్టీ.. తెలంగాణలో టీఆర్ఎస్ కు చుక్కలు చూపిస్తోంది. హుజూరాబాద్ ఉపఎన్నికల్లో బీజేపీ అభ్యర్థి ఈటల రాజేందర్ గెలుపు కేసీఆర్ కు నిద్రలేకుండా చేస్తోంది. దీనికి తోడు క్షేత్రస్థాయిలో జనం టీఆర్ఎస్ పట్ల తీవ్రఅసంతృప్తితో ఉండటం అధికార పార్టీని అచేతనంగా మార్చబోతోంది. పార్టీ 20 ఏళ్ల వేడుకలకు సిద్ధమవుతున్న వేళ ఈ తీర్పు తెరాసకు ఇబ్బంది కలిగించే పరిణామమే.

వ్యాసకర్త : సీనియర్ జర్నలిస్ట్

కేసీఆర్, టీఆర్ఎస్ మంత్రులు.. ఉపఎన్నిక ఫలితం వచ్చిన మరుక్షణం నుంచే దళితబంధు అమలు చేస్తామని, రాష్ట్రంలోని ప్రతి దళిత కుటుంబానికి ఈ పథకాన్ని వర్తింప జేస్తామని ప్రకటనలు చేశారు. కానీ, ఇది కూడా జీహెచ్ఎంసీ వరద బాధితుల సాయం మాదిరిగానే అటకెక్కుతుందన్న విశ్లేషణలు సాగుతున్నాయి.

ఓంటెత్తు పోకడలు..

తన ఓంటెత్తు పోకడలతో ఆది నుంచీ తనకు అండగా ఉన్న, బలమైన, కీలకమైన నేతలను కూడా కేసీఆర్ పక్కా వ్యూహం ప్రకారం దూరం చేశారన్న ప్రచారం ఉంది. చీమ చిటుక్కుమన్నా కేసీఆర్ కు తెలియాల్సిందేనని, అదుగు వేయాలన్నా కేసీఆర్ ఆదేశాలు లేనిదే కుదరదన్న స్థాయిలో నియంతృత్వం కొనసాగుతుందన్న ఆరోపణలున్నాయి. ఎవరైనా తిరగబడితే ఇక వారికి పార్టీలో భవిష్యత్తు లేనట్లే.

తీవ్రతను అర్థంచేసుకోవచ్చు. ఓ సమయంలో మీడియా ముందు నోరు జారినందుకు దివంగత నాయని నర్సింహారెడ్డికి రెండోసారి తిరిగి హోంశాఖ అప్పగించలేదని, తన ఆదేశాలు ధిక్కరించాడన్న చిన్నపాటి కారణానికే మంత్రి, డిప్యూటీ సీఎం కూడా అయిన రాజయ్యను ఏకంగా మంత్రి పదవి నుంచి బర్తరఫ్ చేశారని, ఇప్పుడు తాజాగా ఈటల రాజేందర్ ను బలివశంపును చేయడానికి ప్రయత్నించారని విమర్శకులు వివరిస్తున్నారు. కానీ ఈటల విషయంలో కేసీఆర్ వేసిన ఎత్తులు బెదిరికొట్టాయి.

ఇప్పుడు ప్లీనరీ ఎందుకు పెట్టారు?

వాస్తవానికి టీఆర్ఎస్ ఆవిర్భవించింది ఏప్రిల్ 27వ తేదీ. 20యేళ్ల పండుగ చేసుకోవాలంటే ఆ తేదీన చేసుకోవాలి. లేదంటే తెలంగాణ రాష్ట్రం ఆవిర్భవించిన జూన్ రెండో తేదీన ప్లీనరీ నిర్వహించు

సర్వాయి పాపన్న

చరిత్రగతిలో మన సువిశాల దేశంలో ఏదో ఒకచోట ఏదో ఒక పోరాటం జరుగని కాలఖండమేలేదు.

1323 సంవత్సరం వరకు హైందవ పరిపాలనలో ఉన్న గోలుకొండ- ఓరుగల్లు ప్రాంతం తరువాత కుతుబ్ షాహీ నియంత్రణలోకి వచ్చింది. 1630 నాటికి ఈ ప్రాంతం మీద షాజహాన్ పట్టు జగించినాడు. 1687 నాటికి ఔరంగజేబు పాలనలోనికి వచ్చింది.

ఈ నేపథ్యంలో పాపన్నగౌడు జీవనం సాగింది. ఓరుగల్లు సమీపంలోని ఖిలాషాపురం గ్రామంలో ధర్మన్నగౌడు- సర్వమ్మ దంపతులకు 18-08-1650 నాడు 'పాపన్న గౌడు' జన్మించి నాడు. తండ్రి చిన్నప్పుడే చనిపోగా తల్లి గారాబంగా పెంచింది. పాపన్న వంశస్థులు శివభక్తులు. పాపన్న శివునితోపాటు ఎల్లమ్మతల్లిని కూడా భక్తితో కొలిచేవాడు.

పాపన్న బాల్యంలో పశువులను కాస్తూ ఆనాటి సాంఘిక, ఆర్థిక, రాజకీయ పరిస్థితులను గమనించే వాడు. అందరితో కలిసిమెలిసి ఉండే పాపన్నకు చాకలి సర్వస్వ, మంగలి మాసన్న, కుమ్మరి గోవిందు, జక్కుల పెరుమాళ్లు ప్రధాన ఆనుచరులు.

పాపన్నకు కులవృత్తిలో ఆసక్తి లేకున్నా తల్లి కోరికతో తాటిచెట్లై ఎక్కి కల్లు గీయడం స్నేహితులతో ముచ్చటెస్తూ కల్లు తాగుతూ లోకంతీరు గురించి గంటల తరబడి మాట్లాడేవాడు.

గోలుకొండ రాజ్యం కుతుబ్ షాహీ పాలనలో ఉన్నది. పన్నులూ, శిస్తులూ వసూలు చేసే క్రమంలో సైనికులు ప్రజలను హింసాత్మకంగా, వీడిస్తూ వుండేవారు. తాటిచెట్లపై పన్ను వేశారు. శిస్తులు వసూలు చేసుకుని వెళ్లేదారిలో పాపన్న కల్లు దుకాణంలో కల్లు తాగి డబ్బులు ఇయ్యకుండా హేళనగా నవ్వుతూ వెళ్లిపోయేవారు. అలా సైనికులు కల్లు తాగి వెళ్లిపోతుంటే, పాపన్న మిత్రుడు 'ధనరాశు లున్నా, డబ్బులు ఇవ్వలేని సైనికులు కల్లు తాగి

వెళ్లిపోతున్నారా!' అని సరసంగా అన్నాడు.

ఆ మాటకు తురుష్ సైనికుల్లో ఒకడు పాపన్న స్నేహితుడిపై కాలు ఎత్తాడు. ఆక్షణంలో కోపోద్రిక్తుడైన పాపన్న, కల్లు గీతకు ఉపయోగించు కత్తితో ఆ కాలు ఎత్తిన సైనికుని మెడ నరికాడు. దాంతో మిగతా సైనికులు పాపన్న మీదికి యుద్ధానికి రావటంతో, వారిని కూడా అంతమొందించాడు. ఇక అక్కడ మిగిలింది పాపన్న స్నేహితులు, సైనికుల గుర్రాలు, రాజుగారి ధనరాసులు మాత్రమే. పేదవారిని వీడించి రాబట్టిన ధనం వారికే చెందాలంటూ పాపన్న స్నేహితులతో, ఆ డబ్బుతో ఇంటికి చేరాడు. ఈ సంఘటనతో పాపన్న గోలుకొండ నవాబులపై తిరుగుబాటు పతాకం ఎగురవేసి నట్టయింది.

తెలంగాణలో అంతకంతకూ పెరుగుతున్న తురుష్ ఆధిపత్యాన్ని అంతంచేయాలని గోలుకొండ కోటపై హిందూ పతాకం ఎగురవేయాలని నిర్ణయించి ఆ దిశగా ప్రస్థానం ప్రారంభించాడు పాపన్న. సైన్యం రూపొందించుకుని మొఘలు సైన్యంపై గెరిల్లా దాడిచేసి తన స్వంత ఊరు ఖిలాషాపురం రాజ ధానిగా 1675లో సర్వాయిపేటలో తన రాజ్యం స్థాపించాడు.

పాపన్నగౌడు చిత్రపతి శివాజీ మహారాజు సమకాలీకుడు. పాపన్న ఒక్కొక్క ప్రాంతాన్నీ ఆక్రమించి విజయదుర్గాలు నిర్మించాడు. అలా మొదలైన తిరుగుబాటుతో పేదవారికి డబ్బులు సహాయం చేయడంతో పాపన్న పేరు జనగామ పరిసరాలలో మారుమోగింది. అతి తొందరలోనే ఆయుధాలూ, గుర్రాలూ, ధనం సమకూర్చుకున్నాడు. యుద్ధ విద్యలు నేర్చుకున్నాడు. పాపన్న 3,000 మందిని స్వంతంగా సైనికులుగా చేర్చుకున్నాడు. అంతకంతకు పెరుగుతున్న ముస్లిం ఆధిపత్యాన్ని అంతం చెయ్యాలని గోలుకొండ కోట దిశగా ప్రస్థానం ప్రారంభించాడు.

1678 నాటికి తాటికొండ, వేముల కొండలను తన ఆధీనములోకి తెచ్చుకొని కోటలను నిర్మించాడు. సైన్యం 10,000 నుండి 12,000 పెరిగింది. 1687 - 1724 వరకు పాపన్న విజయదుర్గాలు నిర్మించాడు. 1678 వరకు తాటికొండ, వేముల కొండలను స్వాధీనం చేసుకొన్నాడు. సర్వాయిపేట కోటతో మొదలుపెట్టి దాదాపు 20 కోటలను తన ఆధీనంలోకి తెచ్చుకున్నాడు. 1700-1705 మధ్యకాలంలో ఖిలాషాపురంలో మరొక దుర్గం నిర్మించాడు. చివరకు గోలుకొండ కోటను స్వాధీన పర్చుకొని 7 నెలలపాటు పాలించాడు. భువనగిరి కోటను రాజధానిగా చేసుకొని ముప్పై సంవత్సరాలు పరిపాలించాడు. పాపన్న అనేక ప్రజామోదమైన పనులు చేశాడు. రాజ్యంలో న్యాయం పాటించేవాడు. తాటి కొండలో చెక్ డ్యాం నిర్మించాడు. హుజురా బాదులో ఎల్లమ్మ గుడి కట్టించాడు. రూపం మారిన అది నేటికీ ఉంది.

తెలంగాణలో మొగలాయీ విస్తరణను తొలిసారిగా అడ్డుకున్నది సర్వాయి పాపన్నే. అతడి సామ్రాజ్యం తాటికొండ, కొలనుపాక, చేర్యాల నుండి నేటి కరినగరం డిస్ట్రిక్టు హుస్సాబాద్ హుజురాబాద్ వరకూ విస్తరించింది. సాధారణ గౌడ కుటుంబం నుండి వచ్చినవాడు కనుక పాపన్నకు ప్రజల కష్టనష్టాలు తెలుసు. అందుకే అతడి రాజ్యంలో పన్నులు లేవు. ధనాగారం నింపటానికి జమీందార్లు సుబేదార్లపై గెరిల్లా దాడులు జరిపేవాడు.

ఈయన మరణం గురించి భిన్నాభిప్రాయాలు ఉన్నాయి.

ఖిలడేహిస్ రాఘవేంద్రరావు

తాము ఎవరితోనూ విభేదించమని, తమకెవరూ విరోధులు కారని, సమాజంలో సకారాత్మక పరివర్తన తీసుకురావడమే రాష్ట్రీయ స్వయంసేవక సంఘం లక్ష్యమని సర్ కార్యవాహ దత్తాత్రేయ హెసనబలే పేర్కొన్నారు. కర్ణాటకలోని ధార్వాడ్ లో మూడు రోజులపాటు (అక్టోబర్ 29 నుంచి 31) జరిగిన రాష్ట్రీయ స్వయంసేవక సంఘం అఖిల భారతీయ కార్యకారిణి మండలి సమావేశాలు ముగిశాయి. ఈ సందర్భంగా చివరిరోజు ధార్వాడ్ లో జరిగిన పాత్రికేయుల సమావేశంలో దత్తాత్రేయ హెసనబలే మాట్లాడారు.

అఖిల భారతీయ కార్యకారిణి మండలి సమావేశాలలో ఆర్.ఎస్.ఎస్. కార్యక్రమాల సమీక్ష, భవిష్యత్ కార్యాచరణపై సమగ్రంగా చర్చించామని ఆయన తెలిపారు. ప్రతి ఏడాది మార్చిలో అఖిల భారతీయ ప్రతినిధి సభ జరుగుతుందని, ఈ కార్యకారిణి మండలి సమావేశం దీపావళి ముందు జరుగుతుందని ఆయన తెలిపారు. అందరూ భయపడ్డట్టుగా కరోనా థర్డ్ వేవ్ వచ్చి ఉంటే; దానిని ఎదుర్కోవడానికి వీలుగా తాము 4 లక్షల మంది వాలంటీర్లను సిద్ధం చేశామని హెసనబలే తెలిపారు. భగవంతుని దయవల్ల ఆ ముప్పు తప్పిందని హర్షం వ్యక్తం చేశారు.

దేశవ్యాప్తంగా 34 వేల స్థలాలలో రాష్ట్రీయ స్వయంసేవక సంఘం శాఖలు జరుగుతున్నాయని, కొన్నిచోట్ల ఒక్కోస్థలంలో 4,5 శాఖలు కూడా జరుగుతున్నాయని మొత్తం 54,382 శాఖలు జరుగుతున్నాయని వివరించారు. అలాగే 12,780 స్థలాలలో సాప్తాహిక మిలన్లు జరుగుతున్నాయని, 7900 స్థలాలలో సంఘ మండలి, ఆ విధంగా మొత్తం సుమారు 55 వేల స్థలాలలో ఆర్.ఎస్.ఎస్. కార్యకలాపాలు దేశవ్యాప్తంగా కొనసాగుతున్నాయని హెసనబలే వెల్లడించారు.

రాష్ట్రీయ స్వయంసేవక సంఘం దృష్ట్యా దేశం మొత్తం మీద 6,483 ఖండలు ఉండగా 5,683 ఖండలలో ఆర్.ఎస్.ఎస్. కార్యకలాపాలు నడుస్తున్నాయని, నాగాలాండ్, మిజోరాం, కశ్మీర్ వంటి చోట్ల మాత్రమే సంఘ కార్యకలాపాలు ఇంకా మొదలు కాలేదని తెలిపారు. దేశం మొత్తం మీద 32,687 మండలాలకు ఆర్.ఎస్.ఎస్. విస్తరించిందని హెసనబలే అన్నారు. సుమారు 560 జిల్లా కేంద్రాలలో 5, అంతకంటే ఎక్కువ శాఖలు నడుస్తున్నాయని, 84 జిల్లాలలో అన్ని మండలాలు శాఖాయుక్తమయ్యాయని తెలిపారు. ఇప్పటికే దేశంలోని 60 నుంచి 70 శాతం

హిందూ పండుగలప్పుడే పర్యావరణ పరిరక్షణ గు

మండలాలకు తాము విస్తరించామని, 2024 మార్చి నాటికి దేశంలోని అన్ని మండలాలకూ సంఘ కార్యకలాపాలను విస్తరిస్తామని దత్తాత్రే అన్నారు.

2025 విజయదశమి నాటికి సంఘం ప్రారంభమై 100 సంవత్సరాలు పూర్తికానున్న సందర్భంగా కనీసం 2 సంవత్సరాల పాటు పూర్తి సమయం ఇవ్వగలిగిన కార్యకర్తలకు పిలుపు నిస్తున్నామని, 2022 నుంచి 2025 వరకు ఈ విధంగా పూర్తి సమయ కార్యకర్తలుగా పనిచేయడానికి ఎంతమంది ముందుకు వస్తారో 2022 మార్చి నాటికి తెలుస్తుందన్నారు. ఆ విధంగా ప్రతి ఖండకు ఒక పూర్తి సమయ కార్యకర్త చొప్పున దేశంలో సుమారు 6 వేల మంది పూర్తి సమయ కార్యకర్తలు పని చేయనున్నారు తెలిపారు.

కొవిడ్ క్లిష్ట పరిస్థితుల కారణంగా పూర్తిస్థాయిలో శాఖా కార్యక్రమాలు కొనసాగకపోయినా దేశం మొత్తం మీద 1,05,938 గురుమాజు ఉత్సవాలు జరిగాయని, అలాగే దేశవ్యాప్తంగా జరుగుతున్న ఆజాది కా అమృత్ మహోత్సవాలను పురస్కరించుకుని స్వయంసేవకులు పాఠశాలలు, కళాశాలలు, విశ్వవిద్యాలయాలు, ఇతర కేంద్రాలలో భరతమాత

పూజా కార్యక్రమాలు, సాహిత్య వితరణ వంటివి చేశారని తెలిపారు. అలాగే స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో పాల్గొని గుర్తింపుకు నోచుకోక, మరుగున పడిపోయిన రాణి అబ్బక్క, నాచ్చియార్ వంటి వీరమాతలను, ఇంకా ఎందరో వీరులను దేశప్రజలకు గుర్తుచేసే, పరిచయం చేసే ప్రయత్నాన్ని ఈ సందర్భంగా తాము చేస్తున్నామని అన్నారు. సాహిత్య వితరణ, ఫోటోల ప్రదర్శనలు, సెమినార్లు, వెబినార్లు నిర్వహించడం ద్వారా గుర్తింపుకు నోచుకోని దేశభక్తుల చరిత్రలను వెలుగులోకి తెచ్చే ప్రయత్నం చేస్తున్నామన్నారు.

భారత స్వాతంత్ర్య పోరాటం ప్రపంచ చరిత్రలోనే విశిష్టమైందని, ఎందుకంటే ఇది అత్యంత సుదీర్ఘంగా జరిగిన పోరాటమని, ఈ పోరాటం దేశ ఏకాత్మతను చాటిందని హెసనబలే తెలిపారు. వివిధ ప్రాంతాలకు, భాషలకు చెందిన లాల్, బాల్, పాల్లు; అలాగే భగత్ సింగ్, రాజ్ గురు, సుఖదేవ్ లు ఒకే లక్ష్యం కోసం కలసి పనిచేయడం, దేశం పట్ల వారికున్న సంవేదనను ఇందుకు ఉదాహరణగా ఆయన తెలిపారు. బెంగాల్ కు చెందిన సుభాష్ చంద్రబోస్ ను తమిళనాడు ప్రజలు కూడా తమ వాడిగా, తమ నాయకుడిగా భావించడమే ఏకాత్మత

అని, భారత స్వాతంత్ర్య పోరాటం భారతీయ ఏకాత్మ తను ఘనంగా చాటిందని హెసబలే తెలిపారు. స్వాతంత్ర్యాన్ని సాధించటమంటే ఆంగ్లేయులను తరిమేయడం మాత్రమే కాదని, భారతీయ ఆత్మ జాగృతం కావాలని, భారతీయులలో 'స్వ' భావన జాగృతం కావాలని దత్తాజీ ఈ సందర్భంగా వ్యాఖ్యానించారు. దేశం సర్వాంగీణ ఉన్నతికై కృషి చేస్తామని నేటి యువత సంకల్పం చేయాలని ఆర్.ఎస్.ఎస్. యువతకు పిలుపునిస్తోందని పేర్కొన్నారు.

గురు తేజోబాదూర్ దేశంకోసం, ధర్మంకోసం ఆత్మబలిదానం చేసి 400 సంవత్సరాలు పూర్తయిన సందర్భంగా దేశవ్యాప్తంగా వివిధ కార్యక్రమాల నిర్వహణకు ఆర్.ఎస్.ఎస్. శ్రీకారం చుట్టనున్నదని కూడా ఆయన తెలిపారు. భారతీయ సమాజం అస్పృశ్యత, దుర్వ్యసనాలు, ద్రూణ హత్యలు వంటి అవలక్షణాలను వదిలించుకోవాలని, అలాంటి సామాజిక పరివర్తన కోసం సంఘ కృషి చేస్తున్నదని; అలాగే ధర్మజాగరణ, వర్ణావరణ పరిరక్షణ, సామాజిక సమరసత, గ్రామీణ వికాసం, కుటుంబ ప్రబోధన వంటి వివిధ కార్యక్రమాల ద్వారా సమాజంలో సామాజిక పరివర్తనకు సంఘం కృషి చేస్తున్నదని దత్తాత్రేయ తెలిపారు. శిక్ష-స్వాస్థ్య-స్వావలంబన (విద్య-ఆరోగ్యం-స్వావలంబన)లే

అవసరం ఉన్నదని, ఈ విషయమై 5, 6 సంవత్సరాల క్రితమే రాష్ట్రీయ స్వయంసేవక సంఘ తీర్మానం చేసిందని మరో ప్రశ్నకు సమాధానమిచ్చారు.

వర్ణావరణ పరిరక్షణ అనేది రోజువారీ జరగాల్సిన కార్యక్రమమని, కానీ కొందరికి హిందూ పండుగలప్పుడు మాత్రమే వర్ణావరణ పరిరక్షణ ఆవశ్యకత గుర్తుకురావడం సరికాదన్నారు. ఇలాంటి విషయాలలో రాత్రికి రాత్రే మార్పు సాధ్యంకాదని, అకస్మాత్తుగా పండుగలను నిషేధించడం వలన వాటి మీద ఆధారపడ్డ అనేకమంది ఆర్థికంగా ఎంతో నష్టపోతున్నారని, ఉపాధి కోల్పోతున్నారని ఆవేదన వ్యక్తంచేశారు. ఏవైనా కారణాలతో ప్రభుత్వాలు పండుగలపై నిషేధం విధించాలనుకున్నప్పుడు అన్ని

వర్గాలతో చర్చించి, అందరి అభిప్రాయాలను పరిగణనలోకి తీసుకున్న తర్వాతనే నిర్ణయం తీసుకోవాలని అన్నారు.

దేశంలో మతమార్పిడులు ఆగవలసిన అవసరమున్నదని, నిజానికి మతం మారినవారు తాము హిందువుగానే చలామణి అవుతూ రెండు రకాల ప్రయోజనాలనూ అనుభవిస్తున్నారని, సుమారు 20 రాష్ట్రాలలో ఇప్పటికే మతమార్పిడి నిరోధక చట్టాలు అమలవుతున్నాయని, గతంలో హిమాచల్ ప్రదేశ్ లో కాంగ్రెస్ అధికారంలో ఉన్న కాలంలో సైతం మతమార్పిడి నిరోధక బిల్లును ఆమోదించి అమలు చేసిన విషయాన్ని హెసబలే ఈ సందర్భంగా గుర్తు చేశారు.

సామూహిక వివాహాలు

నాగర్ కర్నూల్ : వనవాసీ కళ్యాణ పరిషత్ అధ్యక్షులలో 2021 అక్టోబర్ 30న అచ్చంపేట నగరంలోని శ్రీ ఎ.చంద్రారెడ్డి గార్డెన్ ప్రాంగణంలో ఉదయం 11 గం||లకు శ్రీ భ్రమరాంబ మల్లికార్జున స్వరూపులైన చెంచు గిరిజన తెగకు చెందిన 140 మంది యువతీయువకులకు సామూహిక వివాహాలు జరిగాయి.

ఈ కార్యక్రమానికి బ్రహ్మశ్రీ డా|| గరికపాటి నర్సింహారావు, వసుధ ఫార్మా కెమ్ లిమిటెడ్, వసుధ ఫౌండేషన్ ప్రతినిధి కేశవరాజు, వనవాసీ కళ్యాణ పరిషత్ అఖిల భారతీయ ప్రశిక్షణ టోలి సభ్యులు రామచంద్రయ్య, అఖిల భారతీయ మార్గదర్శకులు సోమయాజులు తదితరులు పాల్గొని వధూవరులను ఆశీర్వదించారు.

ర్తుకొస్తుందా?

లక్ష్యంగా తాము దేశవ్యాప్తంగా సేవాకార్యాలను నిర్వహిస్తున్నామని, సమాజంలో జాతిభేదాలు, అస్పృశ్యతల పేరుతో సామాజిక విభజనకు జరుగుతున్న ప్రయత్నాలను కూడా తిప్పికొట్ట నున్నామని, రాబోయే 3, 4 సంవత్సరాలలో దీనిపై దృష్టి పెట్టనున్నామని అన్నారు.

కరోనా కారణంగా గత రెండు సంవత్సరాల కాలంలో విద్య, ఉద్యోగ రంగాలు తీవ్రంగా ప్రభావితమయ్యాయి. ఆ కారణంగా గ్రామీణ ప్రాంతాలలోని స్థానిక వైపుణ్యాలను గుర్తించి వాటి ద్వారా ఉపాధిని పొందే విధంగా ప్రజలను ప్రోత్సహించే ప్రయత్నం చేయనున్నామని, 'రోజ్ గార్ సృజన్' పేరుతో పనిలేని వారికి పని కల్పించే ప్రయత్నం చేయనున్నామని వెల్లడించారు.

హిందూ జనాభా తక్కువగా ఉన్న నాగాలాండ్, మిజోరం, కశ్మీర్, లక్షద్వీప్ వంటి ప్రాంతాలలో ఆర్.ఎస్.ఎస్. శాఖలు జరగకపోయినా అక్కడ తమ సేవా కార్యకలాపాలు నిత్యం కొనసాగుతూనే ఉన్నాయని పాత్రికేయులు అడిగిన ఒక ప్రశ్నకు సమాధానంగా తెలిపారు. దేశవ్యాప్తంగా జనాభా నియంత్రణకు ఒకే విధానాన్ని అవలంబించాల్సిన

“నేతాజీ! యుద్ధంలో ఓడిపోయాం. మళ్ళీ పుంజుకుని పోరాడే ఆశ లేదు. ఇక మన పోరాటం దేనికోసం?” అని అడిగాడు ఇంఫాల్ వరాజయం తరవాత కల్లల్ ధిల్లాన్.

“స్వాతంత్ర్యానికి మూల్యం చెల్లించటానికి” అని బదులిచ్చాడు నేతాజీ.

స్వాతంత్ర్యాన్ని కోరుకునే భారతీయుల నెత్తురు ప్రవహించినప్పుడు భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం వస్తుందని నేతాజీ ఎప్పుడూ చెప్పే మాట నాకు ఆ సమయాన గుర్తొచ్చింది. మన జాతీయ ధ్యేయం స్వాతంత్ర్యం సాధించటం. మన మిలిటరీ లక్ష్యం దానికి నెత్తురు మూల్యం చెల్లించటం అని నాకు తేటతెల్లమైంది- అంటూడు ధిల్లాన్.

ఇంఫాల్ యుద్ధంలో విఫలమయితే చివరి సైనికుడు నేలకొరిగే వరకూ పోరాడాలి. ఆఖరు రక్తపు బొట్టును దేశం కోసం చిందించాలి. తమ అసమాన త్యాగంతో, అనన్య శౌర్యంతో భారతీయులను కదిలించాలి. బ్రిటిష్ సైన్యంలోని భారత సైనికులలో దేశభక్తిని పురికొల్పి తిరుగుబాటును తేవాలి. ఇదే నేతాజీ మొదటినుంచీ నొక్కి చెప్పింది. ఇంఫాల్ ఆపరేషన్లో గెలిచే ఆశ లేదని జనరల్ కపాబే తనకు చెప్పినప్పుడు, “జపాన్ యుద్ధాన్ని ఆపినా మేము కొనసాగిస్తాము. మా మాతృభూమి విమోచన కోసం మేము చేసే ప్రయత్నాలన్నీ విఫలమైనా మేము పశ్చాత్తాపపడము. సైనికుల మరణాలు, సరఫరాల సమస్యలు, కరవులు పోరాటం ఆపేందుకు కారణాలు కాజాలవు. మొత్తం విప్లవ సైన్యం అంతరించి పోయినా మా ప్రయాణం ఆగదు.” అని చాటినవాడు నేతాజీ. అలాంటి మహానాయకుడే తన సైన్యాన్ని పోరాటం విరమించి వెనక్కి రమ్మని ఒక దశలో ఆదేశించక తప్పలేదు. దానికి కారణాలు అనేకం.

ఇంఫాల్ యుద్ధంలో ఆజాద్ హింద్ ఫౌజ్ సైనికులు చూపిన పరాక్రమం శత్రువులను సైతం ఆశ్చర్యపరచిన మాట వాస్తవం. కలాదన్, హాకా, తిడ్డిమ్, బిషెన్పూర్, పలేల్, కొహిమా - ఇలా తమకు అవకాశం దొరికిన ప్రతి రంగంలోనూ వారు బలవంతుడైన శత్రువును వెంటపడి, తరిమివేయ గలిగారు. ఒక్క పలేల్ వైఫల్యం (దానికి కూడా జపాన్ వాళ్లు మాట నిలుపుకోక పోవటం కారణం) మినహా ఏ రంగంలోనూ ఐఎన్ఎ వెనుదిరగడమంటూ ఎరగదు. సుభాష్ బ్రిగేడ్ కోహిమా చుట్టూ

కొండలమీద త్రివర్ణపతాకాన్ని గర్వంగా ఎగుర వేసింది. గాంధీ, ఆజాద్ బ్రిగేడ్లు దాదాపు 250 కిలోమీటర్ల మేర భారత భూభాగంలోకి చొచ్చుకు వెళ్లగలిగాయి. అక్కడ ఆజాద్ హింద్ ప్రభుత్వం కొన్నాళ్ళయినా నడిచింది. స్థానిక ప్రజలు దానిని ‘సయా సర్కార్’ అని ఇష్టంగా పిలిచేవారు. తమ మధ్య వివాదాలను విచారింపి ఆ సర్కారు చేసిన పరిష్కారాలకు ఐచ్ఛికంగా కట్టుబడేవారు. ఇలా ప్రజాబలం, ధైర్యం, శౌర్యం పుష్కలంగా ఉన్నా దురదృష్టం కొద్దీ ఐఎన్ఎకి విధి వక్రించింది.

ఇండియన్ నేషనల్ ఆర్మీ సుభాష్ చంద్రబోస్ అగ్నేయాసియా చేరటానికి ముందే ఏర్పాటయింది. యుద్ధఖైదీలుగా ఉండి జపాన్ వాళ్లు పెట్టే క్రూరమైన బాధలు తప్పించుకోవటం కోసం ఆపద్ధర్మంగా దానిలో చేరినవారే ఎక్కువమంది. అలాంటి అవకాశ వాదులలో సైతం అత్యధికులను నేతాజీ తన సమ్మోహనశక్తితో సినలైన దేశభక్తులుగా తీర్చిదిద్ద గలిగాడు. కాని బ్రిటిష్ సర్కారు అంటే భయమో భక్తి జాస్తి అయినవారూ ఐఎన్ఎ శ్రేణుల్లో కొందరు మిగిలారు. ఇంఫాల్ సెక్టారులో శత్రుసేనలు ఎదుట పడ్డప్పుడు నేతాజీ ప్రేరణ వల్ల బ్రిటిష్ ఆర్మీలోని పలువురు భారతీయ సైనికులు ఐఎన్ఎ శ్రేణుల్లో కలిసినట్టే - అటువైపు ప్రాపగాండాకు, ప్రలోభాలకు లోబడి ఐఎన్ఎ నుంచి బ్రిటిషు ఆర్మీలోకి కొందరు ఫిరాయించారు. వారినుంచి శత్రు స్వంధావారం గుట్టుమట్టను తెల్లవాళ్లు రాబట్టారు.

ఇంఫాల్, కోహిమాలలో జపాన్ ముట్టడికి ఉక్కిరిబిక్కిరై, దిగ్బంధం నుంచి బయటపడే ఆశ లేక మిత్రరాజ్యాల సేన లొంగిపోవటానికి సిద్ధమైన తరుణమది. ఆహార సరఫరా సమస్య వల్ల ఆకలిచావుల కంటే లొంగుబాటు మేలని తాము అనుకుంటూ ఉంటే తమకు మించిన సరఫరాల సమస్య శత్రువులనూ బాధిస్తున్నదన్న రహస్యం ఫిరాయించుదారుల ద్వారా సర్కారుకు తెలిసింది. శత్రు శిబిరం బలహీనతలూ, జపాన్ సైన్యానికి, ఐఎన్ఎకీ నడుమ వైరుధ్యాల సంగతి ఉప్పందాక బ్రిటన్ తెప్పరిల్లింది. విమాన వాహక నౌకలు రేవులకు చేరుకొని సహాయక చర్యలు చేపట్టేవరకూ ఎలాగో ఓర్పుకుంటే ముట్టడి గండం నుంచి బయటపడ గలమన్న నమ్మకం కలిగింది. దాంతో లొంగిపోయే ఆలోచన మానుకుని బ్రిటిష్ సేనలు పళ్ళబిగువున

పోరాడాయి. అక్కడినుంచీ యుద్ధగతి మారి, జపాన్ పతనం మొదలైంది.

సరిగా అదే సమయాన వర్షాలు ఆ ఏడు ముందుగా ముంచుకొచ్చాయి. సేనలకు నిత్యావసర సరకుల రవాణాకు ఉన్న నాటు రహదారులు జడివానలకు కొట్టుకుపోయాయి. ఆహారం, మందుల సరఫరా ఆగిపోయింది. ఉన్న రేషన్లు, మందులు నిండుకున్నాయి. సైనికులు చుట్టుపక్కల నాగా గ్రామాల నుంచి వడ్లు తెచ్చుకుని అడవి గడ్డితో కలిపి ఉడక బెట్టుకుని తిని కడుపు నింపుకునేవారు. రుచికోసం చిటికెడు ఉప్పుయినా దొరికేది కాదు. వారాల తరబడి ఇదే తిండి తినటం వల్ల సైనికుల సత్తువ క్షీణించింది. దీనికి తోడు ఆ ప్రాంతమంతటా అడవి ఈగలు జాస్తి. ఎవరికి ఏ కాస్త దెబ్బతగిలి పుండు అయినా దానిమీద ఈగలు వాలేవి. కాసేపట్లో పుండ్లలో వందలకొద్దీ పురుగులు చేరేవి. యమయాతన భరించలేక కొందరు బాధితులు ‘జైహింద్’ అంటూ తమను తాము తుపాకీతో

వెనక్కి తిరి

కాల్చుకునే వారు. ఇన్ని బాధలు పడుతున్నా వెనక్కి మరలాలన్న ఆలోచనే ఎవరికీ రాలేదు.

అలాంటి పరిస్థితుల్లో జూన్ 4న జపాన్ సేనల ప్రాంత కమాండర్ జనరల్ సాటో ఐఎన్ఎ సుభాష్ బ్రిగేడ్ కమాండర్ షా నవాజ్ ఖాన్ ని పిలిచి ‘ఇక ఇక్కడ ఉండలేము. మేము వెనుతిరిగి ఉత్తరలోకి వెళ్ళిపోతున్నాం. మీరూ మాతో వచ్చేయండి’ అన్నాడు. ‘అది కుదరదు. ప్రతి పోరులో శత్రువును గెలిచి

కోహిమాలో మా జెండా ఎగరేశాక ఇప్పుడు దాన్ని పీక్కుని వెనక్కిపోవటం మా వల్ల కాదు' అని పా నవాజ్ తిరస్కరించాడు. 'మనం పోరాటం ఆపలేదు. ఉత్తుల్ వెళుతున్నది అక్కడి నుంచి ఇంఫాల్ మీద దాడి చేయటానికి' అని మధ్యపెట్టి షానవాజ్ ను సాటో ఒప్పించాడు. అష్టకష్టాలు పడి తీరా ఉత్తుల్ చేరాక, అక్కడికి రేషన్ల సరఫరా లేదని చెప్పి అటునుంచి తాము అనే చోటికి తరలించారు. తీరా అక్కడికి వెళ్ళాక 'ఇంకా పోరాటం మా వల్ల కాదు. యుద్ధం చాలించి వెనక్కి పోతున్నాం' అని అసలు సంగతి చల్లగా చెప్పారు.

సుభాస్ బ్రిగేడ్ సైనికులు ఆ నిర్ణయాన్ని తీవ్రంగా వ్యతిరేకించారు. మొదలెట్టిన యుద్ధాన్ని మధ్యలో ఆపటం మనకు అప్రతిష్ట. ఇటునుంచి పలేల్ రంగానికి వెళ్లి అక్కడి మన గాంధీ, ఆజాద్ బ్రిగేడ్ తో కలిసి శత్రువుపై పోరాడుతూ మరణించటమే మనకు మర్యాద. వెనక్కి మాత్రం పోవద్దు' అని బ్రిగేడ్ ఆఫీసర్లు గట్టిగా కోరారు. కమాండర్ షానవాజ్ ఖాన్ వారి

రంగాలలోనూ సేనల ఉపసంహరణ జరగబోతున్నది. కాబట్టి మీరు కూడా వెనక్కి మరలండి' అని అతడంటే కియానీ 'మేము దానికి చచ్చినా ఒప్పుకోం. భారతభూమిలో ఇప్పటికే 150 మైళ్ళు చొచ్చుకు వెళ్ళాము. ప్రాణం ఉన్నంతవరకు ఇంకా ముందుకే పోతాము. వెనక్కి మళ్లే ప్రసక్తే లేదు' అని కరాఖండిగా చెప్పాడు.

షానవాజ్ ఖాన్ కైనా, కియానీ కైనా ప్రేరణ వారిలో నేతాజీ నింపిన విప్లవ స్ఫూర్తి. అది తెలుసు కాబట్టి ఘజివారా నేరుగా నేతాజీ దగ్గరికే వెళ్లి సేనల ఉపసంహరణకు ఆయన సహాయం అభ్యర్థించాడు. సైనికులను ఉత్సాహపరచటానికి పైకి ఎంత ఆశాభావం వ్యక్తపరచినా సుభాస్ చంద్రబోస్ కు ఇంఫాల్ సంగ్రామం మీద భ్రమలేమీ లేవు. 1944లో ఆరకన్, ఇంఫాల్, కోహిమా ఆవరోషన్లలో మిత్రరాజ్యాల సైనికుల సంఖ్య 1,55,000 కాగా జపాన్ సైనికుల సంఖ్య అందులో సగం కంటే కొంచెం ఎక్కువ (87,000). రంగంలో నిలిచి పోరాడే అవకాశం దక్కిన ఐఎన్ఎ సైనికుల సంఖ్యే జపాన్ బలగంలో పదో వంతు కంటే తక్కువ (8,000). అవకాశం దొరికిన మేరకు శౌర్య పరాక్రమాలను నిరూపించుకోగలదే తప్ప సొంతంగా యుద్ధంలో గెలిచే శక్తి ఐఎన్ఎకి లేదు. మిలిటరీ పరంగా అది జపాన్ కాంపైను. సంఖ్యాపరంగానూ, ఆయుధ పాటవం లోనూ, అసలైన వైమానిక బలంలోనూ శత్రువు ముందు జపాన్ తూగలేదు. పైగా జపాన్ సేనానాయకుల ప్రయోజకత్వమూ నేతాజీకి బాగా తెలుసు. మూర్ఖపు ముట్టడి బెడిసికొట్టి ఇంఫాల్ యుద్ధంలో జపాన్ కి శృంగభంగం తప్పదని ఆయన ముందే ఊహించాడు.

వాస్తవ పరిస్థితి తనకు తెలియనివ్వకుండా జపాన్ వాళ్లు దాచిపెడుతున్నారని గ్రహించి నిజనిర్ధారణ కోసం నేతాజీ అప్పటికే ఎ.సి.చటర్జీ నాయకత్వంలో ఒక బృందాన్ని రంగానికి పంపించాడు. సైనికులకు జీతాల చెల్లింపులకు, అవసరమైన కొనుగోళ్లకు సరిపడా డబ్బు, లాగిల్లో సరకులు, మందులు, మరమ్మతుల సామాగ్రి వగైరాలు వేసుకుని వారు బయలుదేరారు. రేషన్లు అందక, మందులు దొరకక, జపాన్ వాళ్లు సహకరించక మనవారు పడుతున్న అవస్థలను - గడ్డి గాదం, దొరికిన దుంపలు, ఆకులు, అలములు, వడ్లు ఉడకేసి తింటూ, మలేరియా వంటి జబ్బుల పాలవుతూ, నడుము లోతు బురదలో నడుస్తూ వీరజవాన్లు పడుతున్న అగచాట్లను వారు ప్రత్యక్షంగా గమనించారు. రంగం వెళ్ళాక ఇస్లామని చెప్పిన టెలిఫోన్లు, వైరెస్ కమ్యూనికేషన్లు జపాన్ సోదరులు సమకూర్చనందువల్ల డివిజన్ కమాండర్ నుంచి ఆదేశాల కోసం ప్రమాదభరిత యుద్ధ ప్రాంతాల గుండా మైళ్ళ దూరం మనుషులు వర్షమానాలు అందజేసుకోవలసి రావటం వంటి సమస్యలను వారు

ఎం.వి.ఆర్. శాస్త్రి

అర్థం చేసుకుని తిరిగి వెళ్ళాక నేతాజీకి వివరంగా రిపోర్టు ఇచ్చారు. జూలై వచ్చేసరికి మలేరియా లాంటి జబ్బులు ప్రబలి, మందులు లేక, తిండి దొరకక సైనికుల బతుకు దుర్భరమయింది. నీటి ప్రవాహాల్లో దోమతెరలతో చేపలు పట్టుకుని, అక్షరాలా అడవి గడ్డి తిని ఆ సమయాన ఎన్ని పాట్లు వడ్డదీ నాగసుందరం అనే తమిళుడు వర్ణించాడు. భయానక బాధలు పడలేక గాంధీ బ్రిగేడ్ లో నెంబర్ టూ గా ఉన్న మేజర్ బి.జె.ఎస్. గరోవాల్ బ్రిటిష్ శిబిరంలో చేరిపోయాడు. అతడి ద్వారా ఆనుపానులు రాబట్టి మొత్తం రెజిమెంటును నాశనం చేయబానిస బ్రిటిష్ ఆర్మీ బారి నుంచి బయటపడేసరికి తలప్రాణం తోక కొచ్చింది. (విద్రోహానికి పాల్పడ్డ గరోవాల్ యుద్ధం తరవాత లాహోర్ నడివీధిలో హత్యకావించబడ్డాడు.)

మేజర్ ర్యాంకు వాడు ద్రోహానికి పాల్పడ్డా సామాన్య సిపాయిలు బ్రిటిషు సర్కారు ప్రలోభాలకు పెద్దగా లొంగిపోలేదు. "ఐఎన్ఎ సోదరులారా! తిండిలేక, మందులు దొరకక, నానా బాధలు పడుతూ ఎన్నాళ్ళు ఇలా ఉంటారు? మీ భార్యబిడ్డలు మీ గురించి తల్లిడిల్లుతున్నారు. మా వైపు వచ్చేయ్యండి. మీకు మంచి ఆహారం, వైద్య నదుపాయం దొరుకుతాయి. మీకు జీతం పెంచుతాం. రివార్డులు, 3 నెలల సెలవు కూడా ఇస్తాం." అంటూ బ్రిటిషు కమాండర్ ఇన్ చీఫ్ సంతకంతో ఉన్న కరపత్రాలను విమానం నుంచి ఐఎన్ఎ శిబిరాల వైపు వెదజల్లేవారు. కాని మన సైనికులు "బ్రిటిషు బానిసల్లా సుఖపడేకంటే స్వాతంత్ర్య సైనికులుగా గడ్డితిని బతకటం మేలు" అని చెప్పి ఏరికోరి దురవస్థలు పడ్డారు.

తిరోగమనానికి తన సేనలను ఒప్పించమని మేజర్ ఘజివారా తన దగ్గరికి వచ్చినప్పుడు నేతాజీ దృష్టిలో ఇవన్నీ ఉన్నాయి. ఆయన పట్టుబట్టి జపాన్ మీద ఒత్తిడి పెట్టి ఇంఫాల్ యుద్ధానికి పురికొల్పింది జపాన్ సౌజన్యంతో ఆ యుద్ధాన్ని గెలిచి భారతదేశ కిరీటాన్ని చేజిక్కించుకోవాలన్న యావత్ కాదు. గెలుపు, ఓటముల మీద ఆయనకు ధ్యాస ఎప్పుడూ లేదు. భారత ప్రజలు చూస్తుండగా స్వాతంత్ర్య సమర సైనికులు సామూహికంగా ఆత్మార్పణ చేసేందుకు మహాదవకాశంగానే నేతాజీ ఆ యుద్ధాన్ని తలచాడు. ఆజాద్ హింద్ ఫౌజ్ ను ఒక పెద్ద ఆత్మాహుతి దళంగా ఆయన పలుమార్లు వర్ణించాడు. స్వాతంత్ర్యం కోసం

గిన వీరులు

డిమాండుకు అంగీకరించాడు. అది తెలిసి, జపనీస్ కమాండర్ 'తక్షణం కలగజేసుకుని మీ వాళ్లకు దయచేసి నచ్చజెప్పండి' అంటూ నేతాజీకి జరూరు విన్నపం పంపించాడు.

అదే సమయాన జపాన్ సైన్యాధికారి మేజర్ ఘజివారా కూడా గాంధీ, ఆజాద్ బ్రిగేడ్ డివిజనల్ కమాండర్ మహమ్మద్ జమాన్ కియానీకి ఇలాగే నచ్చచెప్పే ప్రయత్నం చేశాడు. 'త్వరలో అన్ని

తాను సంకల్పించిన ఆత్మాహుతికి ఇది సమయమా అన్నదే ఇప్పుడు నేతాజీ ముందున్న ప్రశ్న.

ఇంఫాల్ ఆపరేషన్లో ఎదురుదెబ్బల కబురు తెలియగానే మిగిలిన రెండు ఐఎన్ఎ డివిజన్లనూ అవశ్యం రంగానికి తరలించనివ్వమని జనరల్ కవాబే ని బోస్ కోరాడు. దానికి అతడు ఒప్పుకోలేదు. తాను అనుకున్న ప్రకారం మొత్తం మూడు డివిజన్లూ 30 వేల ఇఎన్ఎ సైనికులూ రంగంలో ఉండి ఉంటే 'వెనక్కి తిరిగి రాకండి. స్వాతంత్ర్యం కోసం చివరి మనిషి నేలకొరిగేంత వరకూ పోరాడండి' అని బహుశా నేతాజీ నిస్సంకోచంగా ఆనతిచ్చి ఉండేవాడే. కాని రణరంగంలో ఉండేందుకు ముందో వెనకో అవకాశం చిక్కింది మొత్తం సైన్యంలో మూడో వంతుకు మాత్రమే. వారిలోనూ కొంతమందికి ప్రత్యక్షంగా పోరాడే వీలు లేకుండా రోడ్లు వేయటం, వంతెనలు మరమ్మత్తు చేయటం, మంటలు అర్పటం, మూటలు మోయటం, ఎడ్లబండ్లు నడపటం వంటి డ్యూటీలు వేశారని జపనీస్ కమాండర్ల మీద నేతాజీకి షా నవాజ్ ఖాన్ ఏప్రిల్లోనే ఫిర్యాదు చేశాడు. మూడింట రెండు వంతుల సైన్యానికి యుద్ధంచేసే అవకాశమే రాక, ముందున్న వర్షాలు వచ్చిపడ్డ అస్తవ్యస్త పరిస్థితుల్లో రంగంలో మిగిలిన 6 వేల మందిని ఆత్మాహుతికి పురికొల్పటం పాడి కాదని బోస్ భావించాడు. అందుకే 'ఎట్టి పరిస్థితుల్లోనూ వెనక్కి వచ్చేయ్యండి' అని తన సేనలను ఆదేశించాడు.

తమను వెనక్కి రమ్మంటున్నారని చెబితే ఐఎన్ఎ సైనికులు నమ్మలేదు. నేతాజీ అలా అని ఉండడు. జపాన్ వాళ్ళే ఆయన పేరు చెప్పుకుని ఏదో మోసం చేస్తున్నారు. ఎన్ని బాధలైనా పడి చావనైనా చస్తాము

కాని వెనక్కి పోయి నేతాజీకి మొగం చూపించలేము - అని మొండికేశారు. సాక్షాత్తు నేతాజీ నుంచే ఆ ఆదేశం వచ్చిందనటానికి తమ కమాండర్లు రుజువులు చూపిస్తే అందరూ గొల్లున ఏడ్చారు. మొదటి డివిజన్ సేనలన్నిటిని వెనక్కి మరలమని జూలై 18న కమాండర్ కియానీ ఉత్తర్వు చేశాడు. వైఫల్యానికి బాధ్యత వహించి ప్రధాని పదవికి రాజీనామాను జూలై 26న చక్రవర్తికి టోజో సమర్పించాడు. చేసిన పోరాటాలను, సాధించిన విజయాలను నెమరు వేసుకుంటూ బరువెక్కిన గుండెతో, విషణ్ణ వదనాలతో కోహిమా, చమోల్ నుంచి ఫాలం, కలాదాన్ దాకా మొత్తం అన్ని రంగాలనుంచి మొత్తం సేనలు ఇంటిదారి పట్టాయి. కాలే కడుపులతో కాళ్ళు ఈడ్చుకుంటూ వందల మైళ్ళ నడకలో సైనికుల దుర్భర వృధ షానవాజ్ ఖాన్ మాటల్లో:

“అప్పుడు మేము పడినన్ని కష్టాలు బహుశా

ప్రపంచంలో ఏ సైన్యమూ పడి ఉండదు. కుండపోత జడివానలకు దారులన్నీ కొట్టుకు పోయాయి. మోకాలు లోతు బురదలో అడుగు తీసి అడుగు వేయటం కష్టం. చాలామంది మలేరియా, అతిసార వ్యాధుల బారిన పడ్డారు. ఎవరికీ సత్తువ లేదు. ఒకరికి సహాయం చేసే స్థితిలో ఎవరూలేరు. ఆకలితో, జబ్బులతో నేలకూలిన జపనీస్, ఇండియన్ సైనికుల శవాలు వెళ్ళే దారికి అటూ ఇటూ వందల సంఖ్యలో కనిపించాయి. నాలుగు రోజుల కింద చచ్చిన గుర్రాలను పీక్కు తింటున్న వారిని నా కళ్ళతో చూశాను.

‘తామూ నుంచి 175 మైళ్ళ దూరంలోని ఆహ్లాకు ఎలాగో చేరుకోండి. అక్కడ 400 మంది రోగులకు రవాణా సదుపాయం ఏర్పాటు చేయగలం. అక్కడికి కాస్త దూరంలో ఉండే తెరౌన్ నుంచి మొత్తం రెజిమెంటుకు నదీరవాణా ఏర్పాటుచేస్తాం’ అని జపాన్ వాళ్లు హామీ ఇచ్చారు. దొరికిన ఎడ్లబండ్ల మీద తీవ్రంగా జబ్బుపడినవారిని వేసుకుని ఎలాగో ఆహ్లా నదీ తీరానికి చేరాం. నది వరదతో పోటెత్తింది. వ్యాధిగ్రస్తుల రవాణాకు కనుచూపుమేరలో ఒక్క పడవా కనిపించలేదు. అక్కడే వారంరోజులు పడి ఉన్న తరవాత బర్మా వాళ్లెవరో కాసిని పడవల సాయం చేస్తే నది డాటాము. విషపూరితమైన జలగలకు, మలేరియా దోమలకు నెలవు అయిన ప్రాంతాలలో మోకాలి లోతు బురదలో తెరపిలేని వానలో ఖాళీకడుపుతో ఎడతెగని నడక సాగించాము. రేషన్లు ఇప్పించమని ఎంత బతిమిలాడినా జపాన్ వాళ్ళు చేయగలిగి కూడా సహాయం చేయలేదు. ఎందరో సైనికులు ఆకలిచావుల పాలయ్యారు. మా వెంట ఉన్న డాక్టర్లు, వైద్యసిబ్బంది కూడా అందరి లాగే మలేరియాకు, అతిసారానికి లోనయ్యారు. మరణించిన వారిని వదిలేసిపోవటం కంటే చేయగలిగింది లేదు. వేలసంఖ్యలో ఈగలు ముసిరిన మానవ కళేబరాలు దారిపొడవునా లెక్కలేనన్ని కనబడ్డాయి.

ఒకచోట ఒక యువ సైనికుడు కనిపించాడు.

ప్రోత్సాహక బహుమతికి ఎంపికైన కార్టూన్

అతడి కాలి మీద గాయం. దాని నిండా పురుగులు. భరించలేని బాధ నుంచి విముక్తికి చావు కోసం ఎదురుచూస్తున్నాడు. నేను పలకరిస్తే కళ్ళు తెరిచాడు. లేవబోయి ఓపికలేక కూలబడ్డాడు. నన్ను పక్కన కూచోమని సైగ చేశాడు. కన్నీరు జలజల కారుతుండగా బలహీన స్వరంలో నాతో ఇలా అన్నాడు: 'సాహిబ్! మీరు వెనక్కి తిరిగి నేతాజీని చూస్తారు. నేను చూడలేను. నా జైహింద్ ఆయనకు తెలవండి. ఆయనకు చేసిన బాస నేను తప్పలేదని చెప్పండి. చూస్తున్నాను కదా. బతికుండగానే నన్ను పురుగులు పీక్కు తింటున్నాయి. అయినా నా దేశం కోసం, నా మాతృభూమి విముక్తికోసం చచ్చిపోతున్నానని నాకు తృప్తిగా ఉంది. దయచేసి ఈ సంగతి నేతాజీకి చెప్పండి'

ఇలాంటి వాళ్ళు ఇంకా కొన్ని వందలమంది ఉన్నారు. బెర్రీ వ్యాధితో కాళ్ళు, మొహం తెగ వాచి, అతిసారంతో జీవశక్తి నశించి కాలు తీసి కాలు పెట్టలేని స్థితిలో ఉన్నవాళ్ళు కూడా ఆఫీసరు తమ దగ్గరకొచ్చి 'ఎన్ని బాధలైనా పడతామని నేతాజీకి మాట ఇచ్చారు కదా మరచిపోయారా? నేతాజీ ఇంకో 50 మైళ్ల దూరంలో మీకోసం ఎదురు చూస్తున్నాడు. మీకు ఆయనని చూడాలని లేదా?' అని హెచ్చరించగానే శరీర బాధను లెక్కచేయక లేచి ముందుకు కదిలిన వాళ్ళను నేను వందలమందిని చూశాను. నేతాజీని కళ్ళారా చూడటం కోసం 50 మైళ్ళ దూరం పాకుకుంటూ వెళ్లి ఆయన దర్శనం కాగానే మరణించినవారు ఎందరో ఉన్నారు."

[My Memories of INA And Its Netaji, Maj. Gen. Shahnawaj Khan, pp.102-107]

కొండదారిన తిరిగి వెళుతుండగా డివిజనల్ కమాండర్ మహమ్మద్ కియానీకి ఒక చోట చెట్టుకొమ్మను అనుకుని మలవిసర్జన భంగిమలో కూర్చున్న ఒక సైనికుడు కనిపించాడు. ఎంతకీ లేవకపోయేసరికి దగ్గరికెళ్ళి చూస్తే ప్రాణం ఎప్పుడో పోయింది. అతిసార వ్యాధితో దుర్మరణం పాలైన ఆ సైనికుడు రంగూన్ లో ప్రసిద్ధ వ్యాపారి ఖన్నా! ఎన్నో లక్షలు విలువచేసే తన యావదాన్ని నేతాజీ ఉద్యమానికి విరాళంగా ఇచ్చి, స్వయంగా తాను ఆజాద్ హింద్ ఫౌజ్ లో చేరాడు. అతడి భార్య రూహీనీరాణి రెజిమెంట్ లో చేరగా, కుమారుడు బాలసేనలో కలిశాడు.

ఇంఫాల్ రంగానికి వెళ్ళిన మొత్తం 8 వేల ఐఎన్ఎ సైనికుల్లో 400 మంది యుద్ధంలో మరణించారు. 1500 మంది ఆకలి వల్లే, వ్యాధుల కారణంగానో చనిపోయారు. 800 మంది బ్రిటిష్ సేనలకు లొంగిపోయారు. 2600 మంది క్షేమంగా తిరిగొచ్చారు. వారిలో 2000 మంది రాగానే ఎకావకి ఆస్పత్రులలో చేరారు. 715 మంది శత్రువుతో కలిసి పోయారు. కొందరు నదులు దాటే సమయంలో ప్రవాహంలో కొట్టుకు పోయారు. కొంతమంది అడవుల్లో దారి తప్పి గల్లంతయ్యారు.

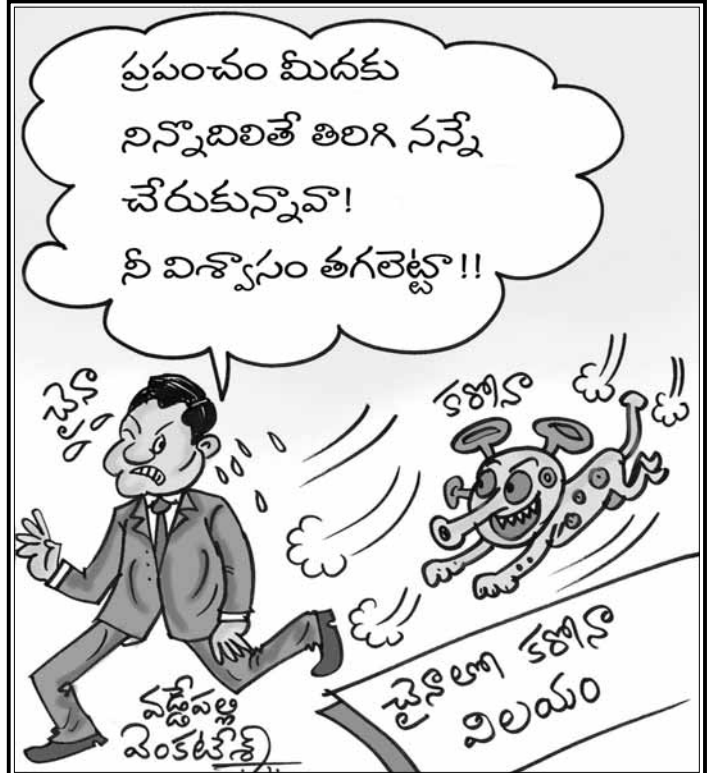
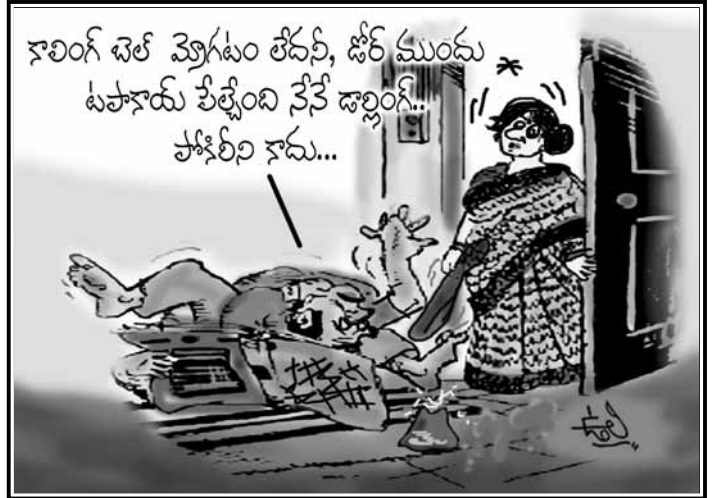
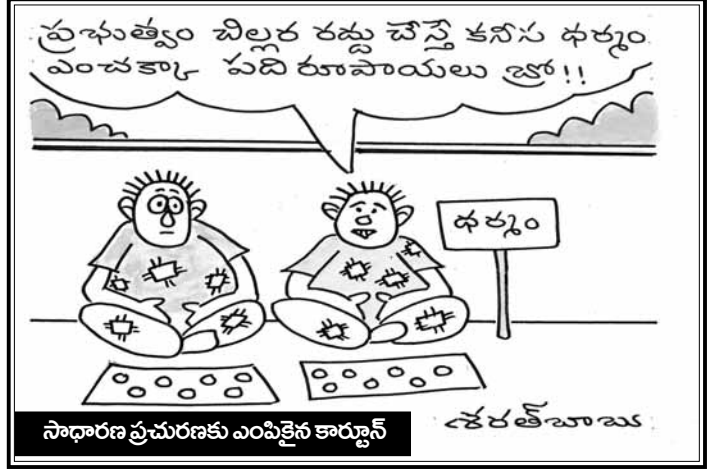
విధివశాత్తూ పరాజయం పాలైనా, కదనరంగంలో ఐఎన్ఎ వీరసైనికుల పరాక్రమం పగవాళ్ళను నైతం మెప్పించింది. యుద్ధం ముగిసిన తరువాత బ్రిటిష్ ఇండియా ప్రభుత్వానికి ఇంటలిజెన్స్ డిపార్ట్మెంట్ ఇచ్చిన రిపోర్టులో ఐఎన్ఎ గురించి చేసిన వంకర ప్రశంస ఇది:

"A measure of courage can not be denied to INA frontline units.. they faced up to British equipment, tanks, guns and aircraft with rifles and bullock carts and empty stomachs."

[Quoted in The Lost Hero, Mihir Bose, p. 416]

(రంగంలో ముందు నిలిచినా ఐఎన్ఎ దళాల ధైర్యాన్ని మెచ్చుకోవాలి. బ్రిటిష్ ఎక్స్ప్రెస్ మెంటును, టాంకులను, విమానాలను వారు రైఫిళ్ళతో, ఎడ్లబండ్లతో, ఖాళీ కదుపులతో ఎదుర్కొన్నారు.)

మిగతా వచ్చేవారం

కార్తీకమాసంలో మరో ప్రముఖ పండుగ నాగుల చవితి. ఈ మాసంలో సూర్యుడు కామానికి, మృత్యువుకు స్థానమైన వృశ్చికరాశిలో సంచరిస్తాడు. ఆ కాలంలో నాగారాధన వల్ల కామమృత్యువులను జయించే సిద్ధి కలుగుతుందని, శేషతల్పుడు శ్రీ మహావిష్ణువు, నాగాభరణుడు పరమశివుడికి అత్యంత ప్రియమైన ఈ తిథి విశేష ఫలితాన్నిస్తుందని అంటారు. సర్పదోషం కలవారు, సంతాన విహీనులు నాగుల చవితిని ఆచరిస్తే సత్ఫలితాలు ఉంటాయని చెబుతారు.

శాస్త్ర పురాణాలలో సర్పరాజుకు ప్రత్యేక స్థానం ఉంది. మానవసృష్టి కంటే ముందే నాగజాతి ఆవిర్భవించిందని అంటారు. జీవరాశులలో ఒకటైన ఇది భూభారాన్ని వహిస్తోంది. కృతయుగంలో క్షీరసాగర మథనానికి వాసుకి కవ్వపు తాడుగా ఉపకరించగా, త్రేతాయుగంలో శేషుడు లక్ష్మణుడుగా, ద్వాపరంలో బలరాముడిగా అవతరించాడు. ఈ యుగంలో తిరుమలవాసుని శిరస్సున దాల్చాడు. వివిధ దేవాలయాలలో మూలమూర్తులకు నాగాభరణాలు అలంకరించడం కనిపిస్తుంటుంది.

భూమిలోపల ఉంటూ భూసారాన్ని కాపాడే నాగులను దేవతలకు ప్రతిరూపాలుగా భావించి నాగరాజుగా, నాగదేవతగా పూజించడం అనాదిగా వస్తోంది. నాగేంద్రుడు ఆరోగ్య ప్రదాత అని, ఆయనను పూజించడం వల్ల రోగాలు తొలగిపోతాయని చెబుతారు. నవరంధ్రాల మానవ దేహాన్ని పుట్టతో పోలుస్తారు. మట్టితో తయారైన ఈ దేహం మట్టిలోనే కలిసి పోతుందనే తత్వాన్ని 'పుట్ట' గుర్తు చేస్తుంది.

తెలుగు రాష్ట్రాలతో పాటు దేశంలోని వివిధ ప్రాంతాలలో ఈ పండుగను విలక్షణంగా జరుపు కుంటారు. చాలా గ్రామాలలో, దేవాలయాలలో వేప లేదా రావిచెట్టు మొదళ్లలో రెండు సర్పాలు పెనవేసుకున్న ఆకారంలో నాగవిగ్రహాలు కనిపిస్తుంటాయి. వీటిని కేవలం నాగుల చవితిగానే కాకుండా ఇతర రోజులలోనూ కొలుస్తుంటారు. నాగపూజానంతరం త్రిమూర్తి న్యూరావమైన రావిచెట్టుకు ప్రదక్షిణలు చేయడం వల్ల నాగదోషాల తొలగిపోతాయని, పాము బహు సంతానానికి ప్రతీక అని, దానిని పూజించడం, నాగప్రతిష్ఠతో సంతానం కలుగుతుందని విశ్వాసం. సర్పారాధకుల వంశాలు తామరతంపరగా వర్ణిల్లుతాయని భవిష్య పురాణం పేర్కొంటోంది.

ప్రధానంగా మహిళలు ఈ వ్రతాచరణలో పాలుపంచుకుంటారు. సౌభాగ్యానికి, సంతాన ప్రాప్తికి సర్పపూజ చేయడం ఆనవాయితీ. నాగేంద్రుడిని ఆరాధించే కన్యలకు యోగ్యుడైన భర్త లభిస్తాడని, సలక్షణ సంతానం కలుగుతుందని విశ్వాసం. ఈ పండుగ నాడు వేకువజామునే పుట్ట చుట్టూ శుభ్రం చేసి, వసుపు, కుంకుమ, వివిధ పుష్పాలతో పూజిస్తారు. పుట్టలో ఆవుపాలు పోసి, అరటిపండ్లు, నువ్వుల చిమ్మిలి, చలిమిడి, వడపప్పులను నైవేద్యంగా

'వల్క్రిక' దేవా! నమామ్యహమ్..

సమర్పిస్తారు. పుట్టమట్టిని చెవులకు, కనురెప్పలకు రాసుకుంటారు. పుట్టమన్నను వ విత్రం, సారవంతంగా పరిగణిస్తారు. దీనిని 'పుట్ట బంగారం' అనీ పిలుచుకుంటారు. ఆలయాలు, పుట్టల వద్దకు వెళ్లలేనివారు ఇళ్లలోనే పిండితో నాగరూపాన్ని తయారుచేసి పాలుపోయవచ్చని పెద్దలు ప్రత్యామ్నాయం చూపుతున్నారు. నాగచవితి నాడు పగలంతా నిరాహారంగా ఉండి రాత్రి భోజనం చేస్తారు. కొందరు ఆ రోజంతా ఉపవాసం ఉండి మరునాడు నాగపూజ చేసిన తరువాత ఆహారం స్వీకరిస్తారు. చెవి, కంటి వ్యాధులు ఉన్నవారు నాగుల చవితినాడు ఉపవాసం ఉంటే స్వస్థత చిక్కుతుందని, పుట్టమీద ఉంచి పూజించిన నూతన వస్త్రాలను ధరిస్తే మనోవాంఛలు నెరవేరతాయని విశ్వాసం. వీటిని 'నాగవస్త్రాలు' అంటారు.

'నాగుల చవితికి నాగేంద్ర నీకు పొట్టనిండా పాలు పోసేము తండ్రి నీ పుట్ట దరికి మా పాపలోచ్చేరు పాపపుణ్యమ్ముల వాసనే లేని బ్రహ్మ స్వరూపులొ పసికూనలోయి

డా॥ ఆరవల్లి జగన్నాథస్వామి

నాగుల చవితి, నాగవంచమి
సందర్భంగా నాగేంద్రుని
అర్పించడంతో పాటు వివిధ
నాగక్షేత్రాలలో సర్పదోష నివారణకు
ప్రత్యేక పూజాదికాలు నిర్వహిస్తారు.
తెలుగు రాష్ట్రాలకు సంబంధించి
తూర్పు గోదావరి జిల్లా బిక్కవోలు,
కృష్ణాజిల్లా మోపిదేవి, హైదరాబాద్
స్కంధగిరిలోని సుబ్రహ్మణ్య ఆలయం
ప్రసిద్ధమైనవి.

కోపించి బుస్సులు కొట్టబోకోయి
* * *
చీకటిలోన నీ శిరసు తొక్కేము
కసితీర మమ్మల్ని కాబోయబోకు
కోవ పుట్టలోని కోడెనాగన్న

పగలు సాధించి మా ప్రాణాలు దీకు..’ అనే
బసవరాజు అప్పారావు ప్రసిద్ధ గీతంలో నాగేంద్రుడికి
వేడుకోలు కనిపిస్తుంది.

ఇదే రోజున షట్పుక్రాలకు ప్రతీకగా భావించే
సుబ్రహ్మణ్యస్వామిని సర్పరూపంలో అర్చిస్తారు.
తిరుమలేశుడు పెద శేషవాహనంపై తిరువీధుల్లో
విహరించడం ఆనవాయితీగా వస్తోంది.

‘చవితి’-శాస్త్రీయత

నాగుల చవితి నాడు పుట్టలో పాలు పోయడం,
ఇతర పదార్థాలు వేయడం ఆధ్యాత్మిక భావన కాగా,
దాని వెనుక శాస్త్రీయ కోణాన్ని చెబుతారు. పుట్టలో
వేసే పదార్థాలు తినేందుకు క్రిములు చేరితే, వాటి
కోసం కప్పలు, ఎలుకలు చేరి అవి పాములకు
ఆహారమవుతున్నాయి. అలా పాములు కదలకుండానే
ఆహారం సమకూరేందుకు ఇది ఒక మార్గమంటారు.
పాముల వల్ల మనుషులకు, మనుషుల వల్ల వాటికి
ప్రాణహాని తొలగేందుకు అవకాశం ఉంది. ‘సరుదు
నా కంట. నేను సరుది కంట పడకూడదు’ అని
నాగులు అనుకుంటాయన్న సామెత అలానే పుట్టి ఉ
ంటుంది. ఈ రెండింటిలో ఏది జరిగినా ఎవరో
ఒకరు నష్టపోక తప్పని పరిస్థితి. పాములు పంట

చేలలో సంచరిస్తూ పైరుకు హాని కలిగించే
క్రిమికీటకాదులను దరిచేరనీయవు. అలా వాటికి
ఆహారం దక్కడంతో పాటు రైతులకు మేలు
చేసినట్లవుతుంది. జీవసమతౌల్యం కాపాడేందుకు
నాగజాతి కూడా ఉపకరిస్తుందని, విష కీటకమైనంత
మాత్రాన విచక్షణ రహితంగా కొట్టి చంపకూడదని
చెబుతారు. ఆ కోణంలోనే వాటికి ఒక రోజును
కల్పించారని ఆధ్యాత్మికవేత్తలు చెబుతారు.

నాగవంచాలు

నాగదేవతల, నాగవంశ స్వరూప స్వభావాలను
పరిశీలిస్తే.. కశ్యప కర్మవలు నాగులకు తల్లిదండ్రులు.
కశ్యపుని 21 మంది భార్యలలో ఒకరైన కర్మవకు
వెయ్యిమంది పుత్రులు, కుమార్తె కలిగారు. పుత్రులలో
అనంతుడు, వాసుకి, శేషుడు, ఐరావతుడు,
ధనంజయుడు, శంఖపాలుడు, తక్షకుడు, కర్కటకుడు
సర్పజాతికి మూలపురుషులుగా చెబుతారు. వీరిలో
మొదటి ముగ్గురు సత్త్వగుణ సంపన్నులు కాగా,
తరువాతి ముగ్గురు రజోగుణ ప్రధానులని, మిగిలిన
ఇద్దరు తమోగుణ ప్రధానులని చెబుతారు.
బంగారురంగు పాములు అనంతుడి వంశానికి, కపిల
వర్ణంతో ఉన్నవి వాసుకి వంశానికి, తెలుపు
రంగులోనివి శేష, శంఖపాల వంశాలకు, తెలుపు
లేక బూడిద వర్ణంలోనివి ఐరావత వంశానికి, పసుపు
రంగులోనివి ధనంజయ వంశానికి, త్రాచుపాములు
తక్షక వంశానికి, నల్లత్రాచులు కర్కటక వంశానికి
చెందినవిగా పురాణాలు పేర్కొంటున్నాయి.

ప్రముఖ నాగక్షేత్రాలు

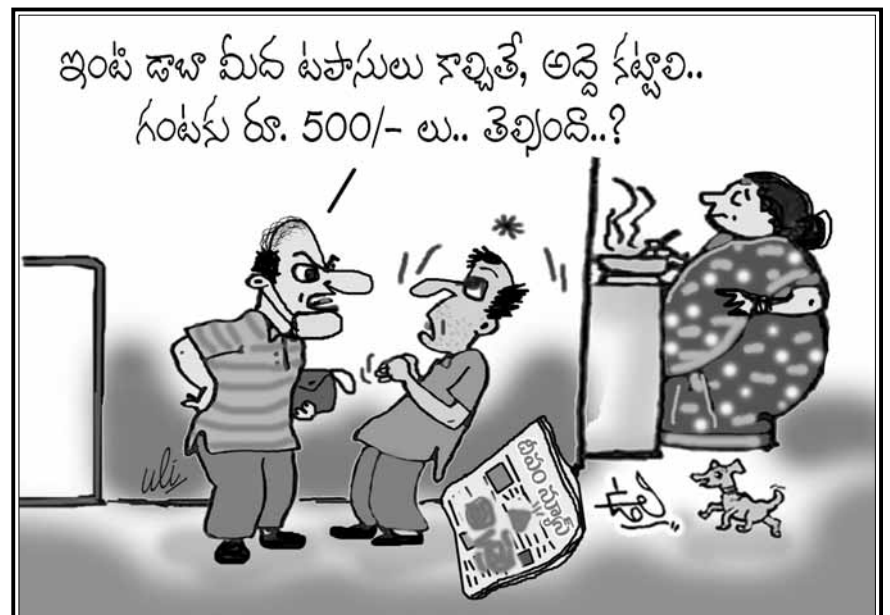
నాగుల చవితి, నాగవంచమి సందర్భంగా
నాగేంద్రుని అర్పించడంతో పాటు వివిధ
నాగక్షేత్రాలలో సర్పదోష నివారణకు ప్రత్యేక
పూజాదికాలు నిర్వహిస్తారు. తెలుగు రాష్ట్రాలకు

సంబంధించి తూర్పు గోదావరి జిల్లా బిక్కవోలు,
కృష్ణాజిల్లా మోపిదేవి, హైదరాబాద్ స్కంధగిరిలోని
సుబ్రహ్మణ్య ఆలయం ప్రసిద్ధమైనవి. తమిళనాడులోని
కన్యాకుమారి జిల్లా నాగర్ కోయిల్లో పురాతన
నాగరాజ దేవాలయం ఉంది. కర్ణాటకలోని దక్షిణ
కన్నడ జిల్లాలోని ‘కుక్కె’ సుబ్రహ్మణ్య క్షేత్రం నాగదోష
నివారణ పూజలకు ప్రసిద్ధి.

హరిద్వార్, గౌహతి లాంటి ప్రాంతాలలోని
మానసాదేవి (నాగలోక రాణి)ని అత్యంత భక్తితో
పూజిస్తారు. గౌహతి సమీపంలోని మానసాదేవి
ఆలయం వద్దకు ‘చవితి’నాడు లెక్కకు మిక్కిలిగా
పాములు చేరి, అమ్మవారి ఆలయంవైపు తడేకంగా
చూస్తుంటాయట. అవి భక్తులకు అతి సమీపంగానే
మనుసుతున్నా ఎవరికి హాని చేయవట. కేవలం
చవితి నాడే అక్కడికి చేరే స్వల్ప మట్టి కనిపించవట.
ఆ విచిత్రాన్ని చూసేందుకు భక్తులు పెద్ద సంఖ్యలో
వస్తుంటారు.

‘కర్కటకశ్య నాగశ్య దమయంత్యా నలశ్యచ
ఋతుపర్వస్య రాజర్షే: కీర్తనం కలిసాశనమ్’ అని
నాగచవితి, వంచమి నాడు వరించడం వల్ల
కలిదోషం నివారణమవుతుందని చెబుతారు.

వ్యాసకర్త: సీనియర్ జర్నలిస్ట్

17

వినీల, వినోద కన్నా విక్రాంత్ దగ్గరివాడు అన్న భావం ఆమెలో ఇప్పుడే కలుగుతోంది. పైగా స్కూళ్ళల్లో పిల్లల కోసం డాలర్లు పంపిస్తుంటాడు. ఈ విషయం ఒక్కసారి కూడా తనతో అనలేదు. ఒకరోజు పూర్తిగా తనతో ఉన్నాడు. తన గురించిన విషయాలు గొప్పలు చెప్పలేదు. తన ఇంటి వాళ్ళ గురించి కాని, వాళ్ళు చేసే ఛారిటీ గురించి ఏమీ చెప్పలేదు. విక్రాంత్ తనకి అర్థం కాలేదు. తను అర్థం చేసుకోలేదు. తను మారాలి. ఎదుటివాడు అర్థం కావాలంటే ముందు తనకున్న కళ్ళజోడు తీసెయ్యాలి. లేదా కళ్ళజోడుకున్న మురికిని శుభ్రంగా తుడిచెయ్యాలి. ఈ రెండూ చెయ్యకపోతే విక్రాంత్ ని తను ఎప్పటికీ అర్థం చేసుకోనేరడు.

సాయంత్రం సుధీర, వినోద పాపాయిని చూసి వచ్చారు. ఇవాళ పాప రెండు రెప్పల్ని కలిపేసిన పొర విడిపోయింది. కళ్ళు విప్పి చూసింది.

“ఇవాళ చాలా సంతోషంగా ఉంది, పాపకి పేరు పెట్టు వదినా!”

“నేను పెట్టడం ఏంటీ? మీ వారిని, అత్తగారిని అడుగు. రోజూ వాళ్ళతో మాట్లాడుతూంటావు కదా! ఈ విషయం రాలేదా?”

“నిజమే వదినా! మేము రోజూ మాట్లాడు కుంటున్నాం. అందులో నా పాప ఆరోగ్యం గురించి నేను చెప్తూంటాను. మా అత్తగారు, మా అడపడుచు అప్పడే పుట్టిన ఆమె కొడుకు గురించి చెప్పడం, ఈ మాటలు మాట్లాడకోడం తోనే సరిపోయింది. అయినా నాకు నచ్చిన పేరు నేను పెట్టుకోవచ్చు. నా ఇష్టం కాదనే వాళ్ళలేరు. ఇది మా వ్యక్తిగతం!”

వినీల అదృష్టవంతురాలు. తనకి నచ్చింది చేసుకోగలదు.

తను కూడా తనకి నచ్చింది చేసుకోగలదు. కాని, అసలు తనకి ఏం నచ్చుతుందో, తనకి ఏం కావాలో తనకే తెలియడం లేదు. స్వతంత్రం అనుకుంటోంది కానీ ఆ స్వతంత్రం తనకి సంతృప్తిని ఇవ్వగలుగుతుందా! తనకి ఇప్పుడు ఏం కావాలో, ఏం చేయాలో అర్థం అవడం లేదు.

తన గమ్యం ఏంటీ, గమనం ఆ వైపుగానే

ఉందా, గమ్యం చేరుకోవాలంటే గమనం మార్చాల్సి ఉంటుందా?

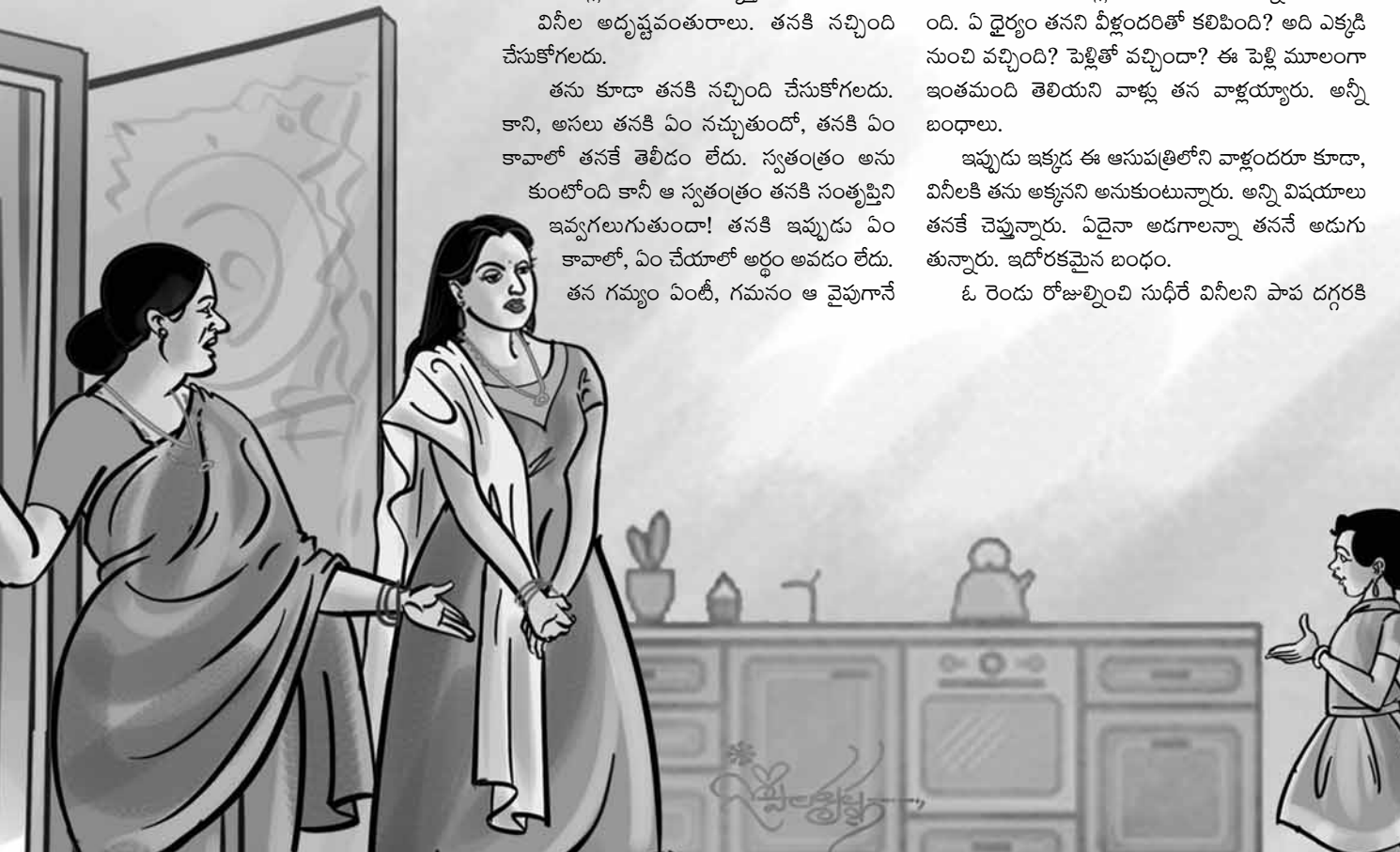
పెళ్ళయ్యి సరిగ్గా ఇరవై రోజులైంది. ఈ ఇరవై రోజుల్లో ఎన్నిసార్లు అమ్మతో మాట్లాడింది. వేళ్ళ మీద లెక్క పెట్టచ్చు. ఎందుకు మాట్లాడలేదు? మాట్లాడద్దని ఎవరూ అడ్డు పెట్టలేదు. కాని తనంతట తాను ఫోన్ చేసి మాట్లాడలేదు. అమ్మని మర్చిపోయేంతటి, చక్కటి వాతావరణంలో ఉందా?

అమ్మ ఎందుకు గుర్తురాలేదు? గుర్తు రానంత బిజీగా బిజీగా ఉందా? అమ్మ చేసినప్పుడు తను మాట్లాడింది కానీ ఎక్కువ మాట్లాడ లేకపోయింది. ఈ ఇంటి సంగతులు కూడా ఎక్కువగా చెప్పలేక పోయింది. ఈ ఇంటి విషయాల్లో తప్పులు వెతకలేక పోయింది. ఎందుకని, ఈ ఇంటిని తన ఇంటిగా భావించిందా ! ఈ ఇంటి విషయాలు బయటి వాళ్ళకి చెప్పకూడదని అనుకుందా ! అమ్మవాళ్ళు బయటి వాళ్ళల్లాగా అనిపించారా! ఈ ఇంటిని తన ఇంటిగా భావించిందా! కారణం ఏదైనా కానీ, తను ఎక్కువ మాట్లాడలేదు. అమ్మ కూడా అత్తగారితో మాట్లాడేది కానీ, సుధీర కిప్పండి అని అనేది కాదు. అమ్మ కూడా పెళ్ళియ్యాకా తనని పరాయిదానిగా చేసిందా!

విక్రాంత్ తో ఓరోజు పరిచయం, అంతే. ఓ విధంగా విక్రాంత్ కూడా అపరిచితుడే. అత్తగారూ, మామగారూ, మామ్మ, సుబ్బాయమ్మ, నరసాయమ్మ, దుర్గ, వినీల, వినోద అందరూ పరాయి వాళ్ళే. కానీ అందరితో ఇన్ని రోజులు ఉంది. ఏ దైర్ఘ్యం తనని వీళ్ళందరితో కలిపింది? అది ఎక్కడి నుంచి వచ్చింది? పెళ్ళితో వచ్చిందా? ఈ పెళ్ళి మూలంగా ఇంతమంది తెలియని వాళ్ళు తన వాళ్ళయ్యారు. అన్నీ బంధాలు.

ఇప్పుడు ఇక్కడ ఈ ఆసుపత్రిలోని వాళ్ళందరూ కూడా, వినీలకి తను అక్కనని అనుకుంటున్నాడు. అన్ని విషయాలు తనకే చెప్తున్నారు. ఏదైనా అడగాలన్నా తననే అడుగు తున్నారు. ఇదోరకమైన బంధం.

ఓ రెండు రోజుల్నించి సుధీరే వినీలని పాప దగ్గరకి

గంటి భానుమతి

“నువ్వు ఇప్పుడు పరాయి దానివి కావు. వినీల ఎంతో నువ్వు కూడా అంతే. స్వతంత్రంగా అన్నీ చెప్పుచు. మేమేం అనుకోం. అది వదిలెయ్యి. ఇప్పుడు చెప్పు. నువ్వు ఏ పేరు అనుకున్నావో!”

“నాకు ఇలా తోచింది. జీవితంతో యుద్ధం చేస్తోంది. అందులో విజయం లభించాలని కోరుకుందాం. అమృతం తాగి పెరిగేటట్లుగా అపరాజిత అని పెడదాం. ప్రతీ నిమిషం, అన్నిటికీ రాజీ పడుతోంది అందుకని రాజీ అని పిలుద్దాం!”

“అని ఆగి, ఆ ఇద్దరిని చూసింది. “వందర్ ఫుల్ “అంటూ సంతోషంగా ఇద్దరూ చప్పట్లు కొట్టారు.

సుధీరకి సంతోషం వేసింది. ఇంట్లో మనుషులకి స్నేహితులకి కొన్ని విషయాల్లో తేడా ఉంది. ఈ దగ్గరి తనం స్నేహితుల్లో తనకి కనిపించలేదు. వాళ్లతో ఇంత కోజీగా ఉండలేదు. కొన్ని విషయాలు చెప్పడానికి ఇష్టపడలేదు. కొన్ని అభిప్రాయాలు ఎంతో ఆలోచించి చెప్పాల్సి. లేకపోతే మాట్లాడడం మానేస్తారు. కొన్ని చెప్పడానికి ధైర్యం కావాలి. స్నేహం నిలవాలంటే ఓ గీత గీసుకోవాల్సిందే. కాని ఇక్కడ ఏ గీతా లేదు. తన మనసులో ఉన్నది ఏ జంకు లేకుండా చెప్పింది

అపరాజిత సంగతి అందరికీ తెలిసింది. చుట్టాలు రావడం వినీలని చూడడం, ధైర్యం చెప్పడం, మెసేజ్లు. ఆ మెసేజ్లని ఇద్దరూ చూస్తూ పైకి చదువుతున్నారు. వివరాలు అడిగి తెలుసుకుంటున్నారు. ఏ రకమైన సాయం కావాలన్నా చెయ్యడానికి సిద్ధం అంటూ వచ్చిన మెసేజ్లు ఎక్కువ.

వినీల అత్తగారూ, మామగారూ ఆమె ఆడపడుచులు అందరూ రోజూ ఏదో ఒక సమయంలో ఫోన్ చేస్తున్నారు. అందరితో సుధీర గురించి చెప్తూ పొగిడెస్తోంది. ప్రతీసారి ఒకటే మాట, మా వదిన, అదే, పాపం! మొన్న పెళ్లైన అన్నయ్య వైఫ్. సుధీర ప్రతీక్షణం నా పక్కనే ఉండి అన్నీ తనే చూస్తోంది. పాపని నా కన్నా జాగ్రత్తగా చూస్తోంది. అని చెప్తూంటే సుధీరకి సంతోషం వేసింది. వాళ్ల పొగడ్తలు విన్నప్పుడల్లా ఆమెకు ఎక్కడో చిన్న సందేహం కలుగుతోంది.

తను ఎప్పుడైనా ఎవరి సాయామైనా గుర్తించిందా! గుర్తించినా, దాన్ని పైకి వ్యక్తీకరించిందా! లేదు. ఆ గుణం తనలో లేదు. తను చదువుకుంది కానీ తనలో

తీసుకెళ్తోంది. పాపని ముట్టుకుంటోంది. తన చేతుల్ని వినీల చేతుల్ని దూదిని యాంటి సెప్టిక్ లోషన్లో పెట్టి, ఎంతో సున్నితంగా తుడుస్తోంది.

మొదటిసారి నర్స్ కు కూడా ఎలా తుడవాలో చెప్పింది. మరో పాత్ర పోషిస్తోంది. ఓ నర్సుగా కూడా మారి పోయింది. పాప కూడా తనదేనా? కాదు , కాని రోజూ అలా తదేకంగా చూస్తూంటే పాప తన పాపే అన్నంతగా అనిపిస్తోంది ఆమెకు.

“వినీలా! పాప కళ్లు తెరిచి చూస్తోంది. ఓ బొమ్మ చూసినట్లుగా చూస్తోంది. దృష్టి నిలవడం లేదు. అన్నీ క్లియర్ గా కనిపించకపోవచ్చు కదా!” అని ఉత్సాహంగా సుధీర చెప్పేస్తోంది.

“వినీలా! చూడు! కాలు మీద కాలు వేసింది. ముద్దాస్తోంది. పాప కూడా బాగా వుంజుకుంటోంది. టెంపరేచర్ మార్పు లేకుండా ఎక్కువ తక్కువ లేకుండా సరిగ్గా అలాగే ఉంటోంది.” అంది చార్ట్ చూసి. మొదట్లో వినీలని ఉత్సాహ పరచడానికి ఏదో అన్నా , తరవాత మాత్రం మనస్ఫూర్తిగానే అంటోంది.

“చెస్ట్ ఎక్స్ రేలు కూడా క్లియర్ గా, స్పష్టంగా ఉన్నాయని డాక్టర్లు అన్నారు కదా! అలాగే ట్రెయిన్ కూడా స్కాన్ చేసారు. అది కూడా అంతే అన్నారు. ఇంక ఫరవాలేదు వినీలా!”

ఇలా ఎన్నో విషయాలు పాప గురించే ఆమెకి జరుగుతున్న డ్రీప్ టౌన్ గురించే , దాని మీదే ఇద్దరూ మాట్లాడుకున్నారు.

“ఇన్ని రోజులు పేరు పెట్టలేదు. ఓసారి మనం అనుకున్నాం కూడా, ఏదైనా మంచి పేరు సూచించమని. ఇప్పుడు పాప మన లోకంలోకి వస్తోంది. కొంచెం

కోలుకుంటోంది. ఇంక ఉయ్యాలలో వెయ్యడం అదీ మా అత్తగారూ వాళ్ళూ వచ్చాకా చేయచ్చు. అప్పుడు వాళ్ల ముచ్చట కూడా తీర్చినట్లవుతుంది. ఏం వదినా ఏవంటావ్...”

“ఏదైనా, ఓ గురువుని అడుగుదాం!” అదే విషయాన్ని వినోదని అడిగింది.

వినోద వెంటనే పుట్టినరోజూ తేది, నక్షత్రం, టైము అన్నీ వివరంగా ఓ పేపరు మీద రాసి ఇంటికి వెళ్తూ దార్లో ఓ కృష్ణుడి గుడి కనిపిస్తే అక్కడికి వెళ్లి కనుక్కుంది. అక్కడ ఎవరూ లేరు. తన దగ్గరున్న కాయితాన్ని అక్కడున్న చిన్న పూజారికిచ్చింది. మర్నాడు వచ్చి, తీసుకుంటానంది.

అదే విషయాన్ని వినోద వచ్చినప్పుడు చెప్పింది.

“నేను గుడికి వెళ్లినప్పుడు అక్కడ ఎవరూ లేరు. ఓ గంట కూచంటే ఇలాంటివి బాగా తెలిసి ఉన్న పండితుడు వస్తారుట, కూచోమన్నారు. నాకు అక్కడ కూచునే టైము లేక వచ్చేసాను. అదంతా కాదు కాని, మనమే ఓ చక్కటి పేరు పెట్టెద్దాం. నామకరణం అదీ తరవాత చూద్దాం! ఏం సుధీరా ఏమంటావ్ నువ్వు!” అంటూ సుధీరని చూసింది వినీల.

“నేను ఓ పేరు ముందే ఆలోచించాను. మీరు చెప్పమంటే చెప్తాను”

ఏదో లోపించింది. ఇది అహంకారం అంటారా ! తనేంటో తన తత్వం ఏంటో మెల్లగా ఒక్కొక్క రోజు గడుస్తూన్న కొద్ది తెలుస్తోంది. తనలో చాలా లోపాలున్నాయి. అందుకు ఇప్పుడు తను చేయ వలసినది మానవ సంబంధాలని మెరుగు పరుచుకోవడం.

ఎప్పటిలాగే స్నానం చేసి బట్టలు మార్చుకోడానికి వినోద ఇంటికి వెళ్లింది. వెళ్లే సరికే ఇంటినిండా బిలబిల మంటూ మనుషులు హాలు నిండా కనిపించారు. ఆ వచ్చిన వాళ్ళకి సుధీర ఎవరో వినోద పరిచయం చేసింది. అందరూ సుధీరని పొగిడేస్తున్నారు.

“ఈరోజుల్లో చదువుకున్న వాళ్ళు, ఉద్యోగం చేస్తున్న వాళ్ళు ఇలా ఎవరు చేస్తారు! ఇలా పై ఊరు వచ్చి ఆడపడుచు కోసం ఇక్కడే ఉండిపోవడం అన్నది

ఆ స్నేహం. అక్కడివరకే ఆ స్నేహం. ఆపైన గీత దాటడానికి లేదు.

ఇదే విషయం మామ్మ అన్నారు, పరిధిని పెంచుకోవాలని అన్నారు. అన్నీ సజావుగా జరుగు తున్నప్పుడు ఎవరూ మనకక్కర్లేదని అనుకుంటాం. అన్ని రోజులూ మనవి కావు. అవసరం అయినప్పుడు ఓ ఓదార్పు మాట, మాట్లాడేవాళ్ళుంటారు. వాళ్ళు డబ్బున్న వాళ్లే అవక్కర్లేదు. మనసున్న వాళ్ళు, మానవత్వం ఉన్నవాళ్ళు. అందుకే ఎవర్నీ దూరం చేసుకోకు అన్నారు. ఆ మాటలు తనకి వర్తిస్తాయా! కుటుంబంతో కలిసి పోవాలని చెప్పకనే చెప్పారా!

మొదట్లో విక్రాంత్ ఇంట్లో వాళ్ళు, సౌత్ అసీ, పల్లెటూరు వాళ్ళు అసీ ఓ తక్కువ ఇంప్రెషన్ ఉంది. అది తనకేకాదు. ఉత్తరాది వాళ్ళందరికీ ఉంటుంది. బెంగళూరు సిటీ అయితే మాత్రం సౌత్ కదా! సిటీలో

నా రాజీకి అన్నీ తెలుసు, అది నా స్వర్ణని గుర్తు పడుతుంది. నా వేలు పట్టుకోగానే, ఆ పట్టుకున్నది నేనేనన్న సంగతి ఇట్టే పసిగట్టేస్తుంది. నేను సరిగా రావడం లేదని బాధ పడుతుంది. నేను ఇలాగే మంచం మీదే ఉండిపోతే బావుంటుందనిపిస్తోంది. నా మంచాన్ని రాజీ పక్కనే వేసుకుని ఉండాల్సింది. ఆ చిన్న చేతిని అలాగే పట్టుకుని ఉండాల్సింది. దానికర్థం అయ్యే భాషలో ఏదైనా చెప్పి ఉండాల్సింది. అవేం చెయ్యలేదు. అయినా వెళ్లాల్సిస్తోంది.”

“అలా అనుకోకు నీలా! నువ్వు ఎంత చెయ్యాలో అంతా చేసావు. అపరాజితకి బలం రావాలి. అన్నీ తట్టుకునే శక్తి రావాలి. అందుకోసమైనా దాన్ని ఇక్కడే ఉంచాలి. మనం చాలా అదృష్టవంతులం వినీలా! ఈ హాస్పిటల్ పెద్దది కాబట్టి, ఈ విభాగం ఇందులోనే ఉంది. అన్నింటా ఇది ఇంత దగ్గరగా ఉండదు. ఈ ఫెసిలిటీ లేకపోతే ఇలాంటి పాపల్ని బయట ఉండే నియో నేటల్ కేర్ అని వేరే స్పెషల్ ఆసుపత్రులలో ఉంచుతారు. ఇక్కడ మంచి డాక్టర్లున్నారు. ఆ నర్సులూ, వాళ్ళ అసిస్టెంట్లూ అందరూ కూడా ఈ ఇంటెన్సివ్ కేర్ నర్సరీ కోసం ప్రత్యేకంగా ట్రైనింగ్ అయినవారే. రోజుల పిల్లల్ని కూడా జాగ్రత్తగా హేండ్ల చేయ్యగలిగే చాకచక్యం, నేర్పు ఉన్నవాళ్ళు. నువ్వే చూసావుగా, చేతులకి, కాళ్ళకి, ముక్కు, నోరూ అన్నచోట్లా ట్యూబులు, వైర్లు ఉన్నాయో! బీపీ మానిటర్లు, వెంటిలేటర్లు, ఒకటా రెండా ఎన్నో దాని చుట్టూ ఉన్నాయి. ఇవన్నీ పెట్టి దానిని బతికించడానికి భగిరథ ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. అక్కడున్న ప్రతీ పాపాయి వాళ్ళకి ఓ ఛాంజ్. ఇవన్నీ ఆలోచించే వాళ్ళు ఆ ప్రి మెచ్యూర్ బేబీలని స్పెషల్ వార్డులో ఉంచుతున్నారు. బయటి వాతావరణానికి అలవాటయ్యే వరకూ ఆ ఇంక్యుబేటర్లలో ఉంచు తున్నారు. ఇంక కొన్ని రోజుల్లో దాని ఆరోగ్యం బాగాయిపోతుంది. బరువు పెరుగుతుంది. మామూలు అయిపోతుంది. అప్పుడు దాన్ని నీ గుండెల మీద పడుకో పెట్టుకోవచ్చు. అడించచ్చు. మీ ఇంట్లో కొత్త సభ్యురాలు. అందుకని ఇప్పుడు చక్కగా ఇంటికి ఏ మాత్రం భయం లేకుండా మనం వెళ్దాం. రాజీ ఒక్కట్టే లేదు, నేను రోజూ వచ్చి చూస్తూంటాను” అలా సుధీర ఆమెని మానసికంగా తయారుచేసింది.

“థాంక్యూ సుధీరా! నాకు ఎంతో మోరల్ సపోర్ట్ నిస్తున్నావు.”

డిస్చార్జ్ అయ్యే సమయానికి వినోద వచ్చింది. కట్టాల్సిన బిల్లులు అవీ కట్టేసింది. అన్ని ఫార్మాలిటీస్ పూర్తి అయ్యే సరికి ఒంటిగంట దాటింది. వినోద తీసుకొచ్చిన కార్లో వాళ్ళింటికి వెళ్లారు. వినోద అత్తగారూ, మామగారూ చిరునవ్వుతో ఆహ్వానించారు. గదిని వెచ్చగా తయారుచేసారు. వెంటనే వినోద వేడి పాలు తీసుకొచ్చింది.

(ఇంకా ఉంది)

ఇదే విషయం మామ్మ అన్నారు, పరిధిని పెంచుకోవాలని అన్నారు. అన్నీ సజావుగా జరుగు తున్నప్పుడు ఎవరూ మనకక్కర్లేదని అనుకుంటాం. అన్ని రోజులూ మనవి కావు. అవసరం అయినప్పుడు ఓ ఓదార్పు మాట, మాట్లాడేవాళ్ళుంటారు. వాళ్ళు డబ్బున్న వాళ్లే అవక్కర్లేదు. మనసున్న వాళ్ళు, మానవత్వం ఉన్నవాళ్ళు. అందుకే ఎవర్నీ దూరం చేసుకోకు అన్నారు. ఆ మాటలు తనకి వర్తిస్తాయా! కుటుంబంతో కలిసి పోవాలని చెప్పకనే చెప్పారా!

మాటలు కాదు. చక్కటి అమ్మాయి. మీలో కలిసిపోయే అమ్మాయి!” నిజంగా తను అలాంటిదేనా, కాదు. ఈ ఇంటితో బంధాలు తెంచుకుందామని అనుకుంది. విక్రాంత్ నుంచి దూరంగా వెళ్లిపోదామనుకుంది. ఆ నిర్ణయం బలహీనమైంది. అందుకనే వీళ్ళతో మనస్ఫూర్తిగా కలిసిపోయిందా!

ఆ తరవాత వాళ్ళందరిని పరిచయం చేసింది. వాళ్ళంతా ఎవరో వినోదకు ఏమవుతారో ఆ చుట్టరికం చెప్పింది. సుధీరకి అర్థం అవడానికి టైం వట్టేది. వీళ్ళకి ఇంత మంది చుట్టాలా!

ధీల్లీలో తమకి ఎక్కువమంది చుట్టాలు లేరు. ఉన్న చుట్టాలు ధీల్లీ చూడడం కోసం రావడం, స్టేషన్కి వెళ్లి వాళ్ళని తీసుకురావడం, ఊరు చూపించడానికి అమ్మో, నాన్నగారో ఓ మూడు రోజులు వాళ్ళతో ఉండడం, ఆ తర్వాత స్టేషన్లో దింపడం, రైల్వేస్టేషన్. అంతే ఆ తరవాత వాళ్ళు పత్తా ఉండరు. ఓ చిన్న థాంక్స్ కూడా ఉండదు. ఇలాంటి వాళ్ళు తమ చుట్టాలు. ఉండడానికి తెలుగువాళ్ళు మాత్రం చాలా మంది ఉన్నారు. అయితే వాళ్ళు స్నేహితుల్లోకే వస్తారు. వాళ్ళ మాటలు చేతలు అన్నీ పైపైనే. పార్టీలకి, గేట్ టుగడర్లకి, పార్టీలకి మాత్రమే

ఉంటున్నా అలాగే ఉంటారు, అన్న అభిప్రాయంలో ఉంది. కాని వీళ్ళతో పోల్చుకుంటే తనకేం తెలీదు. వాళ్ళకున్న జ్ఞానం తనకి లేదు. వాళ్ళకున్న పరిపక్వత తనకి లేదు. ఆమాటకొస్తే తనకి అక్కరజనికీ మధ్య కూడా దగ్గరితనం లేదు. చిన్నప్పుడూ లేదు. ఇప్పుడు కూడా లేదు. రజని కూడా ఎప్పుడు తనతో ఓ స్నేహితురాలిలాగా మాట్లాడదు. ఎప్పుడూ తన గొప్పలు, తన పిల్లల గొప్పలు, వాళ్ళాయన గొప్పలు? వినడానికి విసుగుపర్చేలా మాట్లాడుతుంది.

కానీ వినోద, వినీల ఎంత చక్కగా ఉంటారో! ఎప్పుడూ వాదించుకోకుండా, ఒక్కమాట మీదే ఉంటారు. అసలు వీళ్ళ మధ్య పొరపాచ్చాలు రావా! వాదించుకోరా! పైగా ఎప్పుడూ కూడా ఎవరి మీదా చెడు చెప్పగా వినలేదు. ఎంతో ఉన్నతంగా కనిపించారు. వాళ్ళముందు తను మరుగుజ్జు.

ఆరోజుకి అపరాజితకి నాలుగు రోజులయ్యాయి. వినీలని డిస్చార్జ్ చేస్తామని అన్నారు.

“ఎలా వెళ్ళను సుధీరా! ఆ రోజుల పిల్లని తన సొంత వాడేమరూ లేని చోట అలా వదలేసి వెళ్ళనా? నా ప్రాణాలన్నీ ఇక్కడే ఉంటాయి. ఎలాగైనా నేను ఇక్కడే ఉండిపోయేలా ఏదైనా జరిగితే బావుంటుంది.

2021 అక్టోబర్ 29 నుంచి 31 వరకు ధార్వాడ్ (కర్ణాటక)లోని రాష్ట్రోత్థాన విద్యాకేంద్రంలో జరిగిన రాష్ట్రీయ స్వయంసేవక్ సంఘ్ అఖిల భారతీయ కార్యకారిణి మండలి సమావేశాలలో ఆమోదించిన తీర్మానం.

బంగ్లాదేశ్లో హిందువులపై ఇస్లామిక్ మతోన్మాదుల దాడిని ఖండించాలి

బంగ్లాదేశ్లో హిందువులు, ఇతర మైనారిటీలపై ఇటీవల జరిగిన హింసాకాండపై అఖిల భారతీయ కార్యకారిణి మండలి (ఏ.బీ.కే.ఎం.) తన తీవ్ర ఆందోళన వ్యక్తం చేసింది. బంగ్లాదేశ్ను మరింత ఇస్లామీకరణ చేయడానికి జిహాద్ ముఠాలు చేసిన పెద్ద కుట్రలో భాగంగా అక్కడి హిందూ మైనారిటీలపై కొనసాగుతున్న క్రూరమైన దాడులను ఖండిస్తున్నట్లు ఏ.బీ.కే.ఎం. స్పష్టం చేసింది.

హిందువులపై ఆగని దాడులు

బంగ్లాదేశ్లో హిందూ మైనారిటీలు, హిందూ దేవాలయాలపై హింసాత్మక దాడుల పరంపర కొనసాగుతూనే ఉంది. గత నెలలో జరిగిన పవిత్రమైన దుర్గాపూజ వండుగ సందర్భంగా చెలరేగిన మతహింసలో అనేకమంది అమాయక హిందువులు మరణించగా, వందలాది మంది గాయపడ్డారని ఏ.బీ.కే.ఎం. తీవ్ర ఆవేదన వ్యక్తం చేసింది. ఇదే దుర్ఘటనలో వేలాది కుటుంబాలు నిరాశ్రయులయ్యాయని, హిందూ సమాజానికి చెందిన అనేక మంది బాలికలు, మహిళలపై దాడి జరిగిందని, రెండు వారాల వ్యవధిలో దేవాలయాలు, దుర్గాపూజ పందిళ్లను దుండగులు ధ్వంసం చేసారని ఏ.బీ.కే.ఎం. ఆందోళన వ్యక్తం చేసింది.

ఇస్లామిక్ మతోన్మాదుల పక్కా కుట్ర

సమాజంలో మతవరమైన ఉన్మాదాన్ని రెచ్చగొట్టేలా తప్పుడు వార్తలను వ్యాప్తి చేసిన నిందితుల్ని కొందరిని అరెస్టు చేయడం వల్ల ఈ దాడులు ఇస్లామిక్ మతోన్మాదుల పక్కా కుట్రగా వెలుగులోకి వచ్చిందని అభిప్రాయపడింది. భారత్ విభజన జరిగినప్పటి నుండి సంఖ్యాపరంగా బాగా క్షీణిస్తున్న హిందూ మైనారిటీలను సంపూర్ణంగా

నిర్మూలించడానికి లక్ష్యంగా చేసుకున్నట్లు ఈ దాడుల వల్ల స్పష్టమవుతోందని ఏ.బీ.కే.ఎం. ఆందోళన వ్యక్తం చేసింది.

8 శాతానికి పడిపోయిన హిందూ జనాభా

దేశ విభజన సమయంలో తూర్పు బెంగాల్ (నేటి బంగ్లాదేశ్) జనాభాలో దాదాపు 28 శాతం మంది హిందువులు ఉండేవారు. అది ఇప్పుడు 8 శాతానికి తగ్గిపోయింది. జమాత్-ఎ-ఇస్లామీ (బంగ్లాదేశ్) వంటి మతోన్మాద ఇస్లామిక్ గ్రూపుల దురాగతాల ఫలితంగా విభజన తర్వాత, ప్రత్యేకంగా 1971 యుద్ధం సమయంలో హిందువులు పెద్ద ఎత్తున భారత్లోకి వలస వచ్చారని ఏ.బీ.కే.ఎం. తెలిపింది. బంగ్లాదేశ్లోని మైనారిటీ హిందూ జనాభాలో అభద్రతాభావాన్ని సృష్టిస్తూ, మత సామరస్యాన్ని ఇప్పటికీ ఆ సంస్థలు నాశనం చేస్తూనే ఉన్నాయని ఏ.బీ.కే.ఎం. పేర్కొంది.

బంగ్లాదేశ్ ప్రభుత్వం కఠిన చర్యలు తీసుకోవాలి

బంగ్లాదేశ్ ప్రభుత్వం తమ దేశంలో మైనారిటీలపై పెరుగుతున్న హింసాత్మక సంఘటనలను నిరోధించడానికి కఠినమైన చర్యలు తీసుకోవాలని ఏ.బీ.కే.ఎం. అభిప్రాయపడింది. బంగ్లాదేశ్లో హిందువులు తమ హక్కులను పొందుతూ వారి సురక్షితమైన, గౌరవప్రదమైన జీవితం గురించి హామీ ఇవ్వడానికి, హిందువులపై హింసకు పాల్పడిన వారికి కఠిన శిక్ష పడేలా ప్రభుత్వం హామీ ఇవ్వాలని ఏ.బీ.కే.ఎం. డిమాండ్ చేసింది.

బంగ్లాదేశ్లో హిందువులు, ఇతర మైనారిటీలపై నిత్యం మారణకాండ జరుగుతున్నా, ప్రపంచ మానవ హక్కుల నిఘా సంస్థలు, ఐక్యరాజ్యసమితి అనుబంధ సంస్థలు తమకేమీ పట్టినట్టు వ్యవహరించడాన్ని ఏ.బీ.కే.ఎం. తప్పు పట్టింది. బంగ్లాదేశ్లో జరుగు

తున్న హింసను ఖండించడానికి అంతర్జాతీయ సమాజం ముందుకు రావాలని, బంగ్లాదేశ్లోని హిందువులు, బౌద్ధులు, ఇతర మైనారిటీల భద్రత కోసం తమ గొంతును వినిపించాలని అఖిల భారతీయ కార్యకారిణి మండలి పిలుపునిచ్చింది.

మతోన్మాద శక్తులు పెరిగితే

ప్రజాస్వామ్యానికి హాని!

బంగ్లాదేశ్లో లేదా ప్రపంచంలోని మరే ఇతర ప్రాంతాలలోనైనా ఇస్లామిక్ మతోన్మాద శక్తుల పెరుగుదల ప్రజాస్వామ్యానికి, ప్రపంచంలోని శాంతి కాముక దేశాల ప్రజల మానవహక్కులకు తీవ్రమైన ముప్పు అని కూడా ఏ.బీ.కే.ఎం. హెచ్చరించింది. బంగ్లాదేశ్లోని హిందువులు-బౌద్ధుల భద్రత కోసం, అక్కడ జరుగుతున్న దాడులు, మానవహక్కుల ఉల్లంఘనలపై ప్రపంచ హిందూ సమాజం, హిందూ సంస్థల ఆందోళనలను బంగ్లాదేశ్ ప్రభుత్వానికి తెలియజేయడానికి అందుబాటులో ఉన్న అన్ని దౌత్య మార్గాలను ఉపయోగించాలని ఏ.బీ.కే.ఎం. భారత ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నది.

ఇస్లామ్, రామకృష్ణ మిషన్, భారత సేవాశ్రమ సంఘం, వీ.హెచ్.పీ., ఇతర హిందూ సంస్థలు ఇస్లామిక్ మతోన్మాదుల హింసాకాండకు గురైన బాధితుల పక్షాన నిలబడి బంగ్లాదేశ్లోని హిందూ సోదరులకు అన్ని విధాలా సహాయ సహకారాలు అందించినందుకు తన కృతజ్ఞతలు తెలియజేస్తున్నట్లు ఏ.బీ.కే.ఎం. ప్రకటించింది. సవాలుగా పరిణమించిన ఈ క్లిష్ట సమయంలో బంగ్లాదేశ్లోని హిందువులకు, ఇతర మైనారిటీలకు యావత్ హిందూ సమాజంతో పాటు ఆర్.ఎన్.ఎస్. అండగా నిలుస్తోందని అఖిల భారతీయ కార్యకారిణి మండలి (ఏ.బీ.కే.ఎం.) హామీ ఇచ్చింది. ★

భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం సిద్ధించిన వేళ రాజకీయ ముఖచిత్రం భిన్నమైనది. భారత్‌లో విలీనం కాని హైదరాబాద్, జనాభుద్, జమ్ము-కశ్మీర్ సంస్థానాలు ఉన్నాయి. వాటి విలీనం, జమ్ముకశ్మీర్ సమస్య తెలిసినదే. నాడు ఆ సంస్థానాలతో పాటు విదేశీ పాలనలో ఉన్న ప్రాంతాలూ ఉన్నాయి. బ్రిటిష్ అధీనంలో ఉన్న ప్రాంతాలు స్వతంత్ర భారత్‌లో అంతర్భాగమైనాయి. కానీ ఫ్రాన్స్, పోర్చుగల్ అధీనం లోని తూర్పు, పశ్చిమ తీర ప్రాంతాల విలీనానికి మరో దశాబ్దం పట్టింది.

పుదుచ్చేరి, యానాం, మాహే, కాడైక్కల్ ఫ్రెంచ్ కాలనీలో భాగం. గోవా, జియా, జామన్, దాద్రా, నాగర్‌హవేలి, అంజేదివా పోర్చుగీసు అధీనంలో ఉన్నాయి. పశ్చిమ తీరంలోని బ్రిటిష్ వారికి వ్యతిరేకంగా దేశంలో ఉద్యమం జరుగుతున్నా, ఆవేపి పోర్చుగీసు కాలనీలోకి రాకుండా నిలువరించారు. గోవా మీద తమ పట్టుకు ఆధారం క్రైస్తవ వ్యాప్తి అన్నది పోర్చుగీసు నమ్మిన సూత్రం. బలవంతపు మతపర్యాయాలు చేశారు. మారనివారిని ఊచకోత కోశారు. గోవాను పోర్చుగీసు వలస నుండి విడుదల చేయాలని 1787 నుండి ప్రయత్నాలు ప్రారంభమైనా, అవి ఫలించలేదు. 1910లో పోర్చుగల్‌లో రాజరికం అంతమైంది. దానితో ఆసియా ఖండంలోని కాలనీలను వదులుకుంటుందని సభ్య సమాజం ఆశించింది. కానీ దోపిడీ సంస్కృతికి అలవాటు పడిన ఐరోపా దేశాలు ప్రకృతి సహజ సంపద కలిగిన తీర ప్రాంతాలను వదులుకునేందుకు ఇష్టపడలేదు. 1920 తర్వాత స్వతంత్ర ఉద్యమాలు తీవ్రమైనా, అంతే తీవ్రతతో అణచివేశారు పోర్చుగల్

గోవా విమోచనలో

వలసపాలకులు. ఇందుకు ఐరోపా, ఆఫ్రికా ఖండ పోలీసు, సైనిక పటాలాలను తెప్పించారు. ఉద్యమ నాయకులను బంధించి అంగోలా, పోర్చుగల్ దేశాలలోని జైళ్లకు ద్వీపాంతర శిక్ష కోసం పంపించేవారు. 1947లో భారత్ స్వతంత్ర దేశంగా అవతరించినా గోవాని పోర్చుగల్ వదలలేదు. భారత్‌తో దౌత్య సంబంధాలు రద్దు చేసుకుంది. పోర్చుగల్ 'నాటో' సభ్య దేశం. కాబట్టి జోక్యం చేసుకుంటే నాటో దేశాలన్నీ భారత్ మీదకు వస్తాయన్న భయం నాటి ప్రధాని జవహర్‌లాల్ నెహ్రూకు ఉండేది.

1950 తర్వాత గుజరాత్, మహారాష్ట్ర ప్రాంతాల వారు కొందరు గోవా విమోచన ఉద్యమాన్ని ప్రారంభించారు. కాంగ్రెస్ పార్టీ, ప్రభుత్వం చొరవ చూపలేదు. దీనితో గోవా విమోచన బాధ్యతను నాటి భారతీయ జనసంఘ భుజానికెత్తుకుంది. మహారాష్ట్ర వైపు నుండి ఉద్యమం నడిపి గోవాలోకి ప్రవేశించి

పోర్చుగీసువారిని పారదోలాలని ఆలోచించింది జనసంఘం. 1954లో ఆ ఉద్యమానికి పిలుపు నిచ్చినవారు, కర్ణాటక కేసరి జగన్నాథరావు జోషి. జనసంఘం, ఆర్.ఎస్.ఎస్. కార్యకర్తలు దాదాపు 3000 మంది కమాతుకు కదిలారు. పురుషులే కాదు స్త్రీలూ, పిల్లలూ ఉన్నారు. వీరి మీద గోవా సరిహద్దులోనే లారీ ఛార్జీ, ఆపై కాల్పులు కూడా జరిపారు. పలువురు మరణించారు. జనసంఘం చొరవ చేసిన తరువాతే కమ్యూనిష్టులు, కాంగ్రెస్ వారు 1955 తర్వాత గోవా విమోచన ఉద్యమంలోకి వచ్చారు. మరో ఆరేళ్లకు గాని విమోచనం సంపూర్ణమై భారత్‌లో గోవా అంతర్భాగం కాలేదు.

ఆంధ్రుల పోరాటం

గోవా ఆంధ్రకు సరిహద్దు కాదు. నిజానికి చాలామంది భారతీయులకు గోవా ఇంకా పరాయి పాలనలోనే ఉందని తెలియదు. కానీ జగన్నాథరావు జోషి విమోచన పిలుపునకు ఆంధ్ర యువకులు

మనం ఎవరినైనా భారత దేశానికి స్వాతంత్ర్యం ఎప్పుడు వచ్చింది అని అడిగితే వెంటనే ఆగస్ట్ 15, 1947 అంటారు. నిజానికి ఆనాటికి మొత్తం భారతదేశానికి విదేశీ పీడ వదలి స్వాతంత్ర్యం రాలేదు. కానీ మతం పేరుతో రెండు ముక్కలైంది. తరువాత మూడు ముక్కలైంది. ఆరోజు దేశంలో అధిక భూభాగానికి స్వాతంత్ర్యం సిద్ధించడం వల్లనే సంబరాలు జరుపుకుంటాం.

సెప్టెంబర్ 17, 1948 వరకు నిజాం పాలనలోనే ప్రజలు ఉన్నారు. సర్దార్ పటేల్ వలస హైదరాబాద్ సంస్థానానికి విముక్తి లభించింది. ఫ్రెంచి వారి అధీనంలో ఉన్నవి ఒప్పందాలతో విలీనం చేసుకున్నాం. పోర్చుగీస్ వారి నుండి కొన్ని భూభాగాలకు పోరాటంతో విముక్తి లభించింది. పోర్చుగీసు పాలకులు గోవా ప్రజలను బానిసత్వంలో ఉంచి నరకయాతనలు పెట్టేవారు. అలాంటి సమయంలో సత్యాగ్రహం మొదలయ్యింది. 1954 జూన్ నెలలో కొంతమంది ఆర్ఎస్ఎస్ కార్యకర్తలు, అలాగే అనేక మంది దేశభక్తులు గోవాను

దాస్యశృంగఖలాల నుండి విముక్తం చేయడానికి కమాతు నిర్వహించాలని నిర్ణయించారు. ఆగస్ట్ 15, 1955 నాటికి గోవాను విముక్తం చేయడం ఆ కమాతు లక్ష్యం.

అదే సమయంలో కృష్ణాజిల్లా ఉయ్యూరుకి చెందిన సూరి సీతారాం అనే నవ యువకిశోరం పదిహేను మంది తన మిత్రులతో బయలుదేరారు. ఆనాడు విజయవాడ నుండి గోవాకి రైలు ఉండేది. ఆ రైలులో

వైపు రాకుండా ఆపేశారు. అలాగే గోవా ప్రజలను భయభ్రాంతులకు గురిచేశారు. ఆ దుర్మార్గానికి దడిసి కొంతమంది ఉద్యమకారులు మధ్యలోనే ఆగిపోయారు. కానీ సీతారాం, ఆయన మిత్రులు మొక్కవోని ధైర్యంతో ముందుకు సాగారు. మధ్యలో కొంతమంది దేశభక్తులు జతయ్యారు. కానీ రైళ్లు ఆపడం వలన పట్టాలనే మార్గంగా ఎంచుకుని

ప్రాణాలర్పించిన సీతారాం

దేశభక్తి గీతాలు పాడుకుంటూ మిత్రులనే కాకుండా, సాటి ప్రయాణికులను ఉత్తేజపరుస్తూ సీతారాం వెళ్లారు. ఆ 15 మందిలో ఏ ఒక్కరూ తాము కూడా గోవా విముక్తి పోరులో పాల్గొనేందుకు వెళ్తున్నామనే సమాచారం తల్లితండ్రులకు ఇవ్వలేదు.

గోవాలో సత్యాగ్రహం మొదలయింది. అప్పటికే ఎక్కడికక్కడ పోర్చుగీస్ సైన్యం దేశభక్తులను చెల్లాచెదురు చేసే పనిలో బస్సులను రైళ్లను గోవా

నూటయాభయ్ మందికి పైగా యువకులు వేగంగా నడుస్తూ ఆగస్ట్ 15కి గోవా సమీపానికి చేరుకున్నారు.

రైలు పట్టాల వెంట నడిచి కాళ్లు పగిలి, అలసి ఉన్న సూరి సీతారాం మిత్ర బృందం ఒకచోట పోర్చుగీస్ సైన్యం కంటపడ్డారు. వాళ్లు వెంటనే కాల్పులు మొదలుపెట్టారు. అప్పటివరకు వెంట ఉన్న చాలామంది మిత్రులు భయపడి పారిపోయారు. కానీ సీతారాం ఛాతీ చూపిస్తూ కాల్పులను ముందుకెళ్లాడు.

స్పందించారు. అలా స్పందించి గోవా వెళ్లినవారిలో గుంటూరు, కృష్ణా జిల్లాల వారున్నారు.

1954లో గోవా పోరాటంలోకి వెళ్లిన ఆ యువకులను అక్కడి పోలీసులు నిర్బంధించారు. వారిమీద అక్టోబర్ 6న సమోదు చేసిన నేర ఆరోపణపత్రం ఆ యువకులలో ఒకరి బంధువు ద్వారా నేను సంపాదించగలిగాను. ఆ ఎఫ్ఐఆర్లో సమోదుచేసిన అంశాలను బట్టి నాటి స్వయంసేవకుల

జిల్లా కాంగ్రెస్లో ఆనాటికే ప్రబలిన క్షుద్ర రాజకీయాలకు బలై పూనాలో శేష జీవితం గడపవలసి వచ్చింది.

అటువంటి కామేశ్వరరావు నుండి పోరాటం వారసత్వంగా అందుకున్న క్రాంతికీరణ్ తప్ప, మిగిలిన వారందరూ సాధారణ కుటుంబాలవారే. వారంతా గుంటూరు నుండి ప్యాసింజర్ రైల్లో మార్మగోవా వైపు బయలుదేరినపుడు ఆ పోరాట బృందానికి వీడ్కోలు చెప్పినారిలో గుంటూరులో న్యాయవాదిగా ఉన్న వి.రాజగోపాలాచారి, ఆ తర్వాతి కాలంలో దుగ్గిరాల ఎం.ఎల్.ఏగా గెలిచిన గాదె వెంకటరెడ్డి ఉన్నారు.

చేతిలో త్రివర్ణ పతాకం పట్టుకుని, విమోచన నినాదాలు చేస్తూ, పోర్చుగీసు పాలకులకు వ్యతిరేకంగా ప్రజలకు పిలుపునిస్తూ, కరపత్రాలను గాలిలోకి విసిరేస్తూ వెళ్లారు. బృందమంతా సెప్టెంబర్ 29న రహస్యంగా గోవాలో ప్రవేశించవలసి వచ్చింది. సెప్టెంబర్ మొదటివారంలో గుంటూరు వదిలినవారు సెప్టెంబర్ 16 వరకు బెల్గాంట్ తలదాచుకుని, అక్కడి గోవా విమోచన ఉద్యమకారులతో కలసి, మరాఠీభాష తెలిసిన ముకుంద్ శంకర్ జుగ్గేకర్ నాయకత్వంలో గోవా చేరారు. అక్టోబర్ మొదటివారంలోనే వీరిని పోలీసులు పట్టుకున్నారు. వీరవరికి పోర్చుగీసు భాష రాదు. కానీ పోర్చుగీసు పోలీసుల క్రూరత్వం తెలుసు. కనిపిస్తే కాలేస్తారనీ, హింసిస్తారనీ కూడా తెలుసు. అయినా 'భారతదేశ సమైక్యత కోసం ప్రాణత్యాగాని కైనా సిద్ధపడి వచ్చాం!' అని వారు సమాధానం చెప్పారు. 'హింస మా మార్గం కాదు' అంటూ పోలీసుల ప్రశ్నలకు సమాధానం చెప్పారు. 'గోవా

డా. దుగ్గరాజు శ్రీనివాసరావు

మాది. భారత్లో తరతరాల అంతర్భాగం - పోర్చుగీసువారు ఆక్రమణదారులు. విదేశీ ఆక్రమణదారులైన పోర్చుగీసు, ఫ్రెంచివారిని బ్రిటిష్వారిని పారద్రోలినట్లే పారద్రోలటం మా లక్ష్యం" అని తెలకచర్ల శ్యామ సుందర్ వివరించినట్టు పోలీసుల స్టేట్మెంట్లో ఉంది.

గోవాలో పోర్చుగీసు పోలీసుల అధీనంలో కొంతకాలం ఉన్న ఈ నలుగురు ఉద్యమకారులు తిరిగి గుంటూరు చేరినపుడు వారికి లభించిన స్వాగతమంటూ ఏదీ లేదు. గుర్తింపు అసలే లేదు. ప్రభుత్వాలు వారిని స్వతంత్ర సమరయోధులుగా పరిగణించలేదు. వారి జీవితాలు 1955 తర్వాత ఎలా గడిచాయో చెప్పేవారు లేకపోయారు.

ఎందరో అజ్ఞాతపీరులు... త్యాగధనులు ముందుతరాలకు తెలియకుండా మరుగున పడున్నారు. భారతదేశ మట్టిలోని మాణిక్యాలను ఏరి, ఒకచోట చేర్చి భారతమాత పాదాల ముందు పేర్చి మిగిలిన భారతీయులకు ఆ తరం దేశభక్తుల గురించి తెలియజెప్పటం అవసరం. ఆ ప్రయత్నంలో భాగం యిది.

వ్యాసకర్త : సీనియర్ జర్నలిస్ట్

ఆంధ్ర హవా

సాహసం ఎలాంటిదో అర్థం చేసుకోగలం.

గుంటూరుకు చెందిన ఆ నవయువకుల పేర్లు:

1. రామకృష్ణారావు చౌదరి గింజపల్లి (28), 2. తెలకచర్ల శ్యామసుందర్ (22), 3. యెక్కెంటి వెంకట సుబ్బారెడ్డి (25), 4. అన్నాప్రగడ క్రాంతికీరణ్ (21).

వీరిలో అన్నాప్రగడ క్రాంతికీరణ్ తండ్రి అన్నాప్రగడ కామేశ్వరరావు భగత్ సింగ్, చంద్రశేఖర్ ఆజాద్లతో కలిసి పనిచేసిన విప్లవవీరుడు. బ్రిటిష్ సైన్యంలో పనిచేస్తూ, అక్కడ నేర్చుకున్న బాంబు తయారీ పరిజ్ఞానంతో వెలువలికి వచ్చి, భగత్ సింగ్, చంద్రశేఖర్ ఆజాద్లకు బాంబుల తయారీ నేర్పిన వారు. భగత్ సింగ్ బృందం చేసిన బాంబుదాడుల కేసులో పాత్ర ఉన్నా పోలీసులకు చిక్కకుండా తప్పించుకున్నవారు. గుంటూరు జిల్లా, నాందెడ్లకు చెందిన అన్నాప్రగడ కామేశ్వరరావు, ఆ తర్వాత కాలంలో ఉమ్మడి మద్రాసు రాష్ట్ర శాసనసభకు గుంటూరు నుండి ఎన్నికైనవారు కూడా. గుంటూరు

ఎలాంటి దయదాక్షిణ్యాలు లేని ఆ సైన్యం సీతారాం గుండెల్లో పడుల్లో బుల్లెట్లు కాల్యారు. తల్లితండ్రులకు చెప్పుకుండా పయనమైన మన యువ కిశోరం నేల కొరిగాడు. అప్పటికే గోవా దళాల చేతిలో 150 మంది చనిపోయారు. జలియన్ వాలాబాగ్ మారణాకాండ తరువాత స్వాతంత్ర్యం కోసం అత్యధికంగా మరణాలు సంభవించింది ఇక్కడే. కానీ 20 మంది చనిపోయారని పోర్చుగీస్ ప్రకటించింది.

సీతారాం భౌతికకాయం కనిపిస్తే ఉద్యమం తీవ్రమవుతుందని కిరోసిన్తో కాల్చి ఆనవాలు దొరకకుండా చేశారు. ఇది చూసిన సీతారాం మిత్రులు ఆయన తండ్రి సూరి శోభనాచలపతికి, గోవా స్వాతంత్ర్య విముక్తి సమితికి తెలియచేశారు. తరువాత సీతారాం మిత్రులు ఉయ్యూరులో సూరి జ్ఞాపకార్ధం ఒక ట్రస్టు ఏర్పాటు చేశారు. విగ్రహం ఆవిష్కరించారు.

ఆ విగ్రహాన్ని మరో స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు, గాంధీయవాది వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య ఆవిష్కరించారు. గోవా స్వాతంత్ర్య వీరుల

మ్యూజియంలో ఆంధ్రవీరుడు సీతారాం చిత్రపటం ఉంది. ఉయ్యూరు వెళ్లినప్పుడు తప్పక దర్శించండి. గోవా స్వాతంత్ర్యవీరుల మ్యూజియంలో, ఎర్రకొటలో కూడా సూరి చిత్రపటం ఉంది.

సీతారాం ఉయ్యూరులో జులై 10, 1937న జన్మించాడు. ఆగస్ట్ 15, 1955న గోవాలో అమరుడయ్యాడు. అప్పటికి ఆయన వయసు 18 సంవత్సరాలు. అంత చిన్నవయసులో దేశం కోసం అమరులయిన అతికొద్ది మందిలో ఒకరు సూరి సీతారాం. ఇలాంటి గొప్ప వీరులు భారతదేశ స్వాతంత్ర్య విముక్తి కోసం పోరాడారు. అలాంటి పోరాటాల వలన డిసెంబర్ 16, 1961న మొత్తం భారతదేశానికి విముక్తి లభించింది. ఇలాంటి అజ్ఞాత స్వాతంత్ర్య వీరుల గురించి తెలుసుకోవడం గర్వంగా ఉంది. వారిని స్మరించుకుందాం. దేశం కోసం ఎంతో కొంత మనం కూడా సమయం ఇచ్చి మనవంతు సేవ చేద్దాం.

భారత్ మాతా కీ జై

- రాజశేఖర్ సన్నవనేని

ఏ స్త్రీ జీవితమైనా, అంతా ఒక
మమకారాల చరిత్ర

- వాషింగ్టన్ ఇద్విస్

* * *

“మా దేశంలో లేనిదేదో మీ దేశంలో ఉందని నేను ఇక్కడకు వచ్చాను. కానీ మనుషులు కలిసి ఉంటున్నా వారి మధ్య ఇంతింత దూరాలను ఎలా భరిస్తున్నారు? ఇదో టార్చర్ కాదా?” అన్నాడు రాబర్టు నాతో.

రాబర్టు అమెరికా నుంచి విశాఖవట్నం వచ్చేసిన పేరు పొందిన క్రిమినల్ లాయర్.

దశాబ్ద కాలంగా నాకు తెలుసు. నా మిత్రులు కొద్దిమంది ‘ఆయన’ నోటి చలువ వలన విడాకులు పొందారు. అయినా సంతోషంగా లేరు. తనకు నచ్చిన స్త్రీ పురుషులతో క... ల... సి... ఉన్నారు.

కానీ కలసిపోయి లేరు. ఇది రాబర్టుకు తెలుసు. నేనో కళాశాల లెక్చరర్ ని.

వివాహం చేసుకోలేదు. ఎప్పుడు నేను రాబర్టుని కలిసినా మా మధ్య నా టాపిక్ వస్తుంది.

ప్రతి ఆదివారం మేము భీమిలి బీచ్ కు వెడతాం. కొద్దిక్షణాలు దబ్బివారి

సమాధుల వద్ద గడుపుతాం. అలా జనానికి దూరంగా, అలలకు దగ్గరగా ఓ రెండు గంటలు కాలం వెచ్చించి వెనక్కి తిరుగుతాం. ఇదిగో ఈ చర్చ మనదేశంలో పెరుగుతున్న విడాకుల గురించి..

“నిజమే. నేనెక్కడో చదువుకున్నాను. శారీరక సుఖానికి, మానసిక వ్యధకు సంబంధం లేదని ఏనాడో తెలుసుకోవడం వల్లనేమో, ప్రతిక్షణం కీచులాడుకొనే దంపతులు కూడా పిల్లల్ని కనగలుగుతున్నారు. కానీ ఆ తరువాత వారి జీవితం వారి చేతుల్లోంచి జారిపోతున్నది.” అన్నాను, కాస్త వేదనగా.

‘కారణం?’- రాబర్టు ప్రశ్న

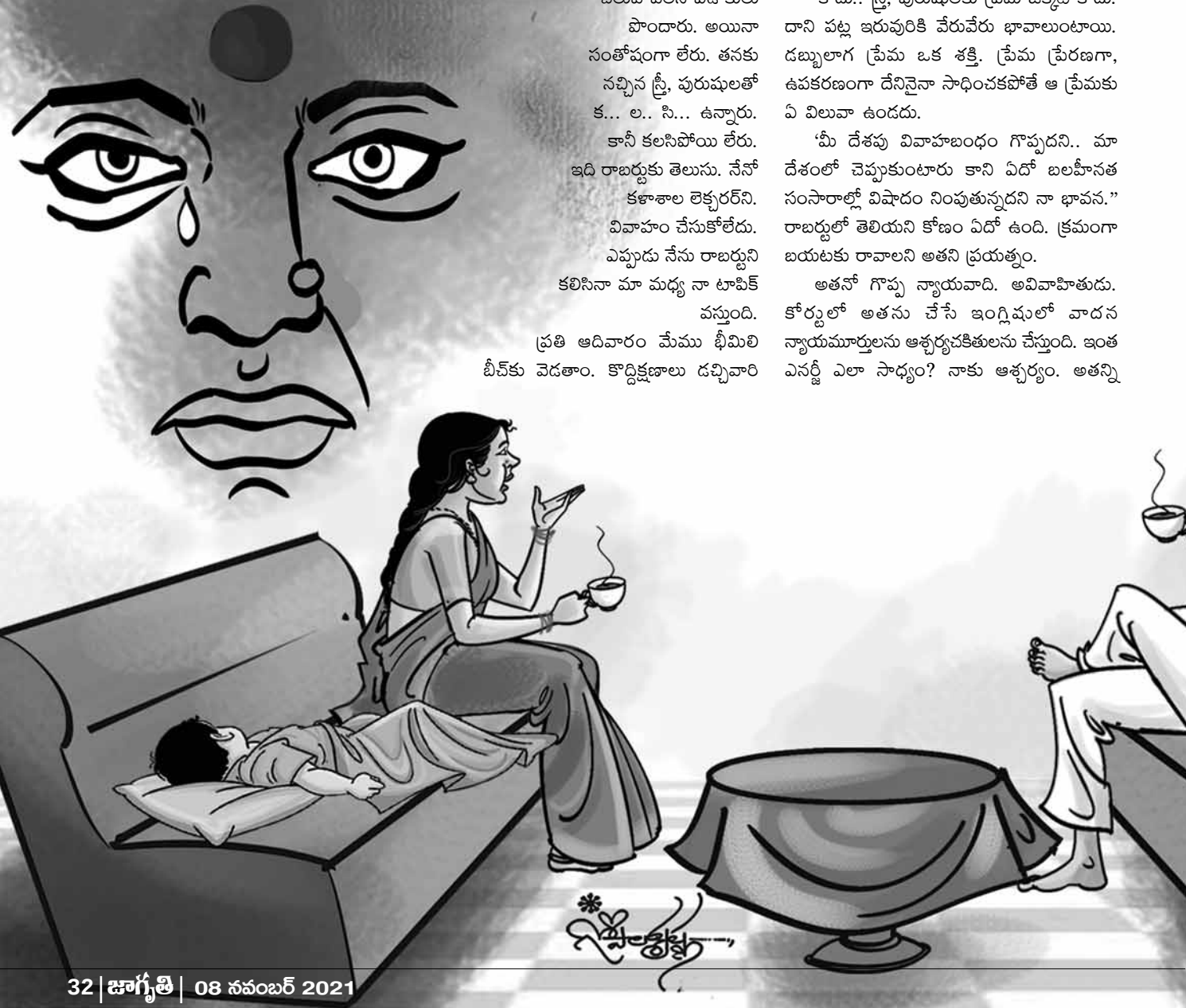
‘పిల్లలు కలగనంతవరకు వారి కోసం తపన, వారు పుట్టగానే వారికోసం జీవితాన్ని మార్చేసు కుంటారు. భార్యభర్తలు ఒకరినొకరు కోల్పోతారు.

‘ప్రేమ లేకనా?’ రాబర్టు సందేహం.

‘కాదు.. స్త్రీ, పురుషులకు ప్రేమ ఒక్కటి కాదు. దాని పట్ల ఇరువురికి వేరువేరు భావాలుంటాయి. డబ్బులాగ ప్రేమ ఒక శక్తి. ప్రేమ ప్రేరణగా, ఉపకరణంగా దేనినైనా సాధించకపోతే ఆ ప్రేమకు ఏ విలువా ఉండదు.

‘మీ దేశపు వివాహబంధం గొప్పదని.. మా దేశంలో చెప్పుకుంటారు కాని ఏదో బలహీనత సంసారాల్లో విషాదం నింపుతున్నదని నా భావన.” రాబర్టులో తెలియని కోణం ఏదో ఉంది. క్రమంగా బయటకు రావాలని అతని ప్రయత్నం.

అతనో గొప్ప న్యాయవాది. అవివాహితుడు. కోర్టులో అతను చేసే ఇంగ్లీషులో వాదన న్యాయమూర్తులను ఆశ్చర్యచకితులను చేస్తుంది. ఇంత ఎనర్జీ ఎలా సాధ్యం? నాకు ఆశ్చర్యం. అతన్ని

ఎన్నోసార్లు అడిగాను “స్టడీ చేస్తా” అని సమాధానమిచ్చి తప్పుకుంటాడు. మా సమయం ముగిసింది. బయలుదేరాం.

నన్ను ఆశ్చర్యంలో ముంచెత్తే రాబర్టుకు చెందిన ఓ విషయం నాకు రెండు రోజుల తరువాత తెలిసింది.

* * *

ఆ రోజు సాయంత్రం కాలేజీ నుంచి ఇంటికి వచ్చి నా రాతలేవో నేను చూసుకుంటున్నాను.

“మీ కోసం ఎవరో రూపట. వచ్చింది.” పని మనిషి చెప్పింది.

“రూప? ఎవరు, ఎందుకు, అడిగావా?” అన్నాను.

“లేదయ్యా. మీరు కావాలంది. లేరన్నాను. రాత్రికి వస్తారని చెప్పాను. రేపు ఉదయం ఎనిమిది గంటలలోపు వస్తానని చెప్పమంది.”

“సరేలే.” అన్నాను.

పనిమనిషి లోనికి వెళ్లిపోయింది.

నా పనుల కోసం నేనో మనిషిని పెట్టుకున్నాను. నాకు పెళ్లి చేయాలని, నన్ను చేసుకోవాలని ఎంతోమంది ప్రయత్నం చేసారు. హాయిగా ఉద్యోగం. మంచి జీతం. నడి వయసు. నా అన్నదమ్ములు నలుగురు. ఎవరి జీవితాలు వారివే. అత్తపోరు, ఆడపడుచు పోరు కూడా లేదు. నేనుంటున్న ఇల్లు కూడా నాదే. ఏమో, ఏదో సమయంలో నా మనసు మారవచ్చు. వివాహం దిశగా ఆలోచనలు మరలవచ్చు.

ఎవరో రూప?

ఉదయం ఆరింటికే లేవటం నా అలవాటు. పనిమనిషి ఎనిమిదింటికే వస్తుంది. నేను తొమ్మిదికి కాలేజీకి వెళతాను.

డోర్ బెల్ శబ్దం.. వెళ్లి తీసాను.

ఎదురుగా ఓ అపరిచిత మహిళ. కూడా ఓ బాబు ఉన్నాడు. మూడు లేదా నాలుగేళ్లు ఉండచ్చు.

“రండి కూర్చోండి. నా గురించి మీకు తెలుసా?” అన్నాను. ఆమె అశక్తిగా ఎదురుగా ఉన్న సోఫాలో కూర్చుంది. బాబు ఆమె ఒడిలో నిద్రపోయాడు. ఆమె కొంచెం పక్కకు జరిగి బాబును పూర్తిగా సోఫాలో పడుకోనిచ్చింది.

“కొంచెం మంచినీళ్లు ఇప్పిస్తారా?” అంది రూప.

“ఎంతమాట. ఓ గంటగడిస్తే కాని పనిమనిషి రాదు. పాలు వగైరాలు వంటగదిలో ఉన్నాయి. కావాలంటే.. అభ్యంతరం లేకుంటే మీరింత తాగి.. నాకింత ఇస్తే ధన్యున్ని” అన్నాను.

ఆమె నవ్వుతూ వంటింటి దారి అడిగింది. నేను చూపాను.

నేను, నా ఎదురుగా బాబు.

ఎవరో, నేనెలా తెలుసు, నా దగ్గరకెందుకు వచ్చింది. నేనేమి చేయాలి? కొంచెం తిని నన్ను చుట్టుకోదు కదా. ఛ.. ఛ.. మనిషి చదువుకున్న దానిలా ఉంది. సంస్కారిలా ఉంది.

విడిత మనస్తత్వ కుంబి...!!

భమిడిపాటి గౌరీశంకర్

మనిషి జీవితంలో అద్భుతమైన సంఘటనలకి నాంది కూడా అతిసాధారణంగా ప్రారంభమవుతుంది. నిజమే.

నా ఆలోచనల మధ్య ఆమె నాకు టీ కప్పు అందించింది. టీ తాగుతూ “బాబుకు పాలు పట్టలేకపోయారా” అన్నాను.

“వాడింత వేగిరంగా లేవదు. ఆ సరికి మీ పనిమనిషి రావచ్చు. ఈలోగా నేనెవరో, ఎందుకు వచ్చానో మీకు తెలియలిగా. మీ సమయాన్ని నేను తిననులెండి క్లుప్తంగా చెబుతాను.

నేను వినటం ప్రారంభించాను.

* * *

ఒక స్త్రీ తన విలువల్ని ఎందుకు కోల్పోతుంది. భర్త, పిల్లలు ఉండి కూడా మరో వ్యక్తితో సంబంధం ఎందుకు?” నారాయణ ప్రశ్న.

“ఒక భార్య తన మనసులో నిర్దిష్టతని భర్తకు చెప్పుకోలేని ప్రపంచం ఇది” అంది రూప.

“నీకు నవలలు చదివే అలవాటు ఉందా?” నారాయణ సూటి ప్రశ్న.

“నేను పి.జి. విద్యార్థిని మరచిపోతున్నావు. అయినా నా మాటలకు నీ రియాక్షన్ అలా ఉంటే. ఇక నేను చెప్పింది పూర్తిగా వింటే నీ రియాక్షన్

ఎలా ఉంటుందో..” రూప గొంతులో జీర.

“ఏంటది?”

“నేనిప్పుడు ఒట్టి మనిషిని కాను..”

వారి మధ్య బదు నిమిషాల వరకు మాటలు లేవు.

“నీవు ఆపరేషన్ చేయించుకోలేదా?” నారాయణ గొంతులో ఆశ్చర్యం. మళ్లీ అతనే “నేనింకా చాలా ఎదగాలి. సమాజంలో నాకంటూ ఓ హోదా, డబ్బు, పలుకుబడి ఇవన్నీ కావాలి. నువ్వు కూడా. కానీ వివాహితవు.. ఎలా?” అతని గొంతులో భయం, ఆవేదన.

“నిజమే. నేను వివాహితనే. నా భర్త, పిల్లలను వదులుకొని నీతో రావాలనుకున్నాను. కానీ నీలో నీ పట్ల నీకే తెలియని అయోమయం. భారతీయ స్త్రీ అంటే నాలాగే ఉంటుందని కూడా నీవనుకోవచ్చు. ఆడవారంటే నాలాంటి వారేనని కూడా అనుకోవచ్చు. దా.. ఇలా కూర్చో. ఇది నీ ఇల్లు. ఎన్నోసార్లు ఇది మన ఇల్లు అని నీవే అన్నావు కదా. ఇదే మంచంపైన ఎన్నోసార్లు....” ఆమె అగింది. తలవంచుకుంది. ఆయాసం, నిస్సహాయత ఆమెలో.

మళ్లీ ఆమె “ఓడిపోవడం నాకు నచ్చదు.. గెలిచేవరకు పోరాటం చేయాలి. గంగా, శకుంతల కథలు నాకెంతో ఇష్టం. నీ బిడ్డ నాకు కావాలి. నా సంసారం నాకెందుకు వద్దో నీకు చెప్పదలచుకోలేదు. అది నీవు వినలేవు కూడా. ఎందుకంటే బరితెగించి, ఉద్యోగం చేస్తున్న ఆడదంటే ఈ సమాజానికో చిన్నచూపు. ప్రతీవాడు ఆమెను వాడుకోవాలనే చూస్తాడు. అదుకోవాలనుకోడు...” ఆమె ఆవేదన.

“కానీ నేను అటువంటివాడిని కాను. కాస్త ఎదగటానికి నేను చేస్తున్న ప్రయత్నాలు నీకు తెలుసు. ఇప్పుడిప్పుడే నాకంటూ ఓ స్థానం దొరుకుతున్నది. నీవు లేని జీవితం కూడా నేను ఊహించలేను. నేను

రచయిత పరిచయం

తల్లితండ్రులు నర్సింగరావు, అన్నపూర్ణ. శ్రీకాకుళం జిల్లా పార్వతీపురంలో పుట్టాను. గాయత్రి కాలేజీ ఆఫ్ సైన్స్ అండ్ మేనేజ్మెంట్లో తెలుగు అధ్యాపకునిగా పనిచేస్తున్నాను.

నేను రాసిన 105 కథలు, 80 సాహిత్య వ్యాసాలు వివిధ పత్రికలలో ప్రచురితమయ్యాయి. 7 కథా సంకలనాలు వెలువరించాను. వివిధ సంస్థల నుండి ఎన్నో బహుమతులు పొందాను. నా కథలపైన ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం విద్యార్థులు పరిశోధన చేస్తున్నారు.

“ఏదో మహత్తు ఉంది!”కి ద్వితీయ బహుమతి ఇచ్చినందుకు జాగృతికి కృతజ్ఞతలు.

ఈ ప్రాంతం వాడిని కాను. ఎక్కడినుంచో వచ్చినవాడిని. నీవు దొరికావు. కానీ నా పరిస్థితి.. ఆలోచిస్తున్నాను. అంతే.” నారాయణ ఆవేదన.

“నీవు దొరికావు అనే మాట నాకు నచ్చలేదు. స్త్రీలలో బేలతనాన్ని, ఆధారవడే గుణాన్నీ ప్రేమించినంతగా మరిదేన్నీ ప్రేమించడు పురుషుడు. చాలామంది పురుషులు ఎందుకీ ఆడవారు పక్కదారులు పడతారని నా వెనుక ప్రశ్నిస్తారు. నాకు వినబడే విధంగానే సుమా..” అంది.

వారి మధ్య మరోసారి నిశ్శబ్దం.

నారాయణ బయటనుంచి తెప్పించిన టిఫిన్ తిని

టీ తాగింది.

క్షణకాలం తరువాత “ప్రతి స్త్రీ చుట్టూ కొన్ని నైతిక సూత్రాల చట్రం నిర్మించి ఉంటుంది. ఇది సమాజం, పురుషులు నిర్మించినది కాదు సుమా. తనకు తానే ఏర్పాటు చేసుకొన్నది. అది ఛేదించటంలో ఆమెలోని అంతర్మథనం, ఘర్షణ ఎవరికీ తెలియదు. గట్టుదాదీన ప్రతివారు తనకు తానుగా ఓ వాదన నిర్మించుకుంటారని నీవనుకోవచ్చు. నా గురించి నీకు తెలుసు, నీ గురించి నాకు తెలుసు. మన గురించి నాకు తెలియాలి అంతే.” ఆమె ధృఢంగానే నారాయణను అడిగింది.

“నాకు కొంచెం సమయం కావాలి...” అతని సమాధానం.

“ఎన్నాళ్లు? నెలా. ఆరు నెలలా. సంవత్సరమా. ఒక జీవితకాలమా. ఎంత సమయం కావాలి?” ఆమె ఎంతో కూల్గా ఈ ప్రశ్నలు వేసింది. ఆమె అతని పట్ల ఓ దృఢాభిప్రాయం కలిగి ఉంటుంది.

అతను ఏమి చెప్పలేకపోయాడు. ఓ మౌనం వెనుక ఓ ఘనీభవ స్థితి ఉంటుంది.

అదే ఆఖరు వారిద్దరూ కలుసుకోవటం..

* * *

పనిమనిషి వచ్చింది. మా ఇద్దరికీ కాఫీలిచ్చింది. బాబుకు పాలిచ్చింది.

“చెప్పండి. ఇప్పుడు నేనేం చేయాలి?” అన్నాను.

కథ చాలా ఇంట్లోనింగ్గా ఉండటం వలన ఫోన్లోనే నా సెలవు సంగతి చెప్పాను. ఒకపూట సెలవుకు ప్రిన్సిపాల్ అంగీకరించారు.

“లేవండి. స్నానం, పానం చేయండి. తరువాత తీరిగ్గా మాట్లాడుకుందాం.” అన్నాను. రూప లోపలకు వెళ్లింది.

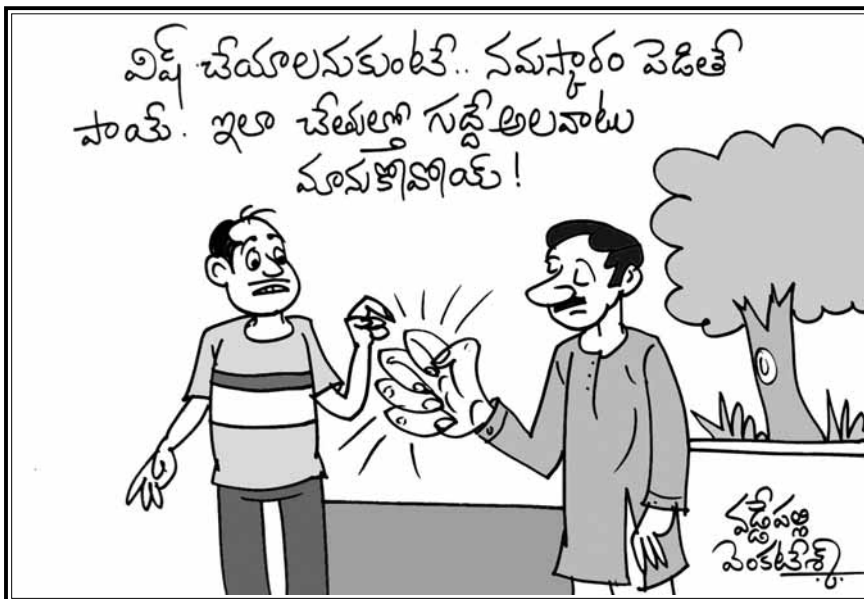
నేను పనిమనిషితో “నీవు ఈ పూట ఇక్కడే ఉండు. ఆమెకు కావలసినవి చూడు!” అన్నాను. ఇటువంటి సన్నివేశాలలో పనిమనుషుల సాక్ష్యం ఎంతో అవసరం.

నేను బజారుకు వెళ్లి పాలు, కూరగాయలు తెచ్చాను. ఈ లోపల రూప చక్కగా తయారయింది. దబ్బుపండు రంగు; చదువుకున్న స్త్రీ. అందమైన పెద్ద కళ్లు. మగవాడు కోరుకునే శరీరాకృతి. చాలా బాగుంది. నాలో టీచర్ మేల్కొన్నాడు. సిగ్గుపడ్డాను. అది గమనించి ఆమె అందంగా నవ్వింది. నాలుగు పదులు దాటిన స్త్రీ ఇంత హుందాగా ఉంటుందా?

భోజనాలు ముగించుకొని ఇంటికి వెళ్లి ఓ గంటలో వస్తానని పనిమనిషి వెళ్లిపోయింది.

“నా పనేమిటో చెప్పలేదు” అన్నాను, రిలాక్స్డ్గా.

“నారాయణ ఇక్కడే ఉన్నాడని తెలుసుకున్నాను. నేను ప్రస్తుతం హైదరాబాద్లో పని చేస్తున్నాను. బాబు నా తండ్రి ఎవరని అడుగుతున్నాడు. చివరి ప్రయత్నం చేద్దామని ఓ ఆలోచన. అంతే..

నారాయణ మీ మిత్రుడని కూడా తెలిసింది.”

“నా మిత్రుడా?!” నా ఆశ్చర్యానికి అంతు లేదు.

“ఇదిగో నారాయణ ఫోటో చూడండి. మీ మిత్రుడని, మీరు అతనితో కలిసి సినిమాలు, షికార్లు చేస్తారని కూడా తెలుసు. అతనింకా వివాహం చేసుకోలేదని కూడా తెలుసు. మీరు కూడా అవివాహితులేనట కదా. పని మనిషి చెప్పింది.” అంది నవ్వుతూ. ఆమె నవ్వులో ఏదో తెలియని ఆకర్షణ. ఎందుకో నాకు మధురవాణి నవ్వు గుర్తుకు వచ్చింది. పోలిక తప్పు కావచ్చు.

ఆమె బ్యాగ్ లో నుంచి ఓ ఫోటో తీసి చూపించింది.

ఆ ఫోటో చూసి “ఇతనా.. నారాయణా?” నేను షాకయ్యాను. నా నోటి వెంట మాట రాలేదు.

“అదేమిటి ఫోటో చూసి అలా ఉండిపోయారు.” అంది రూప.

నేను సర్దుకున్నాను.

“నిజమే. ఇతను నాకు బాగా తెలుసు. ఇతని ఫోన్ నెంబర్ కూడా ఉంది.” అన్నాను.

ఆ క్షణంలో నాకో ఆలోచన కలిగింది.

అదే ఆమెకు చెప్పాను.

“క్షమించండి. నేను ఇప్పుడతనిని వివాహం చేసుకోదలచుకోలేదు. అతనినే కాదు ఎవరినీ చేసుకోను. కేవలం నా బిడ్డకో తండ్రి ఉన్నాడని తెలియాలి. వాడు అనాథ కాదని అందరికీ కాదు, కనీసం ఆ చిన్నవాడికైనా తెలియాలి. ఎవరడిగినా తనకో తండ్రి ఉన్నాడని, అతని అడ్రస్ ఇదని వాడు చెప్పాలి.” ఆమె మాటల్లో దృఢత్వం.

“కాదు, జీవితంలో ఒకతోడు అవసరం కదా” అన్నాను. అందరం డైనింగ్ టేబుల్ చేరుకున్నాం. పనిమనిషి వడ్డిస్తున్నది. బాబు మొహంలో ఏదో తెలియని ఆనందం.

“నాకు ఇప్పటికీ అర్థం కాని ప్రశ్న ఒకటుంది. కోపగించుకోనంటే అడుగుతాను.” అన్నాను ఆసక్తిగా.

“మీ మీద కోపమెందుకు. అతిథ్యం ఇచ్చి గౌరవించినందుకా, అడగండి.” ఆమె మనోహరంగా నవ్వింది. ఆమె ముఖంలో ఏదో గ్రేస్ నెస్ కనబడింది.

“మనిషి.. ముఖ్యంగా స్త్రీలు.. తెలిసి ఇటువంటి తప్పులెందుకు చేస్తారు?” అన్నాను.

మా మధ్య నిశృంభం.

ఆమె మెల్లగా పెరుగును అన్నంలో వేసుకుంటూ చెంచాను టేబుల్ పై పడేసింది.

చిన్న శృంభం.

“ఏ స్త్రీ తాను తప్పు చేయాలనుకోదు. వస్తువులు పగిలితే శబ్దం. మనసులు విరిగితే నిశృంభం. పెళ్లయి పిల్లలున్న స్త్రీ మరొకనితో బిడ్డని కనటం అనైతికం కదా. ఇది తప్పు. నిజమే. ఎందుకు చేసావంటే నా వాదన నాది. ప్రేమరాహిత్యం, అభద్రత, ఆత్మన్యూనతా. ఇవి ఆడవారికి శత్రువులు. ఇవే

“క్షమించండి. నేను ఇప్పుడతనిని వివాహం

చేసుకోదలచుకోలేదు. అతనినే కాదు ఎవరినీ చేసుకోను.

కేవలం నా బిడ్డకో తండ్రి ఉన్నాడని తెలియాలి. వాడు అనాథ కాదని అందరికీ కాదు, కనీసం ఆ చిన్నవాడికైనా తెలియాలి. ఎవరడిగినా తనకో తండ్రి ఉన్నాడని, అతని అడ్రస్ ఇదని వాడు చెప్పాలి.” ఆమె మాటల్లో దృఢత్వం.

“కాదు, జీవితంలో ఒకతోడు అవసరం కదా” అన్నాను.

అందరం డైనింగ్ టేబుల్ చేరుకున్నాం. పనిమనిషి వడ్డిస్తున్నది. బాబు మొహంలో ఏదో తెలియని ఆనందం.

తప్పులు చేయిస్తాయి.” ఆమె గొంతులో వేదన, కనిపించని గిట్టినెస్.

అందరం లేచాం. ఒక అరగంట విశ్రాంతి తరువాత “నేను బయలుదేరుతాను. బాబును నారాయణ దగ్గరకు చేర్చండి. ఆ తరువాత నా దగ్గరకు పంపేయండి. మీ నెంబరు ఇవ్వండి. నా నెంబరు అడగొద్దు. నేను ఎప్పటికీ మిస్టరీగానే ఉండాలనేది నా ఉద్దేశం”.

బాబును నా దగ్గర వదిలి ఆమె వెళ్లింది, మహాభారతంలో గంగలా.

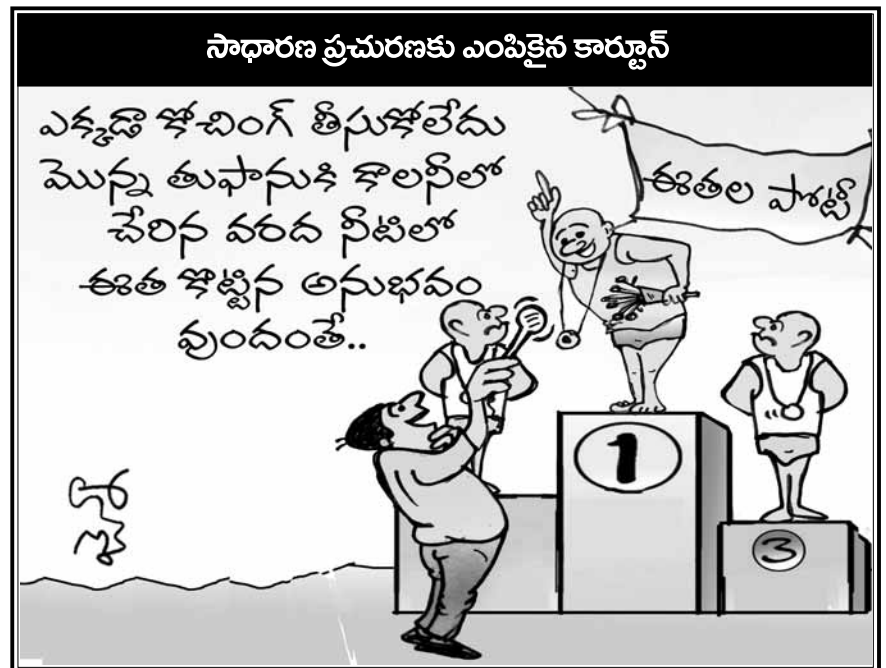
ఆ మరుసటి రోజు కాలేజీకి సెలవుపెట్టి రాబర్డును కలిసాను. రూప సంగతి చెప్పాను. బాబును తన దగ్గరుంచుకొంటానన్నాడు. బాబు కూడా రాబర్డుకు చేరువయ్యాడు. నా బాధ్యత పూర్తయింది. “నేను హైదరాబాద్ వెళ్లాటి. సెంట్రల్ యూనివర్సిటీలో ఓ పదిహేను రోజులు ట్రైనింగ్ ఉంది. బాబు జాగ్రత్త” అన్నాను. రాబర్డు నవ్వాడు. బాబు నవ్వాడు. నేను నవ్వుకున్నాను.

నారాయణ.. రాబర్డు.. రూప.. బాబు.. ఏదో తెగని బంధం. విశ్లేషించుకుంటే మనుషుల ప్రవృత్తులంత కృత్రిమమైనవి మరేవీ లేవనుకుంటాననే ఓ రచయిత మాటలు గుర్తుకు వచ్చాయి.

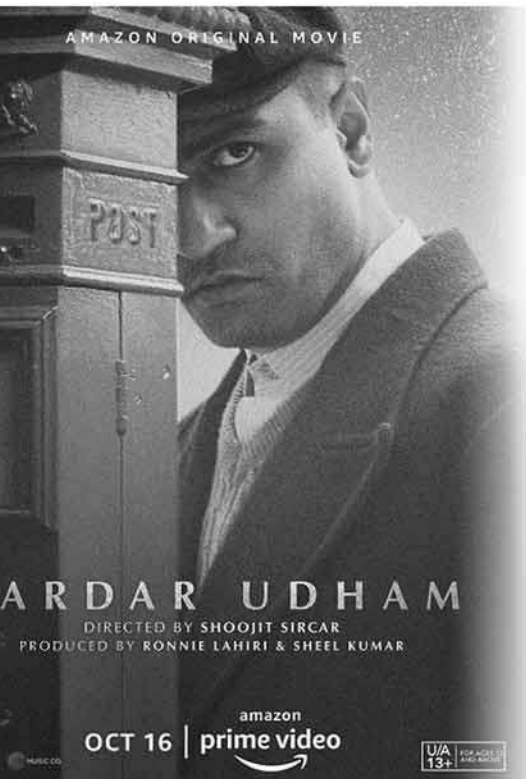
“ఒక్క నిమిషం..” రాబర్డు పిలుపు. నేను ఆగాను.

“నేను భారతీయతను ఇష్టపడను. కారణం- అనేక దుర్లక్షణాలున్నాయి. నేను ఉదాహరణలతో వివరించగలను. నేను ఏవగించుకున్న క్షణాలున్నాయి. రూప కథ విషయంలో కూడా. కానీ భారతీయ ఆత్మలో, హిందూ సంస్కృతిలో, నభ్యుతలో ఏదో అనిర్వచనీయమైన ఆకర్షణ, సాటిలేని సౌందర్యం, మహోన్నత్యం ఉన్నాయి. వాటిని అభిమానించకుండా, ప్రేమించకుండా ఉండలేను.” అన్నాడు బాబును గుండెలకు హత్తుకుంటూ ఆమెరికన్ రాబర్డు.

“నారాయణ ఫోటో చూసిన తరువాత నేనెందుకు షాకయ్యానో మీకు చెప్పలేదు కదా. వదిలేయండి. కథ సుఖాంతం కదా!” ఆ గొడవలు మనకెందుకు? కాలానికి వదిలేద్దాం. ★

‘మీ వరకు ఇది చరిత్రలో ఓ ఫుట్ నోట్ లాంటిది కావచ్చు.’ అంటూ గుండెలోని క్షోభనంతా ధ్వనింపచేస్తూ పలికించారు ‘సర్దార్ ఉద్దమ్’ సినిమాలో. దర్మాపు అధికారికి ఉద్దమ్ చెప్పిన ఆ మాట నిజానికి జాత్యహంకారం గురించి చేసిన వ్యాఖ్య ప్రపంచ చరిత్రలో ఆ నెత్తుటి అధ్యాయం పట్ల ఆంగ్లజాతి కనపరుస్తున్న చులకన భావానికి ఆ మాటొక నాగరికమైన, న్యాయమైన నిరసన. అదే 1919 నాటి జలియన్ వాలా బాగ్ దురంతం. దానికి బాధ్యుడైన మైఖేల్ ఓడ్యయ్యర్ ను చంపడానికి ఉద్దమ్ సింగ్ 21 సంవత్సరాలు నిలిక్షించాడు. వరస పేలుళ్లను గుర్తుకు తెచ్చే ఈ చారిత్రక ఘటనల సమాహారానికి వెండితెర ఆవిష్కరణే ‘సర్దార్ ఉద్దమ్’. అక్టోబర్ 16, 2021న ఓటీటీ ప్లాట్ ఫారమ్ లో విడుదలైంది. దర్శకుడు సూజిత్ సర్కార్ పరిశోధన, చారిత్రకత ప్రేక్షకులని ఉద్దమ్ సింగ్ తో మాట్లాడిస్తాయి. కరచాలనమే చేయిస్తాయి. అందుకు అనుగుణంగా సినిమాటోగ్రాఫర్ అవిక్ ముఖోపాధ్యాయ ఆ కాలానికి తీసుకుపోయాడు.

క్షుప్తత, నాటకీయతల కోసం అక్టోబర్ 23, 1931న ఉద్దమ్ సింగ్ ను (విక్టి కాశల్) జైలు నుంచి విడుదల చేస్తున్న దృశ్యంతో సినిమా మొదలయింది. అక్రమంగా ఆయుధాలు కలిగిన ఉన్నాడన్న ఆరోపణతో ఆయనను నాలుగేళ్ల క్రితం జైలుకు పంపారు. ఉద్దమ్ సింగ్ అసలు పేరు షేర్ సింగ్. తండ్రి తహలే సింగ్ రైల్వే క్రాసింగ్ కాపలాదారు. చిన్నతనం లోనే తల్లి చనిపోయింది. అమృతసర్ చేరిన ఆ తండ్రి కూడా 1907లో మరణించారు. దీనితో ఉద్దమ్, ఆయన అన్నగారు ముక్తాసింగ్ సెంట్రల్ ఖాల్సా అనాథ శరణాలయంలో చేరారు. అక్కడే సిక్కు డీక్ష ఇచ్చారు. షేర్ సింగ్ ఉద్దమ్ సింగ్ అయ్యారు. ముక్తాసింగ్ పేరు సాధుసింగ్ అయింది. తరువాత సాధుసింగ్ కూడా మరణించారు. 1918లో మెట్రిక్యులేషన్ చదివిన తరువాత ఉద్దమ్ అనాథాశ్రమం వీడారు. ఉద్దమ్ కు భగత్ సింగ్ ఆదర్శం. ఆయనను కలుసుకున్నప్పటి నుంచి ‘గురువుగారు’ అని పిలవడం ప్రారంభించాడు. రాంప్రసాద్ బిస్మిల్ కవిత్వం అంటే ప్రాణం. ఒక కాంట్రాక్టర్ దగ్గర కూలీగా చేరి, అతడి వెంటే ఉద్దమ్ ఆఫీసా వెళ్లాడు. అక్కడ నుంచి అమెరికా వెళ్లారు. భగత్ సింగ్ తదితరులు స్వదేశం వచ్చి పనిచేయమని ఉద్దమ్ కు సూచించారు. ఒక అమెరికన్ మహిళ సాయంతో ఆయుధాలు సంపాదించి భారత్ చేరుకున్నాడాయన. అప్పుడే దొరికి జైలుకు వెళ్లారు. 1933లో మారు పేరుతో అతి కష్టం మీద తిరిగి ఇంగ్లండ్ చేరుకున్నాడు.

మార్చి 13, 1940న ఛట్టాండియా అసోసియేషన్, రాయల్ సెంట్రల్ ఏసియాన్ సొసైటీలు లండన్ లోని కాక్స్ బిల్ హాలులో ఒక కార్యక్రమం ఏర్పాటు చేశాయి. ఆ కార్యక్రమానికి అచ్చం ఆంగ్లేయుడి మాదిరిగానే ఉన్న నలభయ్యే ఏళ్ల వ్యక్తి చేతిలో పుస్తకంతో వచ్చాడు. అతడే ఉద్దమ్. ఓడ్యయ్యర్ ఒక వక్త. సభ ముగుస్తూ ఉండగా, వేదిక ముందుకు వెళ్లి, పుస్తకంలో లోపల అమర్చిన 45 స్మిత్ అండ్ పీసన్ రివాల్వర్ తీసి ఓడ్యయ్యర్ కు గురిపెట్టి ఆరుసార్లు కాల్చాడు. అక్కడికక్కడే కుప్పకూలిపోయాడు ఓడ్యయ్యర్. ఆ సభలోనే పాల్గొన్న భారత స్టేట్ సెక్రటరీ జట్లండ్, పంజాబ్ మరో మాజీ లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ లూయిస్ డేన్, బొంబాయి ప్రావిన్స్ మాజీ గవర్నర్ ల్యామింగ్ డేన్, కాల్యులలో గాయపడ్డారు. తన పేరును రామ్ మహమ్మద్ సింగ్ అజాద్ అని చెప్పుకున్నారాయన. జూలై 31, 1940న ఇంగ్లండ్ లోనే పెంటాన్ విల్లె కారాగారంలో ఉద్దమ్ ను ఉరితీశారు. ఇది ఇతివృత్తం.

ఇక చిత్రీకరణ కోణం నుంచి చూస్తే- పంజాబ్ జైలు నుంచి విడుదలైనా హిందుస్తాన్ సోషలిస్ట్ రిపబ్లికన్ అసోసియేషన్ సభ్యుడు కాబట్టి నిఘా ఉంది. అయినా మారుపేరుతో సోవియట్ రష్యా వెళతాడు ఉద్దమ్. అక్కడ నుంచి ఓడ మీద ఇంగ్లండ్ చేరుకుంటాడు. దట్టమైన రష్యా మంచుదారులలో

సాగిన హింసాత్మక ప్రయాణాన్ని అద్భుతంగా చిత్రించారు. దొరికిన పాస్ పోర్టులతో, దర్మాపు అధికారి స్వెయిన్ ప్రశ్నిస్తున్నప్పుడు, థర్డ్ డిగ్రీకి గురి చేస్తున్నప్పుడు, ఆఖరికి ప్రభుత్వం నియమించిన న్యాయవాది హచిన్సన్ వద్ద ఉద్దమ్ జీవిత గాథ క్రమంగా ఆవిష్కృతమవుతూ ఉంటుంది. ఉరిశిక్ష ఖరారైన తరువాత బాగ్ దురంతం గురించి డిటెక్టివ్ ఇన్స్ పెక్టర్ స్వెయిన్ (స్టీఫెన్ హోగ్స్)కి చెప్పినట్లు దాదాపు పతాక సన్నివేశంగా చిత్రించడం, ఆ వెంటనే

ఓ జాతీయవాది ‘సర్దార్’

ఉరి సన్నివేశం ఉత్పంఠంతో కన్నార్పకుండా చేస్తాయి. ఫ్లాష్ బ్యాక్ లతో అసలు కథను సమాంతరంగా నడిపించారు. కానీ కొంచెం కూడా గందరగోళ పరచలేదు. బాగ్ కాల్పుల చిత్రీకరణ రిచర్డ్ అటెన్ బరో ‘గాంధీ’లో చూశాం. ‘సర్దార్ ఉద్దమ్’ లోనూ అంతే ప్రభావాత్మకంగా చిత్రించారంటే అతిశయోక్తి కాదు. ఇతివృత్తానికి ఆరంభంలో ఉండే బాగ్ దురంతాన్ని పతాక సన్నివేశంగా తీసుకువచ్చినా, ఇంత దూరమా అనిపించదు. సమాజాన్ని ఒక ఘటన దారుణంగా గాయపరిచిన క్రమాన్ని చరిత్ర తేదీలతో, కార్యకారణ సంబంధంతో చెబుతుంది. కానీ వ్యక్తుల మీద దాని నీడ, తరాల పాటు ఉండిపోయిన గాయాల జాడ ఎలా వెంటాడుతూ ఉంటాయో చరిత్ర రచన పట్టించుకోదు. అది కళారూపాలు చేస్తాయి. అలాంటి ప్రయత్నం ఇందులో గొప్ప స్థాయిలో కనిపిస్తుంది. ‘గాంధీ’ అత్యలవాన్ని నేను పశుబలంతో చిత్తు చేశాను’ అని ఓడ్యయ్యర్ (షావున్ స్వాట్) చేత పలికించడం అలాంటిదే. అమృతసర్ తిరుగుబాటు దారులు చేతులలో ఉంది, దానిని వెనక్కి తేవాలి అని జనరల్ డయ్యర్ (ఆండ్రూ హావెల్)ను ఓడ్యయ్యర్ శాసించడం మరొకటి. భగత్ సింగ్ ను డిటెక్టివ్ ఇన్స్ పెక్టర్ కించపరుస్తూ మాట్లాడితే తీవ్రంగా వ్యతిరేకిస్తాడు ఉద్దమ్. ఆ సందర్భంలోనే ‘మీరు 23 ఏట ఏం చేశారు?’ అని అడుగుతాడు. ఉద్యోగంలో చేరి, భార్యతో ఆనందంగా ఉన్నానంటాడు డిటెక్టివ్. ఆ వయసులో భగత్ సింగ్ దేశం కోసం ఉరికంబం ఎక్కాడని గుర్తు చేస్తాడు ఉద్దమ్. భగత్ సింగ్ (అమోల్ పరాశర్)కూ, ఉద్దమ్ కూ ఉన్న బంధాన్ని హృద్యంగా చిత్రించారు. ఉరి తీసిన తరువాత బిగిసి ఉన్న ఉద్దమ్

పిడికిలి తెరిస్తే అందులో మడతలు పెట్టిన ఫోటో ఉంటుంది. అది భగత్ సింగ్ దే. డిటెక్టివ్ తోనే అంటుంది ఉద్ధమ్ పాత్ర, 'నాకు బ్రిటిష్ జాతి అంటే ద్వేషం కాదు. ఓడ్వయ్యర్ మీదే కక్ష. అతడు నా సోదరసోదరీమణులు కొన్ని వందల మంది అమాయకులను చంపేశాడు. మీరు మీ బాధ్యత నిర్వహిస్తున్నారు. నాకు ద్వేషం లేదు' అనడం ఆ పాత్ర ఔదర్యాన్ని పెంచింది. ఇంగ్లండ్ లో ఉద్ధమ్ వామపక్ష ఉద్యమకారుల సాయం తీసుకున్నట్లు చిత్రించారు.

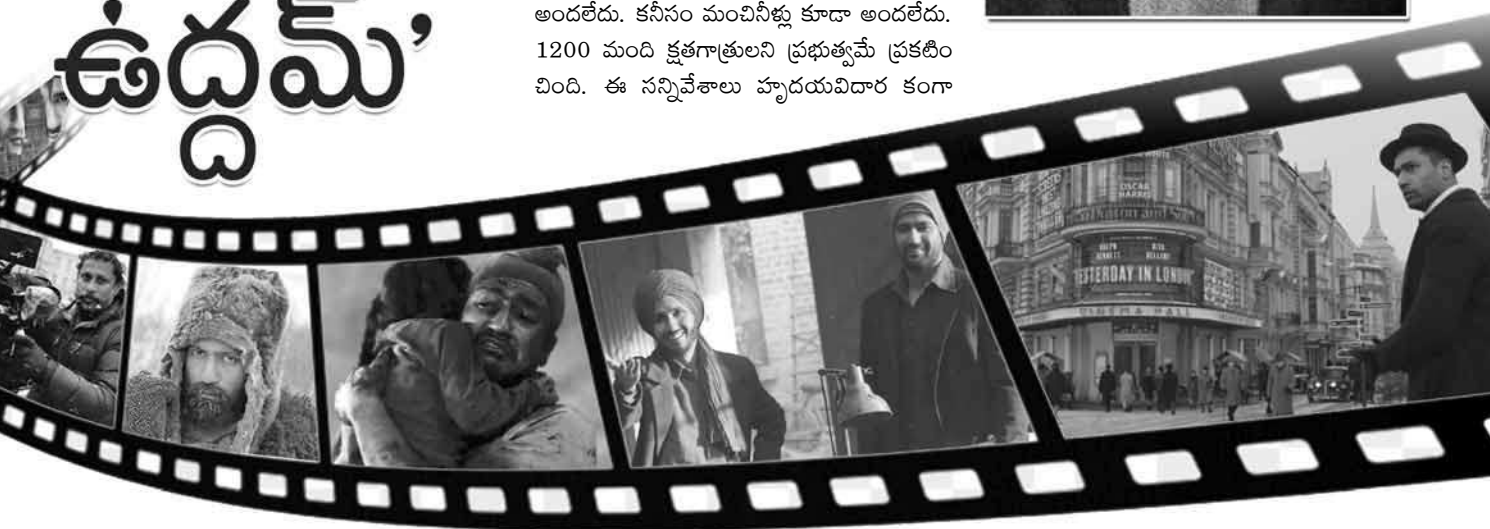
యుడు. ఇతివృత్తంతో పరోక్ష బంధమే ఉన్న అంశాలు - రెండు ప్రపంచ యుద్ధాలలో 26 లక్షల మంది భారతీయులు పనిచేసిన సంగతి, కృత్రిమ కరువుతో బ్రిటిష్ ఇండియాలో నలభయే లక్షల మంది చనిపోయిన దారుణం గురించి కూడా సందర్భోచితంగా ఉపయోగించుకున్నారు. అలాగే కోర్టులో ఏకపక్షంగా జరిగిన వాదనలు, జాత్యహంకారంతో తీర్పు ఇచ్చే సన్నివేశం కూడా బాధ కలిగిస్తాయి.

బాగ్ దురంతం చిత్రీకరణ దర్శకుడు సవాలుగానే స్వీకరించారు. కాల్పులలో రక్తస్పందం అనే ఆమె భర్త గాయపడగా, ఆయనను మోసుకు వస్తూ ఉద్ధమ్ కూడా గాయపడ్డాడని కొన్ని వాస్తవాలు చెబుతున్నాయి. కాల్పుల తరువాత కర్ఫ్యూ విధించారు. చీకటి పడింది. చావుబతుకుల మధ్య ఉన్నవారికి వైద్య సదుపాయం అందలేదు. కనీసం మంచినీళ్లు కూడా అందలేదు. 1200 మంది క్షతగాత్రులని ప్రభుత్వమే ప్రకటించింది. ఈ సన్నివేశాలు హృదయవిదార కంగా

చిరంజీవ్ ఉద్ధమ్

ఆత్మావిష్కరణ ఉద్ధమ్

బలీన్ పామర్ (క్రిస్టీ ఎవర్టన్) అనే కమ్యూనిస్టు కార్యకర్తను సాయం అడుగుతాడు. ఆమె చేస్తుంది. ఉద్ధమ్ దొరికిపోయిన తరువాత జైలులో ఉండో, ఉరికంబం ఎక్కో సాధించేదేమిటి? క్షమాభిక్ష కోరమని ఆమె సూచిస్తుంది కూడా. ఉద్ధమ్ తిరస్కరిస్తాడు.

ఎప్పుడో ఢిల్లీలో డిగ్రీ చదువుతున్నప్పుడు పరిశోధన ప్రారంభించి చివరికి 2019లో సినిమా ఆరంభించారు దర్శకుడు సూజిత్. తన పరిశోధనలో వెల్లడైన అంశాలు చాలావరకు దర్శకుడు ఉపయోగించుకున్నారు. ఇందులో కల్పన చాలా తక్కువ. గాలి కూడా చొరబడలేనంత సాంద్రతతో చారిత్రక వాస్తవాలను పేర్చినందుకు దర్శకుడు అభినందనీ

ఉన్నాయి. మొదట భయంతో వణికి పోయిన డయ్యర్, ఓడ్వయ్యర్ మద్దతు రావడంతో కుదుటపడిన దృశ్యం ఎంతో సునిశితంగా చిత్రించారు. ఇది వాస్తవం. దీని ప్రస్తావన ఎందుకంటే ఇంత చిన్న అంశాన్ని కూడా దర్శకుడు విడిచిపెట్టలేదు. ప్రేమ సన్నివేశాలు ఒకటి రెండు నిమిషాలకు మించకుండా, మూడు నాలుగు చోట్ల మాత్రమే ఉన్నాయి. ఉద్ధమ్ ప్రేయసి రేష్మా (బనితా సాంధు) మూగ యువతి. ఈమె కూడా బాగ్ లోనే మరణిస్తుంది. నటన పరంగా అద్భుతమైన ప్రతిభ కనపరిచారు నటీనటులు.

ఈ సినిమాలో బ్రిటిష్ జాతి పట్ల తీవ్ర నిరసన ఉంది అని వ్యాఖ్యానించడం వింతలోకెల్లా వింత.

హిందుస్తాన్ సోషలిస్ట్ రివల్యూషన్ అసోసియేషన్ సభ్యుడికి బ్రిటిష్ జాతి పట్ల ఉండేది ద్వేషం కాక మరేమిటి? ఈ కారణంగా సర్దార్ ఉద్ధమ్ ను ఆస్కార్ పోటీకి పంపలేదు.

ఇంకొకరి వ్యాఖ్యానం-సినిమా నిడివి పెద్దగా ఉంది, కాబట్టి అర్హత సాధించలేదు. అలానా 'గాంధీ' నుంచి, ఇటీవలి చిత్రాలు లగాన్, టైటానిక్, డార్జిల్డ్ అవర్ నిడివి ఎక్కువ చిత్రాలే! కేవల కల్పిత పాత్రలతో చారిత్రక వాతావరణాన్ని ఉపయోగించు కుని తీసిన లగాన్ కంటే సర్దార్ ఉద్ధమ్ ఏ విధంగా చూసినా మెచ్చదగినది. అంతర్జాతీయ ప్రమాణాలకు ఏమాత్రం తీసిపోకుండా రూపొందిన ఈ చిత్రం ఇలాంటి ప్రతికూలతను ఎదుర్కొనవలసి రావడం బాధాకరం. ఉద్ధమ్ సింగ్ ను బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం ఆనాడు ఉరి తీసింది. బ్రిటిష్ మనస్తత్వం మరొకసారి తెర ఉద్ధమ్ సింగ్ ను ఉరి కంబం ఎక్కించింది. ఇవన్నీ ఎలా ఉన్నా చారిత్రక చిత్రాలు, బయోపిక్ లు నిర్మించడంలో భారతీయ దర్శకులు కూడా తీసిపోరన్న నమ్మకం ఈ చిత్రం కలిగిస్తుంది.

అంతర్జాతీయ ప్రమాణాలకు ఏమాత్రం తీసిపోకుండా రూపొందిన ఈ చిత్రం ఇలాంటి ప్రతికూలతను ఎదుర్కొనవలసి రావడం బాధాకరం. ఉద్ధమ్ సింగ్ ను బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం ఆనాడు ఉరి తీసింది. బ్రిటిష్ మనస్తత్వం మరొకసారి తెర ఉద్ధమ్ సింగ్ ను ఉరి కంబం ఎక్కించింది.

రాష్ట్రంలో ఒకవైపు ధరలు, నిరుద్యోగం పెరిగి ప్రజలు తీవ్రమైన ఇబ్బందుల్లో ఉంటే మరోవైపు అధికార వైకాపా, తెదేపాల ఒకరిపై ఒకరు దుమ్మెత్తి పోసుకుంటూ ప్రజల సమస్యలను పక్కదారి పట్టిస్తున్నాయి. అధికారం దక్కితే ఇక రాష్ట్రం మొత్తం తమకే సొంతమైనట్లు పార్టీలు ప్రవర్తిస్తున్నాయి. ప్రజాస్వామ్యం పేరుకే ఉంది. ధనస్వామ్యం అమలవుతోంది. అధికారాన్ని ధన సంపాదనకు ఒక సాధనంగా ఉపయోగించుకుంటున్నారు. అధికారం రుచిమరిగిన ఈ ప్రాంతీయ పార్టీలు చేస్తున్న అరాచకాలు, అక్రమాలకు అంతులేకుండా పోయింది. తాను అధికారంలో ఉన్నప్పుడు అహంకారంతో చేసిన దాడులు, అధికారం కోల్పోయాక తామే ఎదుర్కొంటున్న వైనం ఇప్పుడు రాష్ట్రంలో కళ్లముందు కనిపిస్తోంది. తన వైఫల్యాలను కప్పివుచ్చుకోవడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వంపై నెపం వేసి ఆ సందర్భంలో తిరుమలకు వచ్చిన అప్పటి భాజపా జాతీయ అధ్యక్షులు అమిత్ షాపై దాడులకు పురమాయించిన చంద్రబాబు ఇప్పుడు అదేరకమైన పరిస్థితిని ఎదుర్కొంటున్నారు. తన వైఫల్యాలను పరిష్కరించుకోలేక, ఆరోపణ చేసిన వారిపై దాడులకు దిగి వైకాపా ప్రభుత్వం కూడా అరాచకాలకు దిగింది. రెండు పార్టీలు ప్రజల సమస్యలను గాలికి వదిలేసి, వచ్చే ఎన్నికల్లో లబ్ధికై తిట్ల పంచాంగం, పరస్పర దాడులకు దిగి రాష్ట్రాన్ని భ్రష్టుపట్టిస్తున్నాయి.

మరి ప్రజలకు రాలేదా

వైకాపా, తెదేపాల మధ్య జరుగుతున్న పరస్పర దాడుల ఉదంతం నాయకుల బూతులతో ప్రారంభమైంది. అధికారంలోకి వచ్చిన ఆరు నెలల్లో గుర్తుండిపోయే పాలనను అందిస్తామన్న వైకాపా ప్రభుత్వం దేశంలో రక్తాక్షరాలతో లిఖించేలా పాలిస్తోంది. దేశాన్ని దోచుకున్న విదేశీ ముష్కర పాలకులను మించిపోయింది. అధికారంలోకి వచ్చిందే తడవుగా వనరులను ఆక్రమించుకుంది. వైకాపా నేతలు పేదలకు పప్పుబెల్లా కొంత విడిల్చి మిగతా మొత్తాన్ని స్వాహా చేస్తున్నారు. ప్రశ్నించిన వారిపై గుండాలతో దాడులు చేయిస్తున్నారు. అయినా లొంగకుంటే పోలీసులను ఉపయోగించుకుని అక్రమ కేసులు పెట్టించి లాకప్ లలో నెడుతున్నారు. ఈ క్రమంలో ప్రశ్నించిన వారిపై అధికారపార్టీ మంత్రులే స్వయంగా బూతు పంచాంగంతో విరుచుకుపడ్డారు. దీంతో ప్రతిపక్షం కూడా తిట్లు దండకం ప్రారంభించింది. రెండు పార్టీల నేతలు మీరు ఒకటి అంటే.. మేము పది అనగలమని తిట్టుకున్నారు. ఇప్పుడు దాడుల దశకు వచ్చేశారు. సమస్యలను ప్రస్తావించడం, ప్రశ్నించడం, విమర్శించడం ప్రతిపక్షాలు, జర్నలిస్టుల పని. అంతేకాని ప్రభుత్వ వైఫల్యాలను, ప్రజావ్యతిరేక విధానాలను ప్రశ్నించకుండా ప్రభుత్వానికి అనుకూలంగా భజన చేయాలా? విమర్శిస్తే బూతులు తిట్టి, భౌతిక దాడులకు దిగుతారా? ఇలాగైతే ప్రతిపక్ష పార్టీలకు రక్షణ ఎలా ఉంటుంది? అవి ఎలా ప్రభుత్వాన్ని ప్రశ్నించగలవు?

ఇంత వివాదానికి కారణమైన అసలు సమస్య మాదకద్రవ్యాల గురించే వచ్చింది. ముంద్రా పోర్టులో రూ. 21 వేల కోట్ల విలువైన 3 వేల కిలోల డ్రగ్స్ ను పట్టుకున్నారు. అవి విజయవాడ చిరునామాతో వచ్చాయి. విదేశాలకు కూడా డ్రగ్స్ ఎగుమతి అవుతున్నాయి. నరసాపురం నుంచి ఆస్ట్రేలియాకు మాదక ద్రవ్యాలు ఎగుమతి అవుతున్నాయి. అలాగే రాష్ట్రంలో గంజాయి పంట ఒక పరిశ్రమగా సాగుతోంది. విశాఖ మన్యం, ఆంధ్ర-ఒడిశా సరిహద్దుల్లో సుమారు 10 వేల ఎకరాల్లో గంజాయిని పండిస్తున్నట్లు ఎక్సైజ్ అధికారాలే చెబుతున్నారు. మాజీ ముఖ్యమంత్రి చంద్రబాబు 25 వేల ఎకరాల్లో గంజాయిని పండిస్తున్నట్లు ఆరోపిస్తున్నారు. ఎకరా పంటకు రూ.5 లక్షలు ఖర్చుచేస్తే రూ.50 లక్షల వరకు ఆదాయం వస్తుందట. సాధారణ పరిస్థితుల్లో ఎకరాకు 250 కిలోలు, సరైన యాజమాన్య పద్ధతులు పాటిస్తే ఎకరాకు వెయ్యి కిలోల పొడి గంజాయి దిగుబడి వస్తుంది అంటున్నారు. ఈ ప్రాంతంలోని గిరిజనులకు డబ్బు ఎరచూపి కొందరు ఇక్కడ

గంజాయిని పండిస్తున్నట్లు తీవ్ర ఆరోపణలు వస్తున్నాయి. ఇక్కడ నుంచి దేశంలోని వివిధ రాష్ట్రాలకు, ఇతర దేశాలకు కూడా రవాణా అవుతోంది. ఉత్తరప్రదేశ్, తెలంగాణ, కర్ణాటక, తమిళనాడు, మహారాష్ట్రలో గంజాయిని పట్టుకుంటే ఇది ఆంధ్ర నుంచే వచ్చిందని పోలీసులు చెబుతున్నారు. ఇటీవల తెలంగాణాలో పట్టుబడ్డ గంజాయి ఏపీనుంచే వచ్చిందని నల్గొండ ఎస్పీ రంగనాథ్ ప్రకటించారు. అయితే దీనిని ప్రభుత్వం పట్టించుకోలేదు సరికదా విజయసాయిరెడ్డి నల్గొండ పోలీసులనే తప్పుపట్టారు. రాజకీయాలు అంటగట్టారు. ప్రభుత్వం సరిగా స్పందిస్తే ప్రతిపక్షాలు తీవ్రంగా పరిగణించవు. కాని అది ప్రభుత్వంలో లోపించింది. విమర్శలను తట్టుకోవడం లేదు. పరస్పర తిట్ల దండకంలో గంజాయి, మాదకద్రవ్యాల రవాణా అంశాన్ని పక్కదారి పట్టించారు. గంజాయి, మాదకద్రవ్యాల విషయంలో పెద్ద రాద్ధాంతం జరిగి దేశం అంతా తెలిశాక ఒత్తిడి పెరిగిపోయి ఇప్పుడు విశాఖమన్యం ప్రాంతంలో గంజాయి పంటపొలాలపై పోలీసులు దాడులకు దిగారు.

మాకు బీపీ రాదా?

తమను విమర్శిస్తే తమ కార్యకర్తలకు బీపీ వచ్చిందని అందువల్లే వారు దాడులకు దిగారని, ఏదైనా చేస్తారని, స్వయంగా ముఖ్యమంత్రి పేర్కొనడం విస్మయం కలిగిస్తోంది. మనం ప్రజాస్వామ్యంలో ఉన్నామా? అనిపిస్తోంది. ముఖ్యమంత్రి తనే

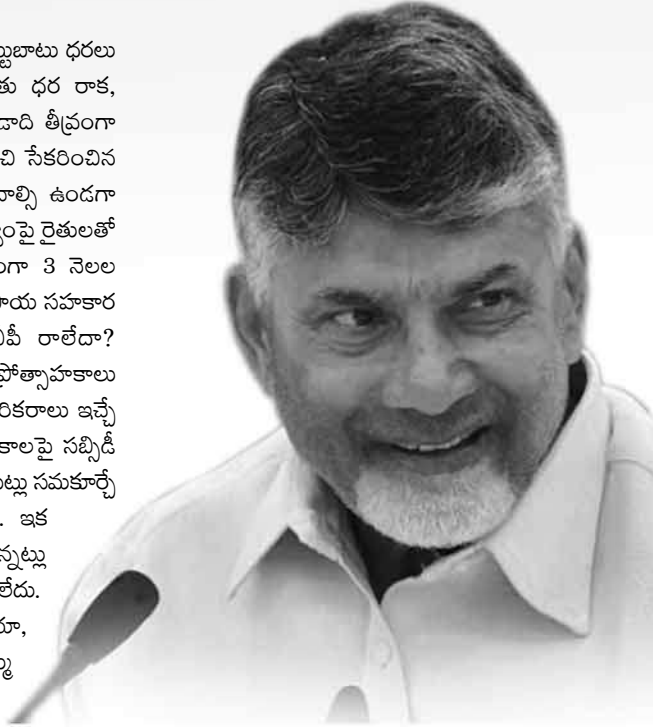
తురంగా నాగభూషణం

సీనియర్ జర్నలిస్ట్

రాజ్యాంగ పదవిలో ఉన్నానని, తాను ఒక పార్టీకి చెందిన వ్యక్తిగా ఆలోచించరాదని ఆయనకు గుర్తు చేయాల్సి రావడం శోచనీయం. అయితే, దాదాపు రాష్ట్రంలో ఉన్న ప్రజలందరికీ ముఖ్యమంత్రి తన చర్యలతో బీపీ తెప్పించలేదా? ఇసుకకు తాత్కాలికంగా కొరతను సృష్టించి ఆరు నెలలపాటు ఆపేశారు. నిర్మాణరంగంపై ఆధారపడిన 20 లక్షల పేద కుటుంబాలు ఉపాధి కోల్పోయి అల్లాడిపోయారు. కార్మికులు, వారి కుటుంబాలకు బీపీ రాలేదా? గతంలో సగటున రూ. 3 వేలకు దొరికే ట్రాక్టర్ ఇసుక ఇప్పుడు రూ. 7 వేలకు ఎగబాకింది. అసలు బ్లాక్లో తప్ప సరైన ఇసుక లభించడం లేదు. సిమెంట్ బస్తా ధర రూ. 300 నుంచి రూ. 450కి పెరిగింది. దక్షిణాది రాష్ట్రాల్లో ఇదే అత్యధికం. కంకర, ఇతర భవన నిర్మాణసామాగ్రి మొత్తం రెట్టింపు ధర అయ్యాయి. కర్ణాటక, తమిళనాడులో బస్తా ధర రూ. 380 మాత్రమే. మరి ఇళ్లను నిర్మించు కోవాలనుకునే ప్రజలకు బీపీ రాలేదా?

రైతులకు బీపీ రాలేదా?

తాము పండించిన పంటలకు గిట్టుబాటు ధరలు లభించడం లేదు. ధాన్యానికి మద్దతు ధర రాక, ధాన్యం కొనేవారు లేక రైతులు గతేడాది తీవ్రంగా నష్టపోయారు. ఖరీఫ్లో రైతుల నుంచి సేకరించిన ధాన్యానికి ధర 21 రోజుల్లో చెల్లించాల్సి ఉండగా నేటికీ ఇంకా బకాయి ఉంది. ప్రభుత్వంపై రైతులతో సహా భాజపా చేసిన ఒత్తిడి ఫలితంగా 3 నెలల తర్వాత చెల్లింపులు జరిగాయి. వ్యవసాయ సహకార పథకాలు నిలిపివేస్తే రైతులకు బీపీ రాలేదా? రాయలసీమలో ఉద్యానపంటలకు ప్రోత్సాహకాలు నిలిపివేశారు. రెండేళ్లుగా యంత్ర పరికరాలు ఇచ్చే పథకం నిలిచిపోయింది. సూక్ష్మపోషకాలపై సబ్సిడీ ఎత్తివేత, వ్యవసాయభూముల్లో పంపునెట్లు సమకూర్చే జలకళ పథకం అమలులో జాప్యం. ఇక ఆర్బిత్లో ఎరువులు విక్రయిస్తున్నట్లు ప్రభుత్వం చెప్పున్న మాటల్లో వాస్తవం లేదు. కాంప్లెక్స్ ఎరువులు, డీఎఫీ, యూరియా, పొటాష్లను ఎక్కువ ధరలకు అమ్ము తున్నారు. రాష్ట్రంలోని 32 లక్షల మంది కౌలు రైతులకు కౌలు గుర్తింపు

కార్డులు, ఇ-పంట రుణాలు, రైతు భరోసా, ఇన్పుట్ సబ్సిడీ కల్పిస్తామని ఇచ్చిన హామీని ప్రభుత్వం అమలు చేయలేదు. రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా 2.50 లక్షల మంది కౌలు రైతులకు మాత్రమే కౌలు గుర్తింపు కార్డులు ఇచ్చారు. వారికి రైతు భరోసా వర్తింపజేయలేదు. భూ యజమాని సంతకం తప్పనిసరంటూ బ్యాంకులు రుణాలు ఇవ్వడం లేదు. కౌలు రైతులు ఎరువుల కోసం తీవ్రంగా ఇబ్బందులు పడుతున్నారు. శాశ్వత హక్కు కోసం ప్రభుత్వం చేస్తున్న భూముల రీ సర్వే అంటేనే ప్రజలకు వణుకు, బీపీ మొదలైంది. వారి భూములు రికార్డుల్లో సమోదు చేయకపోవడంతో ఈ పథకం అంటేనే యజమానులు 'మా భూ హక్కులు పదిలమేనా?' అని భయ పడుతున్నారు.

హిందువులకు రాదా బీపీ?

రాష్ట్రంలో 140కి పైగా హిందువుల ఆలయాలను పథకం ప్రకారం ధ్వంసం చేస్తుంటే ఈ ప్రభుత్వం పట్టించుకోలేదు. వైకాపా ఎమ్మెల్యేలు ఆవులను కోసుకు తింటామన్నారు. హిందువులను ఊచకోత కోసిన టిప్పునుల్తాన్ విగ్రహాన్ని ప్రొద్దుటూరులో ఏర్పాటు చేసేందుకు వైసీపీ ఎమ్మెల్యే శంకుస్థాపన చేసారు. తితిదే ఆన్సలను తాకట్టు పెట్టి అప్పు తీసుకుందామని ప్రయత్నించారు. నేర చరితులను సభ్యులుగా నియమించి తితిదే బోర్డును రాజకీయ పునరావాస కేంద్రంగా మార్చారు. ప్రజలు పన్నులుగా చెల్లించిన ఆదాయాన్ని క్రైస్తవ ఫౌడర్లు,

ముస్లిం ఆచార్యులకు జీతాలుగా ఇస్తున్నారు. హిందువుల పండుగలపై ఆంక్షలు విధిస్తే భాజపా ఉద్యమాలు చేయాల్సివచ్చింది. ఇన్ని చేస్తూ కూడా పలు సందర్భాల్లో హిందువులను అవమానాలకు గురిచేస్తున్నారు. మరి హిందువులకు రాదా బీపీ?

అమరావతి రైతులకు బీపీ రాలేదా?

రాజధాని కోసం 35 వేల ఎకరాల భూమిని ప్రభుత్వానికి ఇచ్చిన రైతులకు ఈ ప్రభుత్వం అన్యాయం చేసింది. వేల కోట్లతో నిర్మాణాలు ప్రారంభమైనా నిధులు లేవంటూ విశాఖ, కర్నూలుల్లో కూడా ఏర్పాటుచేస్తామని చెప్పి 3 రాజధానులను ప్రకటించారు. 600 రోజులుగా రైతులు ఉద్యమం చేస్తున్నా పట్టించుకోలేదు. పైగా ఇది ముంపు ప్రాంతమన్నారు. సృశానంలా ఉండన్నారు. ఉద్యమం చేస్తున్న రైతులను జుట్టుపట్టుకుని ఈడ్చుకు వెళ్లి జైళ్లలో పడేశారు. మరి ఆ రైతులకు రాలేదా బీపీ?

ట్రూ అప్ ఛార్జీలతో బీపీ!

ట్రూ అప్ ఛార్జీల పేరుతో యూనిట్కు రూ. 1.23 పైసల ఛార్జీలు పెంచి విద్యుత్ వినియోగదారులపై మరింత ఆర్థికభారం మోపారు. ప్రతి మీటరుకు కనీసం రూ. 200 నుంచి రూ. 700 వరకు అదనపు భారం పడింది. దాదాపు 8 నెలల పాటు ఈ ఛార్జీలు చెల్లించాలి. ఇప్పుడు వాడే కరెంటుకు కూడా వచ్చే ఏడాదిలో ట్రూ అప్ ఛార్జీలు పెంచుతారు. ఇలా బిల్లు చెల్లించేటప్పుడు విద్యుత్ వినియోగదారులకు బీపీ రావడం లేదా? అలాగే పెరిగిన నిత్యావసర వస్తువుల ధరలతో వస్తువులు కొనేటప్పుడు బీపీ వస్తూనే ఉంది. ★

మందుబాబులకు బీపీ రాలేదా?

రాష్ట్రంలో మందుబాబులకు బీపీ పెరిగిపోతూనే ఉంది. గత రెండున్నరేళ్ల నుంచి ఎక్కడాలేని లిక్కర్ బ్రాండ్లు వచ్చాయి. జాతీయ, అంతర్జాతీయ స్థాయిలో లేని బ్రాండ్లను ప్రత్యేకంగా తెచ్చారు. ఈ లిక్కర్లను వైకాపా మాఫియా తయారుచేసి ప్రభుత్వ సంస్థల ద్వారా వాటిని పంపిణీ చేస్తున్నట్లు ప్రతిపక్షాలు ఆరోపిస్తున్నాయి. మద్యపాన నిషేధం అని ధరలు 3-4 రెట్లు పెంచి సొంత వ్యాపారాలు చేస్తున్నారు. మద్య నిషేధం అమలుచేస్తామని దానిని అటకెక్కించడమే కాక మద్యం ధరలు రెట్టింపు చేసి తమ భర్తల జేబులు లూటీ చేయడంపై మహిళలకు బీపీ రావడం లేదా?

పట్టాభి

“మహాజనులారా! నందరాజ్యవాసులారా! మీ అందరికీ రాజమాత మహాకలిశక్తి తరపున వందనాలు. ఆమెపై మీరు చూపిస్తున్న అభిమానాన్ని, నంద సింహాసనంపై మీ ఆదరాన్ని స్వయంగా వారికి మేం తెలియజేస్తాం. మాలాంటి లెంకలు ప్రతీ ఏటా ఇటం పండగరోజుల్లో గ్రామగ్రామాన తిరిగి దేశిరాజుల త్యాగాన్ని ప్రచారం చేస్తున్న సంగతి మీకు తెలిసిందే. ఎంత తిరిగినా కొన్ని పల్లెలకు ప్రతీ ఏటా రాలేక పోతున్నాం. మీ ఊరికి మేం వచ్చి అప్పుడే మూడేళ్లయి పోయింది. అయినప్పటికీ మీరంతా కథాగానం విషయంలో మునుపటి శ్రద్ధాసక్తులే కలిగి ఉండటం నందరాజ్యం చేసుకున్న పుణ్యం.” ఈ మాటల్ని గణగణా పలుకుతూ ఊపిరి తీసుకోవడాని కన్నట్టుగా లెంక ఆగాడు. వెనువెంటనే ప్రజా సమూహంలో ఎవరో,

“నందపురం వర్ధిల్లాలి.. దేశిరాజులు త్యాగం నిరుపమానం.. జై నీలకంఠ.. జై జై నీలకంఠ..” అకాశాన్ని తాకేలా నినాదాలు చేశారు. అక్కడ కూడిన వారంతా అనుసరించారు.

కొన్ని నిమిషాల పాటు ధనుష్టంకారాల వంటి ఆ జయకారాలు రిప్పులు రిప్పులుగా మెట్టమీద కురిసిపోగా లెంకల ఆనందానికి అవధులేవు. నినాదాలు నెమ్మదించాక మళ్లీ ప్రధాన లెంక తన

వాగ్విన్యాసాన్ని పునఃప్రారంభించాడు. జనమంతా చెవులు రిక్కించి వినడం మొదలెట్టారు.

“మిత్రులారా ! ఇప్పుడు దేశిరాజుల గాఢను మీ కోసం మేం పాడబోతున్నాం. ఇది కథాగానం. పాట ఉంటుంది. అర్థతాత్పర్యాలూ ఉంటాయి. అంచేత మీకు బోధపడటానికి అడ్డండుదు.” ముఖ్యులెంక ఇలా అంటుండగానే అతని వంతలయిన ఇద్దరు లెంకలూ,

‘శరణు శరణు దుర్గాంధమ్మలు - మీ

చరణాలు తప్పలేము

మీ చరణాలు తప్పినగాని - మీ కరుణలు

తప్పలేము

మీలాంటి కాలమురాగ - తుమ్మెదీరో మిమ్ము

తలచి పాడుతాము

ఇంటి ఇలవేలుపులార - తుమ్మెదీరో

మాయండున సాయముండుదు

శరణుబాబు దేశిరాజులు - తుమ్మెదీరో

శరణుబాబు శరణుబాబు..’

గీతాలాపన శ్రావ్యంగా, ఉద్వేగంగా ఆరంభించే శారు. కొండపదం తెలిసిన వేదిక కింది కొందరు వారికి వంతపాడుతూ పాటను మనసున పొదుపు కున్నారు. దుర్గాంధకు, దేశిరాజులకు జోరలు సమర్పించిన లెంకలు మరిక ఆగలేదు.

‘రేపల్లె దేర్బాలకు తుమ్మెదీరో - విధములేని ఆటలమ్మ తుమ్మెదీరో

అడతానే ఉన్నారమ్మ తుమ్మెదీరో - పాడతానే

ఉన్నారమ్మ తుమ్మెదీరో

వచ్చి వచ్చి రాజులేమో తుమ్మెదీరో - తలఎత్తి చూడగలేము తుమ్మెదీరో

వారెబాబు దేశిరాజులు తుమ్మెదీరో - వారెబాబు దుర్గాంధ తుమ్మెదీరో..’

గీతం అద్భుతమైన సరళిలో సాగిపోతోంది. రాగప్రస్తారం రంజితమవుతోంది. పాటకు కట్టిన మట్టు మహాన్నతంగా వినిపిస్తోంది. నందపురానికి చెందిన ఏడుగురు దేశిరాజుల, సప్రమాతృకలని పేరుపడ్డ మత్స్యరాజ్యపు ఏడుగురు దుర్గాంధ నమాగమాన్ని వర్ణిస్తోంది. తోడువాద్యాలు జతకావడంతో పాట పరిమళిస్తోంది.

గద్దె ముందు కూర్చున్నవారే కాదు. ప్రకృతి సైతం స్తంభించిపోయి వింటున్నట్టుగా మెట్ట మీది వాతావరణం అగుపించింది. ఉచ్చస్వరంతో బయల్పడుతున్న లెంక పాట, మనోధర్మంతో సాగుతున్న సంగతులు అందరిలాగానే కోలన్న పరివారాన్ని సంబరంలో ముంచి తేలుస్తున్నాయి. గంగునయితే ఉక్కిరిబిక్కిరి చేస్తున్నాయి. ఆమెకు లెంకల స్వరం స్వరంలా కాక అమృతంపు సోనలా అనిపిస్తోంది. తీయని తేనే జల్లుజల్లుగా కర్ణాలలో కురిసినట్టు తలపోస్తోంది. ఆమె ఆనందానికి అవధులేవు. ఆమె సంతోషానికి కట్టు కనబడటం లేదు. అయితే ఒక్కటే లోటు. లెంకల పాట బాగున్నప్పటికీ కథ మరింతగా అర్థమైతే బాగుండునని ఆ పిల్ల తలపోసింది. ఆ భావన రాగానే తల్లి ముఖంలోకి చూసింది. రేక కూడా ఎందుకనో ఆ సమయాన కూతురివైపే చూసింది.

3

‘గాయనం బాగుండా..’ కళ్ళతోనే అడిగింది. అవునన్నట్టుగా నేత్రాలు నిగిడ్చి మౌనముద్రతోనే సమాధానాన్ని జాలువార్చింది గంగు. ఈ తరుణం లోనే ఈ సారి ప్రధాన లెంక గళం విప్పారినది.

‘మీ కోసమే వచ్చితిమి - తుమ్మెదీరో’
మా బాబు వెంకటేశ తుమ్మెదీరో - మీకు మేనమామ అవుతాడు

మీ అమ్మ రాచగన్నయ తుమ్మెదీరో - మాకు మేనత్త అవుతాది

అలకించిరి దుర్గాండ్లు తుమ్మెదీరో - అలవిగాని ఆనందము తుమ్మెదీరో

దేశిరాజులు దుర్గాండ్లు - కూడుకుని రతనైన ఎక్కినారు

రతాలైన వెడత ఉన్నాయి - పులులు దూరనట్టి పుల్లలైన సిదగలుబాబు

మామగాద వేసనమామ - మామగాద కన్నమామ

ఏడు ఘడియల శిక్ష తుమ్మెదీరో - ఆత్మహత్యల పాలబడిరి తుమ్మెదీరో..’

ముఖ్యులెంక పాడుతున్నాడో లేక వదంలో మమైక్యమయ్యాడో చెప్పలేనంతగా చరణాలు

సాగిపోతున్నాయి. అన్నింటికీమించి ‘ఏడు ఘడియల శిక్ష తుమ్మెదీరో - ఆత్మహత్యల పాలబడిరి తుమ్మెదీరో..’ పంక్తులదగ్గరకు వచ్చేసరికి లెంక గొంతు జీరబోయింది. సజలనేత్రుడైపోయడు. వేదిక మీది మిగిలిన అందరి నేత్రయుగళాలూ లెంకగళం దైన్యం కావడంతో ధారాపాతంగా వర్షించడం మొదలెట్టాయి. వాయిద్యాలు సైతం ఆ క్షణాన చేష్టలుడిగినట్టే అయిపోయాయి. వాటిని మోగిస్తున్నా అవి ఇవ్వాల్సినంత ధ్వని ఇవ్వలేకున్నాయి. ఔజవు చర్యాలు వజ్రవజ్ర వణికినట్టయ్యాయి. తూతుగొమ్ము రాగం తప్పింది. నాగస్వరం నాదరహితమైంది. అలకిస్తున్న గద్దెకింద ప్రజ స్థితి ఇదే. అందరూ మొహమొహాలు చూసుకుంటూ దేశిరాజులకు పడిన శిక్షలను తల్చుకుని వాపోతున్నారు. వేదన చెందారు. రాజుల ఆత్మహత్యల పర్యాన్ని తలపోసి కళ్ళనీళ్లు కుమ్ముకున్నారు. అందరితో పాటుగానే కోలన్నా రేకమ్మలూ ఎగసిపడుతున్న కన్నీటిని చేతులతో తుడుచుకుంటూ పాట వింటున్నారు.

చిత్రమేమిటంటే గ్రామప్రజావళిలో తరతమ భేదాలుండవచ్చు. అగ్ర, అంత్య తారతమ్యాలుండ వచ్చు. కానీ, కన్నీళ్లకు అలాంటివేం ఉండవు. అవి కలవారినీ లేనివారినీ ఒకలాగానే కరుణిస్తాయి. నిలువూనిపాతంగా నీరయ్యేలా చేస్తాయి. కొన్ని అంతే. వాటికి వారూ వీరూ అనే అసమానతలుండవు. వాటికి అందరూ ఒక్కటే. నవ్వుకు రంగులు, ఆకలికి వర్ణాలు, మనసు తడిసే ఏడుపుల్లో తేడాలు, తల్లి పడే పురిటినిప్పుల్లో హెచ్చుతగ్గులు ఉండవు. సమస్త ప్రపంచానికీ ఆకాశం ఒకటే అయినట్టు. ఉలి

డా॥ చింతకింది శ్రీనివాసరావు

కదలికలకు ఏ శిల అయినా ఒక్కలా స్పందించినట్టు. గద్దె కింది తొలివరుసల పెద్దవారు, వారికి అంటకుండా రాళ్లమీద వేరెక్కడో వెనగ్గా కూర్చున్న కోలన్న పరివారమూ కథ విని రోదిస్తుండటమే ఇందుకు నిదర్శనం.

ఇదేమీ పట్టించుకోని ప్రధానలెంక కన్నీరుపెడుతూనే పాటను ఇంకా ఇంకా పాడుకుంటూ పోయాడు. అలా కొంతసేపు కాదు. గొంతుక వెలివిరాసి పోయేటంతగా కొన్ని గంటల పాటు పాటు కథాగానాన్ని కొనసాగించాడు.

దేశీ సంప్రదాయ బాణీలో అక్షరసంపద లేనివారినీ ఆకట్టుకునేలా ఆలాపనలు చేశాడు.

నిర్వికార చిత్తంతో లెంకలను చూస్తూ, వారి గానాన్ని వింటూ, జనం కథలో కలగలిసిపోయారు.

అందరూ ఆ విధంగా అయిపోతున్నా గంగుకు మాత్రం ఇదంతా కొత్తగానే ఉంది. పాట మొత్తం అవగతమైనట్టు మనసుకు పడుతోంది. ఇంతలోనే మళ్లీ అవగాహనకు రానట్టు వేసట కలిగిస్తోంది. లయ హృదయాన్ని తాకుతున్న భావం మటుకు పూర్ణంగా మెదడుకు చేరక బేల అవుతోంది. ఎందుకనో ఆ పిల్లకి ఆ వేళ కొంచెం భయమూ వేసింది. చిప్పిల్లిన నేత్రాలతో కథాగానం వింటున్న తల్లి దగ్గరకి జరిగింది. అమ్మఒడికి పారదలచిన బాలలా మరింతగా ఒరిగింది. చెంతచేరిన పిల్లను గద్దెవైపున్న చూపుల్ని మరల్చుకుండానే దగ్గరగా లాక్కుంది రేకమ్మ. కొన్ని క్షణాలు గడిచాక ఒడిలో ఒదిగిన గంగువైపు చూసింది. తడిసిన నేత్రాల తల్లిని చూడగానే గంగుకు నోట మాటారాలేదు. అప్పుడిక రేకమ్మకు కూతురుతో మాట కలపాలని అనిపించింది.

“అమ్మయ్యా! పాట వింటుంటే పాలుపోవడం లేదా?” అనునయంగానే బిడ్డ వదనాన్ని చీర కొనతో తుడుస్తూ అడిగింది.

“దేశిరాజులకు ఏమైందమ్మా! వాళ్లకి ఏదైనా హాని జరిగిందా? కథ మొత్తంగా తెలియడం లేదమ్మా!” అమాయకపు మేకపిల్లలా ప్రశ్నించింది. అప్పటికి పాప విషయం పూర్తిగా అర్థమైంది రేకమ్మకి. విషయం వివరించాలన్న యోచనతో,

“ఇంతవరకూ పాటవిన్నావు కదా. ఇప్పుడు కథ కూడా చెబితారు విన. బోధపడుతుంది. చిన్నపిల్లవి కాబట్టి లెంకలు పాడిన విషాదరాగాలు విన్నందుకు జడుస్తున్నావు. కథ మొదలైపోతోంది అటు చూడు.” తల్లి పలుకులతో గంగు తెప్పరిల్లింది.

‘కథ చెబితారన్నమాట. తనకు కథలంటే ఎంతిష్టమో!’ మనసులోనే తలపోస్తూ గద్దెవైపు చూపులు ప్రసరింపజేసింది.

అప్పటికింకా మధ్యరాత్రి కాలేదు. పాట పుణ్యమో ఏమో ఎవ్వరికీ నిద్ర తలపన్నదే లేదు. ఇదంతా ఇలా ఉండగానే ప్రధానలెంక స్వరం ఖంగున

మోగింది.

“ఇప్పుడు దేశరాజుల వృత్తాంతాన్నీ, వారి మరణాన్నీ, అందుకు పూర్వరంగమై నిలిచిన విషయాలను నా పక్కనున్న లెంకలు మీకు తెలియ జేస్తారు. కథగా పూసగుచ్చినట్టు చక్కగా చెప్పుకొస్తారు. మీ హృదయాల్లో చిరస్థాయిగా ముద్రవేసుకునేలా వల్లిస్తారు. సావధానచిత్తులై ఆకర్షించండి.” అని గద్దె పక్కకు కాస్తంతగా జరిగింది.

వెంటనే ఇరువురు లెంకలు స్వరతంత్రులు కదిలించారు.

“అక్కలారా! అన్నలారా! సకలజగన్మిత్రులారా!! ఇప్పటివరకూ మీరందరూ నందరాజుల కథాగానాన్ని విన్నారు. ఆస్వాదించారు. ఇప్పుడు అర్థతాత్పర్యాలను ఆలకించబోతున్నారు. ఇదీ అసలు కథ. సిసలైన కథ. నందరాజ్యం వ్యధ. అవధరించండి.

అదిగదిగో వద్దాది..

మత్స్యరాజ్యపెన్సిల్..

పదివేలమాయలు నేర్చిన పల్లపుమాయలనిధి.” అంటూ మొదలుపెట్టేశారు. అందరి దృష్టిని ఒక్కసారిగా మత్స్యరాజ్యంవైపు మరల్చేశారు.

ప్రియవచనమై, లయబద్ధమై, శ్రుతిశుభగమై, జనరంజకమై, స్వరితమై, వారు వినిపించిన ఈ వచన కథానుధ మండివలన వాసులకీ కాదు. మన్యవాసులందరికీ, భారతావని మొత్తానికీ, జగతిలోని సకల ప్రాణికానికి, ప్రకృతిలోని సమస్త జీవరాశికి వినవచ్చేటట్లుగా ఇలా విపులంగా విస్తరించుకుంటూ వెళ్లిపోయారు...

* * *

క్రీస్తుశకం పన్నెండు, పద్నాలుగు శతాబ్దాల్లో భారతదేశపు దక్షిణ కళింగాన మహావీరులైన మత్స్యవంశజుల ఏలుబడి సాగింది. బోయకొట్టమై ఖ్యాతినార్జించిన వైశాఖసీమకు, మన్నెకొట్టమని పేరుపడిన నందరాజ్యానికి నడుమ నిలిచిన వద్దాది రాజధానిగా ఈ పరిపాలన జరిగింది. ఓడ్రభాష ప్రభావంతో ఉద్రులక, వడబాడి, వడబాడి నామధేయాలతో వర్ధిల్లి, అనంతరకాలాన వద్దాదిగా ఈ రాజధాని జనశ్రుతిలో పేరుపడింది.

మత్స్యరాజులందరూ తాము మహాభారతంలోని విరాటరాజ వంశోద్భవులని నమ్ముతుండేవారు. పాండవులను అజ్ఞాతవాస సమయాన ఆదరించిన ప్రభువులుగా తమకు పేరుప్రతిష్ఠలు దక్కాయని గర్వపడేవారు. శ్రీకృష్ణభగవానుని తలపూవుగా తలచేవారు. రాజ్యపతాకంగా విరాటమత్స్య కేతనాన్నే ఎగురవేసేవారు. గంగపుత్రులుగా సముద్రాలను ఛేదించి మార్గాలను నిర్మించిన మహాప్రభువులమని విశ్వసించేవారు. నౌకానిర్మాణంలోనూ, నౌకా యానంలోనూ వద్దాది ప్రభువులను మించినవారు ఇలలో లేరని ప్రజలు కీర్తిస్తుంటే పొంగిపోయేవారు. తూర్పున విశాఖ సముద్రం, పడమట నందరాజ్యం,

ఆ వంక చోళులు, ఈ వంక చాళుక్యులు, మరువంక గాంగ గజపతులు అధికార దాహంతో మత్స్యదేశం మీద కన్నువేసి ఉండగా వద్దాది ప్రభువు ప్రతాపార్జున దేవరాజు వీరందరినీ సామ, దాన, భేద, దండోపాయాలతో సమర్థంగా నిభాయించుకుంటూ వచ్చాడు. అంతటి వత్తిడిలోనూ ఆ మహారాజుకు పక్కనే ఉన్న కొండల నందరాజ్యమే కొండంత సాయం. కొండంత సాంత్వన.

ఉత్తరాన జంతరనాటి కాశీపురం, దక్షిణాన గోదావరి ప్రాంతాల హద్దులతో విలసిల్లుతుండేవారు. వైశాఖేశ్వరుని, సింహాచలేశుని కొలుచుకుంటూ ధర్మబద్ధమైన విధానాలను అనుసరించేవారు. ప్రజాభిని కన్నవారిలా సాకేవారు.

తొలినాళ్లలో మత్స్యరాజ్యానికి తిరుగుండేది కాదు. అఖండశక్తితో, ప్రచండ బాహుబలంతో, చందతర సైనిక పాటవంతో, అసమాన రాజకీయ వ్యూహాలతో, అరివీర భయంకరమై విరాజిల్లేది. అటు సముద్రతలంమీద ఇటు ఇలాతలం మీదా తనదే ఆధిపత్యమన్నట్లుగా మత్స్య ప్రభువు ప్రతాపార్జున దేవరాజు మెరిసేవాడు. పిట్టగడ్డ, కల్యాణపు లోవ, తామరచర్ల, అర్ధాపురం పేరిట ఉప రాజ్యాలను ఏర్పాటుచేసి జనక్షేమానికి పాటుపడ్డాడు. భారతీయ ధర్మప్రచారకుడైన ప్రతాపార్జునుడు జీవితమంతా ఆ నిష్ఠతోనే గడిపాడు. మానవతకు పెద్దపీట వేస్తూ వద్దాది సింహాసనానికి కీర్తిని తీసుకువచ్చాడు. పండితులను పామరులను ఆదరించాడు. ప్రజా నంక్షేమం తప్పనిచ్చి మరోమాటే లేనట్లుగా నడయాడాడు. దిబ్బడ గ్రామాన్ని ఆస్థానంలోని వేదవేద్యులకు, పంచాంగకర్తలకు, వాస్తు శాస్త్రవేత్తలకు కానుక చేసి వారి దీవెనలు పొందాడు. దిబ్బడ గ్రామ నామాన్ని మార్చాడు. తండ్రి పేరిట జయంతి నారాయణపురంగా నామకరణం చేశాడు. తామ్ర శాసనమూ వేయించాడు.

రాజ్యంలోని దున్నేవారందరికీ మరింత మేలు కలిగేలా ప్రతాపార్జునుడు చేసిన యత్నాలన్నీ సత్ఫలితాలే ఇచ్చాయి. కర్షకులకు సేద్యపు

భూములిచ్చాడు. దుక్కిదున్ని మొక్కనాటి, కలుపుతీసి, కోతకోసే సమయంలో ఆర్థిక సాయం చేశాడు. పొలాలకు నీళ్లు తోలించాడు. వాగుల్ని సరిచేసి, వంకలను మలిపి, మెరక పొలాలను సుక్షేత్రాలుగా మలిచాడు. బంగారు పంటలు తీయించాడు. కళాకారులకూ తక్కువ చేయలేదు. వారికి గౌరవ భృతి కల్పించాడు. వారిని సింహాచలాటాలతో సత్కరించాడు. కవిగాయకులను పోషించాడు. సకల వర్గ సమభావనతో రాజ్యం చేశాడు.

అయితే, ప్రతాపది హయాంలో వద్దాది అంతా సవ్యంగానే ఉందా? మత్స్యరాజ్యానికి ఒడిదుడుకులే లేవా? అంటే, లేవని చెప్పలేం. తూర్పు గాంగులు పక్కలో బలైగా మారకపోలేదు. వారి వారసులుగా పైకి తేలి, ఓడ్రకటకాన్ని పరిపాలిస్తున్న గజపతుల సంగతి చెప్పనక్కరలేదు. తూర్పు గాంగులతో వైశాఖ సంబంధాలను ఏర్పరుచుకున్న చోళుల వైశాఖ సీమ పాలితులుగా అప్పటికే ఖ్యాతినార్జించి ఉన్నారు. కుళు త్రోంగచోళుడు విశాఖ సముద్రతీరాన తనకీష్టమైన కుమారస్వామిని వైశాఖేశ్వరునిగా నిలిపిన ఘనమైన ఘటనా చోటుచేసుకునే ఉంది. చాళుక్యుల విషయమూ చెప్పదగినదే. ఎలమంచిలి గ్రామాన్ని కార్యస్థానంగా మలుచుకుని జయసింహుడు, కొక్కిలిభట్టారకుడూ రాజ్యలక్ష్మిని నడిపినవారే. అన్నిటికీమించి కుటకునుంచి కంచి వరకూ అధికారాన్ని పాకించిన గజపతుల బలిమికి, కలిమికి లోటులేదు.

ఆ వంక చోళులు, ఈ వంక చాళుక్యులు, మరువంక గాంగ గజపతులు అధికారదాహంతో మత్స్యదేశం మీద కన్నువేసి ఉండగా వద్దాది ప్రభువు ప్రతాపార్జునదేవరాజు వీరందరినీ సామ, దాన, భేద, దండోపాయాలతో సమర్థంగా నిభాయించుకుంటూ వచ్చాడు. అంతటి వత్తిడిలోనూ ఆ మహారాజుకు పక్కనే ఉన్న కొండల నందరాజ్యమే కొండంత సాయం. కొండంత సాంత్వన.

నందరాజ్య ప్రభువులకు గిరికట్టుబాట్లు హెచ్చు. మహాకాళేశ్వరుడంటే అపారమైన భక్తి. భేతాశ దుర్గాధైరవులను పూజించడమే నిత్యవిధి. తమకు దక్కిన రాజ్యం దైవప్రసాదమనే చింతనతో సతతమూ కాలం గడిపేవారు. పరాయి సొమ్మును ఆశించేవారు కాదు. పరదేశం మీద దృష్టివేసేవారే కాదు. రాజ్యకాంక్ష వారి నెత్తురులోనే లేదు. అలాంటి కాంక్ష చెలరేగేవారిని చూసి విచిత్రపోయేవారు. ఆధ్యాత్మిక సుధామధురిమలతో పాలనావ్యవస్థను నడిపించేవారు. మహాశూరులైనప్పటికీ శాంతవర్తనులై సాగేవారు. మహాబలులైనప్పటికీ మౌనముద్రతోనే రాజ్యంచేసే వారు. ఆర్తులెవరు అర్థించినా సాయంచేసి పంపేవారు. బహుశా ఈ లక్షణాలే ధర్మప్రవక్తలైన వద్దాది మత్స్యరాజుల పట్ల వీరికి మక్కువకలిగేలా చేసిఉంటాయి.

(ఇంకా ఉంది)

ఆధునిక భారత క్రికెట్లో అత్యంత విజయవంతమైన స్పెషిలీ శిక్షకుడిగా రవిశాస్త్రి శకం ముగింపు దశకు చేరింది. భారత క్రికెట్ ప్రధాన శిక్షకుడిగా 2019లో జైత్రయాత్ర ప్రారంభించిన రవిశాస్త్రి 2021 ప్రపంచకప్ వరకూ జట్టుకు పలు చిరస్మరణీయ విజయాలు అందించాడు. విరాట్ కోహ్లి కెప్టెన్గా, రవిశాస్త్రి చీఫ్ కోచ్గా క్రికెట్ మూడు విభాగాలలోనూ భారత్ అజేయశక్తిగా, ప్రపంచమేటి జట్టుగా సత్తా చాటుకుంది.

అరుదైన శిక్షకుడు రవిశాస్త్రి!

ప్రపంచ క్రికెట్లో అగ్రరాజ్యం భారతజట్టు ప్రధాన శిక్షకుడి బాధ్యత అంటే.. ఒకవిధంగా ముళ్ళకిరీటం లాంటిదే. గత మూడేళ్లుగా క్రికెట్ మూడు ఫార్మాట్లలోనూ భారత్ను అత్యంత విజయవంతమైన జట్టుగా నిలపడంలో నాయకుడిగా విరాట్ కోహ్లి పాత్ర ఎంతుందో, ప్రధాన శిక్షకుడిగా రవిశాస్త్రి పాత్ర అంతకుమించి ఉందనటంలో ఏమాత్రం సందేహం లేదు.

జాన్ రైట్, గ్యారీ కిర్ స్టెన్, గ్రెగ్ చాపెల్, డంకన్ ఫ్లెచర్ లాంటి విదేశీ శిక్షకుల సారథ్యంలో భారతజట్టు సాధించలేని అసాధారణ, అపురూప విజయాలను రవిశాస్త్రి నేతృత్వంలో నమోదు చేసింది. 2015 ప్రపంచకప్లో భారతజట్టుకు టీమ్ డైరెక్టర్గా పనిచేసిన రవిశాస్త్రి 2007 బంగ్లాదేశ్ టూర్, 2014-16 సీజన్లో టీమ్ డైరెక్టర్గా ఉన్నాడు. 2017 నుంచి జట్టు ప్రధాన శిక్షకుడుగా బాధ్యతలు నిర్వహిస్తున్నాడు.

భారతజట్టు ప్రధాన శిక్షకుడిగా 2019లో పూర్తిస్థాయి బాధ్యతలు చేపట్టిన రవిశాస్త్రి తన జట్టు

క్రీడా కృష్ణ, 84668 64969

సీనియర్ జర్నలిస్ట్

నాయకుడు విరాట్ కోహ్లితో కలసి పలు సవాళ్లను, పరీక్షలను దీటుగా ఎదుర్కొన్నాడు. క్రికెట్ మూడు (సాంప్రదాయ టెస్ట్ క్రికెట్, ఇన్స్టంట్ వన్డే క్రికెట్, థామ్ థామ్ టీ-20 క్రికెట్) ఫార్మాట్లలోనూ భారత్ను అత్యుత్తమ జట్టుగా నిలిపాడు.

ఆస్ట్రేలియాను తన సొంతగడ్డపై ఓడించి టెస్టు సిరీస్ నెగ్గటమన్నది భారత క్రికెట్ చిరకాల స్వప్నం. గత కొద్ది దశాబ్దాలుగా సాధించలేని ఈ ఘనతను రవిశాస్త్రి ప్రధాన శిక్షకుడిగా భారతజట్టు ఒకసారి కాదు, ఏకంగా రెండుసార్లు సాధించి సరికొత్త చరిత్ర సృష్టించింది. అంతటితో ఆగిపోకుండా ఇంగ్లండ్తో ఇంగ్లండ్ గడ్డపైన జరిగిన ఐదుమ్యాచ్ల సిరీస్లోని మొదటి నాలుగు టెస్టుల్లోనే భారత్ 2-1తో పైచేయి సాధించడం ఓ అరుదైన ఘనతగా మిగిలిపోతుంది. సాంప్రదాయ టెస్టు క్రికెట్లో నంబర్వన్ జట్టుగా, ఐసీసీ టెస్ట్ లీగ్లో భారత్ రన్నర్స్ గాను నిలవడం ప్రధాన శిక్షకుడిగా రవిశాస్త్రి సత్తాకు నిదర్శనం.

వన్డే, టీ-20 విదేశీ సిరీస్లను భారతజట్టు అలవోకగా గెలుచుకోగలిగింది. ఆస్ట్రేలియా, న్యూజిలాండ్, ఇంగ్లండ్, శ్రీలంక, బంగ్లాదేశ్, వెస్టిండీస్ జట్లను ఆయా దేశాల గడ్డపైనే కంగు తినిపించడం ఓ అసాధారణ రికార్డుగా మిగిలి పోతుంది.

ఏడాదికి 10 కోట్ల రూపాయల కాంట్రాక్టు వేతనంపై భారత క్రికెట్కు ప్రధాన శిక్షకుడిగా సేవలు అందించిన 59 సంవత్సరాల రవిశాస్త్రి పదవీకాలం ప్రస్తుత టీ-20 ప్రపంచకప్తో ముగియనుంది. భారత ప్రధాన శిక్షకునిగా తాను అనుకొన్న లక్ష్యాలు సాధించగలిగానని, భారతజట్టు

గత ఐదు సంవత్సరాలుగా టెస్ట్ క్రికెట్ నంబర్వన్ ర్యాంకులో నిలవడం, విదేశీగడ్డపై భారత్ విజయాలు సాధించలేదన్న అవప్రదను తొలగించడం, క్రికెట్ మూడు ఫార్మాట్లలోనూ భారత్ను అజేయశక్తిగా తీర్చిదిద్దటం తనకు ఎనలేని సంతృప్తినిచ్చాయని రవిశాస్త్రి ఆనందం వ్యక్తంచేశాడు.

క్రికెట్ శిక్షకుడిగా ఇక కొనసాగనని, రానున్న కాలంలో క్రికెట్ వ్యాఖ్యాతగా కొనసాగుతానని ప్రకటించాడు. నాలుగుదశాబ్దాల తన క్రికెట్ జీవితంలో భారతజట్టు ప్రధాన శిక్షకుడిగా సాధించిన విజయాలే తనకు గర్వకారణం, అపురూపమని చెప్పకనే చెప్పాడు.

కేవలం వన్డే, టీ-20 ఫార్మాట్లకే పరిమితమైన జస్ ఫ్రీట్ బుర్రాను టెస్ట్ క్రికెట్ చరిత్రలోనే అత్యంత ప్రమాదకరమైన బౌల్గా తీర్చిదిద్దిన ఘనత తనకు, విరాట్ కోహ్లికి మాత్రమే దక్కుతుందని రవిశాస్త్రి ప్రకటించాడు. బుర్రా ఇప్పటి వరకూ ఆడిన 24 టెస్టుల్లోనే 101 వికెట్లు పడగొట్టడం దానికి నిదర్శమని తెలిపాడు. గల్ఫ్ దేశాలు వేదికగా జరుగుతున్న టీ-20 ప్రపంచకప్లో భారత్ను విజేతగా చూడాలన్న తన కల నెరవేరితే అంతకుమించి తాను కోరేది మరేమీ లేదని రవిశాస్త్రి చెబుతున్నాడు.

ప్రస్తుత ప్రపంచకప్లో భారతజట్టు ఘన విజయాలతో ప్రధాన శిక్షకుడిగా రవిశాస్త్రి వీడ్కోలు తీసుకోవాలని కోరుకుందాం. నిరంతర ప్రవాహం లాంటి భారత క్రికెట్లోకి క్రికెటర్లు, శిక్షకులు వస్తూ పోతూ ఉంటారు. అయితే, అరుదైన రికార్డులు, అపురూప విజయాలతో కలకాలం చెరగని ముద్రవేసే రవిశాస్త్రి లాంటి అసాధారణ శిక్షకులు కలకాలం గుర్తుండిపోతారు.

భూమి తల్లిని కాపాడుకుందాం!

పశ్చిమ గోదావరి : రసాయనాలు వాడకుండా భారతీయ పద్ధతిలో వ్యవసాయం చేయడం ద్వారా భూసారాన్ని కాపాడుకోవాలని, అదే మనల్ని పోషిస్తున్న భూమి తల్లి పట్ల మనం చూపే కృతజ్ఞత అవుతుందని ఆర్.ఎస్.ఎస్. అఖిల భారతీయ కార్యకారిణి సభ్యులు భాగయ్య అన్నారు. పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా ఉంగుటూరులో 2021 అక్టోబర్ 15న జరిగిన భూ సుపోషణ్ అభియాన్ కార్యక్రమంలో భాగయ్య పాల్గొని ప్రసంగించారు.

ఆర్.ఎస్.ఎస్. అయిదవ పరమ పూజనీయ సర్ సంఘచాలక్ సుదర్శన్ జీ ఎలాంటి రసాయనాలు వాడకుండా ప్రకృతి హితకరమైన భారతీయ పద్ధతిలోనే వ్యవసాయం జరగాలని ఆకాంక్షించే వారని ఈ సందర్భంగా భాగయ్య గుర్తు చేసుకున్నారు.

ప్రకృతి, సేంద్రియ వ్యవసాయాలలో సుభాష్ పాలేకర్ వంటి వారెందరో విశేషమైన కృషి సలుపుతున్నారని ఆయన అన్నారు. పేర్లు ఏవైనా పర్యావరణానికి నష్టం కలిగించని శ్రేష్టమైన విధానాన్ని అనుసరించడం అత్యవశ్యకమని ఆయన పేర్కొన్నారు. మన తాత ముత్తాతల కాలం నుంచి అనుసరిస్తూ వస్తున్న వ్యవసాయ విధానాలకు తోడు నూతన సాంకేతికతను కూడా అందిపుచ్చుకుని, మన పురాతన విధానాలతో వాటిని జోడించి వ్యవసాయాన్ని చేయవలసిన అవసరమున్నదని అభిప్రాయపడ్డారు.

అయితే అదే సమయంలో సాంకేతికత అంటే ఎరువుల వాడకం కాదన్న విషయాన్ని కూడా మరువరాదని ఆయన హెచ్చరించారు. తమిళనాడులోని చెంగల్పుట్టు జిల్లా రైతులు గత 200 సంవత్సరాల క్రితం నుంచే ఎన్నో అధునాతన పద్ధతులను అనుసరించి వ్యవసాయం చేసేవారని, దేశంలోని మిగతా రైతులు కూడా అదేవిధంగా భూమికి, పర్యావరణానికి నష్టం కలిగించని అధునాతన వ్యవసాయ విధానాలను అవలంబించడం ద్వారా ఉత్తమ ఫలితాలను పొందవచ్చునని ఆయన సూచించారు. అధిక దిగుబడినిచ్చే పుష్టికరమైన, రసాయన రహితమైన, నాణ్యమైన విత్తనాలను నిరంతరం కాపాడుకుంటూ ఉండాలని వారు తెలిపారు. ఈ మధ్య గుజరాత్ లో కొందరు రైతులు సుమారు 1800 రకాల విత్తనాలను ప్రదర్శించారని, ఇలాంటి ప్రదర్శనలు మిగిలిన రైతులకు కూడా ఎంతో ప్రేరణ దాయకంగా నిలుస్తాయని వారు అభిప్రాయపడ్డారు.

‘ఈ భూమి మన తల్లి, మనమంతా ఆమె సంతానం’ అని అనాదిగా నమ్మిన జాతి మనది అని మనకు కావలసిన ఆహారాన్ని, నీటిని, ఆవాసాన్ని ఇచ్చి మనల్ని తల్లిలా పోషిస్తున్న భూమాతను సారవంతం చేసుకోవడం ద్వారా ఆ తల్లి రుణాన్ని తీర్చుకున్న వారమవుతామని, కనుక భూసారాన్ని సంరక్షించుకోవడమే మనం ఆ భూమాతకు ఇచ్చే బహుమతి అని భాగయ్య వివరించారు.

అనంతరం ఉంగుటూరులోని వ్యవసాయ క్షేత్ర, గోశాల నిర్వాహకులుగా వ్యవహరిస్తున్న రామకృష్ణ రాజును భాగయ్య ఘనంగా సన్మానించారు. ★

విజయవాడలో సేవాభారతి నూతన కార్యాలయ గృహ ప్రవేశం

విజయవాడ : ఎల్.ఐ.సి. కాలనీలో నూతనంగా నిర్మించిన సేవాభారతి కార్యాలయ గృహప్రవేశ కార్యక్రమం 2021, అక్టోబర్ 14న జరిగింది. ఈ కార్యక్రమానికి ఆర్.ఎస్.ఎస్. అఖిల భారతీయ కార్యకారిణి సభ్యులు భాగయ్య ముఖ్య వక్తగా, గమిని శ్రీనివాస నవీన్ ముఖ్య అతిథిగా, డాక్టర్ చదలవాడ సుధ, నాగేశ్వరరావు దంపతులు ఆత్మీయ అతిథులుగా పాల్గొన్నారు.

సేవాభారతి రాష్ట్ర ఉపాధ్యక్షులు డాక్టర్ సాయి కిశోర్ కార్యక్రమానికి అధ్యక్షత వహించారు. కార్యక్రమంలో ఆంధ్రప్రదేశ్ లో కొవిడ్-19 సందర్భంగా సేవాభారతి నిర్వహించిన, నిర్వహిస్తున్న పలు సేవాకార్యక్రమాలను వివరించే బ్రోచర్ ను పెద్దలు విడుదల చేశారు.

అనంతరం స్థల దాతలు డాక్టర్ చదలవాడ సుధ, నాగేశ్వరరావు దంపతులను, భవన నిర్మాణానికి సహకరించిన వీరమాచనేని రంగ ప్రసాద్, రమణి కుమారి దంపతులను భాగయ్య సత్కరించారు. ఈ కార్యక్రమంలో దాతలు, కార్యకర్తల కుటుంబాలు పాల్గొన్నారు. ★

'సమగ్ర వికాస దిశలో చిట్టాల గ్రామం' పుస్తకావిష్కరణ

వేదికపై ఎడమ నుంచి కుడికి జిన్నా సత్యనారాయణ రెడ్డి, ఎక్కా చంద్రశేఖర్, మోహనయ్య, డా॥ సురేందర్ రెడ్డి, బూర్ల దక్షిణామూర్తి, డా॥ దినేష్, డా॥ రంగాచార్యులు

డా॥ సురేందర్ రెడ్డికి సన్మానం

హైదరాబాద్ : 'సమగ్ర వికాస దిశలో చిట్టాల గ్రామం' పుస్తక ఆవిష్కరణ కార్యక్రమం హిమాయత్ నగర్, కేశవ మెమోరియల్ హైస్కూల్లో అక్టోబర్ 24, 2021న జరిగింది.

ఆరోగ్యమే మహాభాగ్యం, సేవే పరమ ధర్మం, గ్రామాభివృద్ధి దేశాభివృద్ధి అని ఎందరో పెద్దలు పేర్కొన్నారు. ఈ సామాజిక బాధ్యతను తెలియజేయటం కోసం ఆరోగ్య భారతి అఖిల భారత కార్యకారిణి సభ్యులు, గ్రామ భారతి తెలంగాణ ప్రాంత పూర్వ అధ్యక్షులు డా॥ బీరవోలు సురేందర్ రెడ్డి అనుభవసారమే 'సమగ్ర వికాస దిశలో చిట్టాల గ్రామం' పుస్తకం. 'గ్రామ భారతి' ఈ పుస్తకాన్ని

వెలువరించింది.

ఈ కార్యక్రమానికి సభాధ్యక్షులుగా ఆర్.ఎస్.ఎస్. ప్రాంత సంఘచాలక్ బూర్ల దక్షిణామూర్తి, ముఖ్య అతిథిగా ఆర్.ఎస్.ఎస్. అఖిల భారత గ్రామ వికాస ప్రముఖ్ డా॥ దినేష్, ముఖ్య వక్తగా ఆర్.ఎస్.ఎస్.దక్షిణ మధ్య క్షేత్ర సేవా ప్రముఖ్ ఎక్కా చంద్రశేఖర్, ప్రాంత సహ సంఘచాలక్ సుందర్ రెడ్డి, డా॥ సురేందర్ రెడ్డి, ప్రాంత గ్రామ వికాస ప్రముఖ్ జిన్నా సత్యనారాయణ, ప్రాంత గ్రామ భారతి గౌరవాధ్యక్షులు మోహనయ్య, ఆరోగ్య భారతి ప్రాంత ఉపాధ్యక్షులు డా॥ రంగాచార్యులు తదితరులు హాజరయ్యారు. ★

సేవాభారతి ఆధ్వర్యంలో వైద్య శిక్షణ తరగతులు

హోమియోపతిపై అవగాహన కల్పిస్తున్న బచ్చు సుబ్బారావు

హైదరాబాద్ : గ్రామాలు, పట్టణాలలోని బస్తీలను లక్ష్యంగా చేసుకొని ఆరోగ్య మిత్ర సమితులను ఏర్పాటు చేయడం ద్వారా ఆరోగ్య రక్షణ విషయంలో తెలంగాణ సేవాభారతి దృష్టి సారించింది. ఇందులో భాగంగా ఆరోగ్య పరిరక్షణకు తీసుకోవలసిన జాగ్రత్తలు, ప్రథమ చికిత్స, గృహ వైద్యం, హోమియో వైద్యం అవగాహన నిమిత్తమై శిక్షణ కార్యక్రమాన్ని 2021, అక్టోబర్ 31న బర్మాత్ పురంలోని కేశవ నిలయంలో సేవాభారతి నిర్వహించింది. ఈ కార్యక్రమంలో 32 జిల్లాల నుంచి 127 మంది కార్యకర్తలు పాల్గొన్నారు. ఇందులో 34 మంది హోమియో,

ఆయుర్వేద వైద్యులు, ఆర్.ఎం.పి. డాక్టర్లు ఉన్నారు. ప్రథమ చికిత్స గురించి డా॥ సురేందర్ రెడ్డి, హోమియో వైద్యం గురించి ఆరోగ్య భారతి తెలంగాణ ప్రాంత అధ్యక్షులైన డా॥ రాజేందర్ రెడ్డి, ప్రముఖ సేవా తత్పరులు బచ్చు సుబ్బారావు (అశ్వినీ హోమియో) శిక్షణను ఇచ్చారు.

చివరగా తెలంగాణ ప్రాంత సేవాప్రముఖ్ వాసు ఆరోగ్య మిత్ర సమితిని బలోపేతం చేయడం ద్వారా గ్రామాలలో, బస్తీలలో ఆరోగ్య పరిరక్షణకు చేయవలసిన కార్యక్రమాల గురించి వివరించారు. ★

తెలుసుకుందాం

నత్తా రామేశ్వరాలయం

పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా పెనుమంట్రలో ఈ ఆలయం కొలుపుదీరింది. ఇక్కడ ఒకే ప్రాంగణంలో రెండు శివాలయాలున్నాయి. ఆలయ విశిష్టత మార్కండేయ పురాణంలోను, వాయు పురాణాల్లోను ఉంది. పరశురాముడు ఏడు కోట్ల మునులూ, దేవర్షులతో శివ లింగాన్ని స్థాపించినందున దీనికి సప్తకోటిశ్వర లింగమని పేరు. ఈ శివలింగం ఏడాదిలో 11 నెలలు పూర్తిగా నీటిలో మునిగి ఉండడం ఒక ప్రత్యేకత. ఈ స్వామి పశ్చిమాభిముఖంగా ఉండడం మరో ప్రత్యేకత. ఈ స్వామిని పక్షరసాలతో అభిషేకిస్తే ముక్తిని పొందుతామని భక్తుల నమ్మకం. వైశాఖ మాసంలో ప్రత్యేక పూజలు నిర్వహిస్తారు.

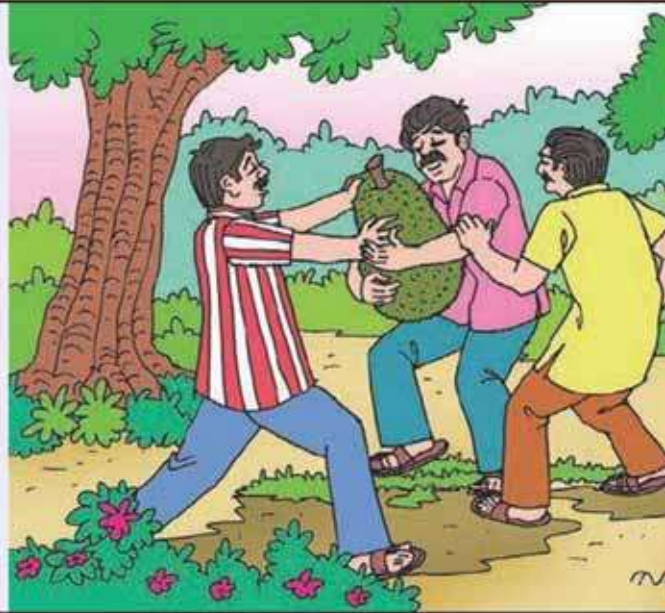
కథ

ఎవరెక్కువ తినాలి?

ఒక ఊరిలో మాధవ్, గోవింద్, రఘు అనే ముగ్గురు వ్యక్తులు ఉండేవారు. ఒకసారి వారంతా పెళ్లికి మరో ఊరికి బయలుదేరారు. అక్కడికి చేరాలంటే కాలినడకన రెండు రోజుల ప్రయాణం.

నెమ్మదిగా ప్రయాణం మొదలుపెట్టారు. వారి దగ్గరున్న ఆహార పదార్థాలన్నీ సాయంత్రానికి అయిపోయాయి. 'రేపు సాయంత్రానికి గానీ ఆ ఊరు చేరుకోలేం కదా, అప్పటివరకు ఏం తినాలి?' అని ఆలోచించసాగారు. అంతలో వారికి ఓ పనన చెబుట కనపడింది. తియ్యటి వాసనతో దానికి పనసపండు వేలాడుతున్నది. గబగబ వెళ్లి ముగ్గురూ కలిసి పండుని కోశారు. 'పనసపండును నేను ముందుగా చూశాను కాబట్టి నాకు ఎక్కువ వాటా ఇవ్వాలి' అని మాధవ్ అన్నాడు. 'ముగ్గురిలోనూ నేనే పెద్దవాడిని కాబట్టి నాకు ఎక్కువ వాటా ఇవ్వటం సబబు' అన్నాడు, గోవింద్.

ఇద్దరూ వాదించుకుంటున్నారు. మాటామాటా పెరిగి తన్నుకునేంతవరకు వచ్చింది. అప్పుడు రఘు వారిని అపి 'చీకటి పడుతోంది. ఈ రాత్రికి ఇక్కడే పడుకొని, ఉదయమే లేచి వెళదాం. ఎవరికి ఎక్కువ వాటా ఇవ్వాలనేది దేవుడు నిర్ణయిస్తాడు' అని సర్ది

పద్యం

పెట్టిన దినములలోపల

నట్టడపులకైన వచ్చు నానార్థములున్

బెట్టిన దినములగనకంపు

గట్టెక్కిన నేమిలేదు గదరా సుమతీ!

భావం : ఓ సుమతీ! అదృష్టమున్న రోజులలో అన్ని ద్రవ్యములు అరణ్యములందున్ననూ పొందగలవు. అదృష్టము లేనిచో బంగారపు కొండమీద యున్ననూ అన్ని ద్రవ్యములు అనుభవించలేరు, అంటే అవి లభించవు అని భావం.

శ్లోకం

ప్రియవాక్యప్రదానేన సర్వే తుష్ట్యన్తి జన్తవః ।

తస్మాత్ తదేవ దాతవ్యం వచనే కా దరిద్రతా ॥

భావం : ప్రీయంగా మాట్లాడితే సర్వప్రాణులూ సంతోషిస్తాయి. అందుకని ప్రీయంగానే మాట్లాడాలి. మాటలకు కరవేముంటుంది. మాట్లాడటంలో దరిద్రమే!

జ త ప ర చం డి

ఇక్కడున్న పదాలకు పక్కనున్న పదాల్లో ఏవి సరిపోతాయో కనుక్కోండి.

ముఖము	ఉవిద
రూపము	సందియము
సందేహము	మది
యువతి	రూపు
మతి	మొగము

'ర్ర-ర్ర-ర్ర : ర్ర-ర్ర-ర్ర-ర్ర-ర్ర-ర్ర
'ర్ర-ర్ర-ర్ర-ర్ర-ర్ర-ర్ర : ర్ర-ర్ర-ర్ర-ర్ర-ర్ర-ర్ర
'ర్ర-ర్ర-ర్ర-ర్ర-ర్ర-ర్ర : ర్ర-ర్ర-ర్ర-ర్ర-ర్ర-ర్ర

జనరల్ నోట్స్

- దస్తావజ్జ** : ౧. బా॥ దర్శనార్థం వాచ్యమితి ; ౨. అష్టాక్షరము.

మెదడుకు మేత

పొట్టివాడికి -
పుట్టెడు గుడ్డలు

ସୂଚକ: **ଆମ**

అప్పుడు రఘు 'బాధపడకండి. వననపండును నేనే తినలేదు. మీరు దెబ్బలారుకోకుండా సఖ్యంగా ఉండడం కోసమే అబద్ధం చెప్పాను' అన్నాడు. చెట్టు చాటున దాచి ఉంచిన పండును తీసుకొచ్చాడు. దాన్ని చూసి మాధవ, గోవింద సంతోషించారు. ముగ్గురూ కలిసి వననపండును సమానంగా పంచుకొని తిన్నారు. హుషారుగా నడుచుకుంటూ పెళ్లికి వెళ్ళారు.

మంచిమాట

నీ ప్రతిభ గుర్తింపు
పాండాలుంటే ఇతరుల
ప్రతిభను గుర్తించడం
నేర్చుకోవాలి!

తన

వక్క పలుకులు

వీటికి సాటి మరేవి లేవు

www.craneindia.net

శ్రీగ్రంథి ముఖ్యారావు మరియు శ్రీమతి గ్రంథి లక్ష్మీదేవమ్మ

ఇప్పుడు మీ కోసం
సరికొత్త ప్యాకింగ్‌లో
సరికొత్త రుచులతో

సింహంభట్ల సుబ్బారావు

6300674054

మేషం : అశ్విని, భరణి, కృత్తిక 1వ పాదం

కొన్ని కార్యక్రమాలు నెమ్మదించినా ఎట్టకేలకు పూర్తి చేస్తారు. అనుకున్న ఆదాయం సమకూరుతుంది. ఊహలు నిజం కాగలవు. వాహనాలు, భూములు సమకూరతాయి. విద్యార్థులకు నూతనోత్సాహం. మీ నిర్ణయాలపై అంతా సుముఖత వ్యక్తం చేస్తారు. ఉద్యోగయత్నాలు అనుకూలమైతాయి. వ్యాపారస్తులకు లాభాలు. కళాకారులు అవకాశాలు దక్కించుకుంటారు. 8,9 తేదీల్లో వ్యయప్రయాసలు. ఆరోగ్య సమస్యలు. గణేశాష్టకం పఠించండి.

మృషభం : కృత్తిక 2,3,4 పాదాలు, రోహిణి, మృగశిర 1,2 పాదాలు

ముఖ్య కార్యక్రమాలు విజయవంతంగా సాగుతాయి. రాబడి ఊహించని రీతిలో మెరుగుపడుతుంది. దూరప్రాంతాల నుంచి కీలక సమాచారం అందుతుంది. వాహనాలు కొనుగోలు చేస్తారు. ఉద్యోగులకు పనిభారం నుంచి కొంత ఉపశమనం. పరిశోధకులు, కళాకారుల ఆశలు ఫలించాయి. 9,10 తేదీలలో అనారోగ్యం. వృధా ఖర్చులు. ఆకస్మిక ప్రయాణాలు. హయగ్రీవస్తోత్రాలు పఠించండి.

మిథునం : మృగశిర 3, 4 పాదాలు, ఆర్ద్ర, పునర్వసు 1, 2, 3 పాదాలు

ముఖ్యమైన కార్యక్రమాలు నిదానంగా పూర్తిచేస్తారు. ఆదాయం మెరుగుపడుతుంది. భూములు, గృహం కొనుగోలు చేసే వీలుంది. విద్యార్థులకు సంతోషకరమైన విషయాలు తెలుస్తాయి. వ్యాపారులకు లాభాలు. ఉద్యోగులకు పదోన్నతి అవకాశాలు. రచయితలు, వైద్యుల కృషి ఫలించింది. 11,12 తేదీల్లో కుటుంబంలో చికాకులు, దూర ప్రయాణాలు. మానసిక అశాంతి. శ్రీసృసింహ స్తోత్రాలు పఠించండి.

కర్కాటకం : పునర్వసు 4వ పాదం, పుష్యమి, ఆశ్లేష

అనుకున్న ఆదాయం సమకూరి ఉత్సాహంగా గడుపుతారు. శుభకార్యాలపై దృష్టి సారిస్తారు. గృహం కొనుగోలు యత్నాలలో పురోగతి. విద్యార్థుల ప్రతిభ వెలుగులోకి వస్తుంది. వ్యాపారులకు స్వల్పంగా లాభాలు దక్కవచ్చు. ఉద్యోగులకు పనిభారం కొంతమేర తగ్గుతుంది. కళాకారులు, క్రీడాకారులకు ఆహ్వానాలు. 13,14 తేదీల్లో వ్యయప్రయాసలు. ఆరోగ్య సమస్యలు. రాఘవేంద్రస్తోత్రాలు పఠించండి.

సింహం : మఖ, పుబ్బ, ఉత్తర 1వ పాదం

పట్టుదల, ఆత్మవిశ్వాసం విజయాల వైపు నడిపిస్తాయి. అనుకున్న కార్యక్రమాలు విజయ వంతంగా పూర్తి కాగలవు. ఆదాయం అశాజన కంగా ఉంటుంది. అయితే వృధా ఖర్చులు కొన్ని తప్పవు. వ్యతిరేకులను కూడా అనుకూలంగా మార్చు కుంటారు. కళాకారులకు గౌరవం పెరుగుతుంది. రచయితలకు శుభవార్తలు. 9,10 తేదీల్లో వృధా ఖర్చులు. మానసికఅందోళన. విష్ణుధ్యానం చేయండి.

కన్య : ఉత్తర 2, 3, 4 పాదాలు, హస్త, చిత్త 1,2 పాదాలు

ముఖ్యమైన కార్యక్రమాలు కొంత నెమ్మదించినా చివరికి పూర్తి కాగలవు. ఆదాయానికి ఇబ్బందు లుండవు. వ్యాపారులకు కొత్త భాగస్వాములతో ఒప్పందాలు. ఉద్యోగులకు ఉన్నత హోదాలు రావచ్చు. పారిశ్రామికవేత్తలు ఆకస్మిక విదేశీ పర్యటనలు చేస్తారు. క్రీడాకారులు, పరిశోధకుల యత్నాలు సఫలం. 10,11 తేదీలలో శారీరక రుగ్మతలు. అనుకోని ప్రయాణాలు. దుర్గాస్తోత్రాలు పఠించండి.

తుల : చిత్త 3,4 పాదాలు, స్వాతి, విశాఖ 1,2,3 పాదాలు

రాబడి సంతృప్తినిస్తుంది. రావలసిన పైకం కూడా అందుతుంది. కార్యక్రమాలలో విజయం సాధిస్తారు. ఆరోగ్యసమస్యల నుంచి కొంత ఊరట చెందుతారు. విద్యార్థులు సత్తా చాటుకునేందుకు తగిన సమయం. వ్యాపారులకు లాభాలు. ఉద్యోగులకు సంతోషకరమైన సమాచారం. పారిశ్రామికవేత్తలకు శుభవార్తలు. 12,13 తేదీల్లో స్నేహితులతో విభేదాలు. విష్ణుసహస్రనామ పారాయణ చేయండి.

వృశ్చికం : విశాఖ 4వ పాదం, అనూరాధ, జ్యేష్ఠ

కొన్ని కార్యక్రమాలు ముందుకు సాగవు. రాబడి నిరాశ కలిగించవచ్చు. కష్టానికి ఫలితం కనిపించదు. దేవాలయాలు సందర్శిస్తారు. ఆరోగ్య సమస్యలు కొంత చికాకు వరుస్తాయి. విద్యార్థుల యత్నాలలో అవాంతరాలు. సేవాకార్యక్రమాలపై దృష్టి సారిస్తారు. వ్యాపారస్తులు ఆచితూచి వ్యవహరించాలి. ఉద్యోగు లకు మరింత పనిభారం. 10,11 తేదీలలో శుభవార్తలు. గణేశ స్తోత్రాలు పఠించండి.

ధనుస్సు : మూల, పూర్వాషాఢ, ఉత్తరాషాఢ 1వ పాదం

ఉత్సాహంగా కార్యక్రమాలను పూర్తి చేస్తారు.

మకరం : ఉత్తరాషాఢ 2,3,4 పాదాలు, శ్రవణం, ధనిష్ఠ 1, 2 పాదాలు

చేపట్టిన కార్యక్రమాలన్నీ విజయవంతమే. ఆర్థిక లావాదేవీలు గతం కంటే మెరుగ్గా ఉంటాయి. కీలక నిర్ణయాలు తీసుకుంటారు. పుణ్యక్షేత్రాలు సందర్శిస్తారు. ఆరోగ్యం మెరుగుపడుతుంది. వ్యాపారులకు కొత్త పెట్టుబడులు అందుతాయి. ఉద్యోగులకు కొత్త బాధ్యతలు. రాజకీయవేత్తల కృషి ఫలించింది. 8,9 తేదీల్లో వృధా ఖర్చులు. మానసిక అశాంతి. కుటుంబంలో ఒత్తిడులు. అంజనేయ దండకం పఠించండి.

కుంభం : ధనిష్ఠ 3,4 పాదాలు, శతభిషం, పూర్వాభాద్ర 1,2,3 పాదాలు

రాబడి పెరుగుతుంది. కార్యక్రమాలన్నీ సజావుగా సాగుతాయి. విద్యార్థుల ప్రతిభ వెలుగు చూస్తుంది. విద్యార్థులకు అనుకోని అవకాశాలు. వాహనాలు, భూములు కొంటారు. ఉద్యోగులకు బాధ్యతలు కొంత తగ్గవచ్చు. కళాకారులు అవకాశాలు దక్కించు కుంటారు. రచయితలు, క్రీడాకారులు ప్రతిభ నిరూపించుకుంటారు. 12,13 తేదీల్లో అనుకోని ఖర్చులు. అంగారక స్తోత్రాలు పఠించండి.

మీనం : పూర్వాభాద్ర 4వ పాదం, ఉత్తరాభాద్ర, రేవతి

ఎదురుచూడని ఉద్యోగావకాశాలు లభించే వీలుంది. ఆర్థిక వ్యవహారాలు సంతృప్తికరం. బంధువుల నుంచి ధన, ఆస్తిలాభ సూచనలున్నాయి. పుణ్యక్షేత్రాలు సందర్శిస్తారు. ఆరోగ్యం కొంత చికాకు వరుస్తుంది. నమాజుసేవలో పాల్గొంటారు. వ్యాపారులకు ఊహించని లాభాలు. ఉద్యోగుల శ్రమ ఫలించింది. 10,11 తేదీల్లో బంధువులతో వైరం. దూరప్రయాణాలు దేవీఖడ్గమాల పఠించండి. ★

ఆధారాలు

అడ్డం

1. మైత్రీ వల్లి (4)
4. సినీ జానపద గేయకవిగా ప్రసిద్ధులు, దారపు చివర ప్రభువు (4)
8. విసుగు, మానసిక ఆయాసము (2)
9. భోజన సమయాన మంత్ర సహితంగా విప్రులు పుడిసిటి నీరు పుచ్చుకోవడం (4)
11. దిగులు (2)
13. తిరుపతి ప్రసాదం (2)
14. నవమి తరువాత (3)
17. క్రింది భాగము, చాలా క్రింద ఉండునది (3)
18. ఓహో! వంటి అశ్చర్యానంద పదమే! (2)
19. పడవ (2)
22. శ్రీకృష్ణుని ప్రేయసి (2)
23. అటుగా వచ్చిన ధర్మపత్ని (2)
24. మన్మథుడు, జాలము ప్రభువు (4)
26. భావవినిమయ సాధనం అటుగా వచ్చింది (2)
29. బియ్యము (4)
30. ఇప్పుడు థియేటర్స్‌లో కాకుండా అమెజాన్ ప్రైమ్, నెట్‌ఫ్లిక్స్‌లో విడుదలవుతున్నవి కొన్ని (4)

నిలువు :

2. విష్ణువు (2)
3. ఆలోచన, ఊహ (4)
5. రామలింగరాజు అనగానే గుర్తొచ్చే కంపెనీ (2)
6. కాగి గడ్డకట్టిన ఈనిన ఆవు పాలు (4)
7. '....సరస్వతి' ఆర్య సమాజ స్థాపకులైన మహర్షి (4)
10. దమయంతి భర్త (6)
12. మిక్కిలి (4)
15. మందుడు (2)
16. పల్లకి (2)
20. సర్దార్.... పటేల్ (4)
21. గయ్యాల్ని అనగానే గుర్తొచ్చే సినిమానటి (4)
25. రాక్షసి (3)
27. కొండ (2)
28. రోగి అపస్మారక స్థితిలోకి వెళ్లిపోవడానికి వైద్య వ్యవహారం (2)

మా చిరునామా : పదరసం, జాగృతి వారపత్రిక,
3-4-228/4/1, కాచిగూడ, హైదరాబాద్-27

పదరసం-341

	1	2		3		4	5		6
7									
8									
14	15								
21									
23									
29									

పదరసం - 341

పేరు :

చిరునామా:.....

పిన్‌కోడ్ : మొబైల్ :

సమాధానాలను పైగడులలో పూరించి, కత్తిరించి కవర్‌పై పదరసం నెం. వేసి 2021 నవంబర్ 22 లోగా జాగృతికి పంపండి. సరైన సమాధానాలు రాసిన వారిని విజేతలుగా ప్రకటిస్తాం. ఒకరిని లాటరీ ద్వారా ఎంపికచేసి నగదు బహుమతి అందజేస్తాం. తుది నిర్ణయం జాగృతి యాజమాన్యందే.

పదరసం - 337 సమాధానాలు

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40

విజేతలు: టి. ఉదయశ్రీ, కె.వి.ఎస్.ఎన్.మూర్తి, బి.ఇందు శేఖర్, వి.నవ్యభారతి-హైదరాబాద్, టి.రేవతి-యాదగిరిగుట్ట, ఎమ్.విజయలక్ష్మి-కామారెడ్డి, ఐ.బ్రహ్మాండ్రస్వామి, టి.రామలింగయ్య-ఒంగోలు, డా॥అన్నపురెడ్డి వీరారెడ్డి-ప్రకాశం, టి.ఎస్.ఆర్.అంజనేయులు, ఎన్.పద్మావతి-తూర్పుగోదావరి, కె.సూర్యప్రభ-అనంతపురం, డి.స్వాతి-విజయవాడ, ఎన్.శ్రీనివాసరావు-ఎమ్మిగనూరు, కె.కాంతామణి-భువనేశ్వర్, ఎస్.కృష్ణమూర్తి-బెంగళూరు, వి.భాస్కరయ్య-చెన్నై.

బహుమతి పొందిన విజేత : టి.ఉదయశ్రీ-హైదరాబాద్.

తెలుగులో మహిళా దర్శకులు చాలా చాలా తక్కువ. ఆ కొరతను కొంతలో కొంతైనా పూడ్చే ప్రయత్నం కొందరు చేస్తున్నారు. దశాబ్దాలకు పైగా దర్శకత్వ శాఖలో పనిచేసి, నిర్మాతను, కథానాయకుడిని ఒప్పించి మెగాఫోన్ చేతనడుతున్నారు. ఇందులో విజయం సాధిస్తున్నవారు ఎంతమంది అనే విషయాన్ని పక్కన పెడితే, ఇటీవల ఇలా వరుసగా ఇద్దరు మహిళా దర్శకుల చిత్రాలు బ్యాక్ టు బ్యాక్ విడుదల అయ్యాయి. శ్రీకాంత్ తనయుడు రోషన్ హీరోగా నటించిన 'పెళ్లిసందడితో గౌరీ రోనంకి దర్శకురాలిగా పరిచయం కాగా, నాగశౌర్య 'వరుడు కావలెను'తో లక్ష్మీ సౌజన్య దర్శకురాలైంది. నిజానికి ఈ రెండు సినిమాల కథలు పెద్దంత కొత్తవి, గొప్పవి కాదు, కానీ వాటిని ఆసక్తికరంగా మలచడంలో లక్ష్మీ సౌజన్య సఫలీకృతురాలైంది. 'వరుడు కావలెను' చిత్రాన్ని వినోదభరిత కుటుంబ కథాచిత్రంగా మలిచింది. దానికి ఓ లవ్ స్టోరీనీ జత చేసింది.

వినోద ప్రధానంగా వరుడు కావలెను

భూమిక (రీతూవర్మ)కు పెళ్లిడు రావడంతో (ఒకరకంగా దాటిపోతుండటంతో) ఆమె తల్లి (నదియా) తెగ బెంగ పెట్టుకుంటుంది. కూతురు పెళ్లికోసం ఆమె ఎక్కుని గుడి ఉండదు, మొక్కని దేవుడూ ఉండదు. కూతురు పెళ్లిచూపుల తతంగానికి ఇష్టపడకపోవడంతో తానే వచ్చే కుర్రాళ్లను కలిసి, తన కూతురుకు తగిన వాడు అవునా కాదా అని తెలుసుకుంటుంది. లాయర్ అయిన ఆమె భర్త (మురళీశర్మ)కు మాత్రం కూతురు పెళ్లి విషయంలో కొన్ని కబ్బితమైన నిర్ణయాలు ఉంటాయి. బలవంతంగా ఆడపిల్లల పెళ్లి చేయకూడదని చెబుతుంటాడు. అదే సమయంలో భూమి కాలేజ్మేట్ ఆకాష్ (నాగశౌర్య) ప్యారిస్ నుండి ఇండియాకు వస్తాడు. అతనో ఫేమస్ ఆర్కిటెక్టర్. భూమి నిర్వహించే ఎకో ఫ్రెండ్లీ ప్రాడక్ట్స్ కంపెనీకి ఆఫీస్ బిల్డింగ్ను రూపకల్పన చేసే పని పెట్టుకుంటాడు. ఈ క్రమంలో వీరిద్దరూ ఎలా ఒకటయ్యారు? ఒకరి పట్ల మరొకరికి ఉన్న ప్రేమను సరైన సమయంలో వ్యక్తం చేయకపోవడం వల్ల ఎలాంటి ఇబ్బందులు వడ్డారు? అనేది మిగతా కథ.

దర్శకురాలు లక్ష్మీ సౌజన్య ఈ సినిమా కోసం హీరోహీరోయిన్ల క్యారిక్చరైజేషన్లను బలంగా రాసుకుంది. అందులోనూ హీరోయిన్ భూమిక పాత్రపై మంచి హోమ్ వర్క్ చేసింది. ఆమె బిహేయియర్, బాడీ లాంగ్వేజ్ మీద పూర్తి అవగాహన కలిగి ఉండటంతో తెర మీద కూడా ఆ పాత్ర చక్కని గ్రేన్తో కనిపించింది. రీతూవర్మ ఆ పాత్రకు

సూరుశాతం యాష్ట్ అనిపిస్తుంది. కెరీర్ కోసం పాకులాడే కుర్రాడిగానూ, ఆ తర్వాత మనసులోని ప్రేమను వ్యక్తం చేయడంలో విఫలమయ్యే ప్రేమికుడిగా నాగశౌర్య బాగా చేశాడు. వీరితోపాటు ప్రాధాన్యమున్న మరో పాత్ర నదియాది. పెళ్లికాని కూతురు తల్లి పాత్రలో ఆమె చక్కగా ఒదిగిపోయింది. అలానే మురళీశర్మకు ఉన్న స్క్రీన్ స్పేస్ తక్కువే అయినా, కనిపించిన కొద్దిసేపు తన హావభావాలతో ఆకట్టుకున్నాడు. ఇక భూమి వెల్విఫర్మగా జయప్రకాశ్, ఆమె ఆఫీస్లో పనిచేసే ఉద్యోగులుగా 'వెన్నెల' కిశోర్, హిమజ, వైష్ణవి చైతన్య, అర్జున్ కల్యాణ్ చక్కగా నటించారు. హిమజా, 'వెన్నెల' కిశోర్ నుండి కావలసినంత వినోదం లభిస్తుంది. సినిమా ప్రథమార్ధంతో పోల్చితే ద్వితీయార్ధం కాస్తంత డల్గా సాగింది. మరీ ముఖ్యంగా ఓ పల్లెటూరికి పెళ్లి నిమిత్తం హీరోహీరోయిన్ బృందం వెళ్లిన తర్వాత వచ్చే సన్నివేశాలు రొటీన్గా ఉన్నాయి. కథను ఏదో రకంగా ముందుకు తీసుకెళ్లడానికి సప్తగిరిపై 'ల్యాగ్' కామెడీని పెట్టారు. అది ఒకరకంగా బాగానే ఉన్నా, సినిమా వేగాన్ని తగ్గించేసి, ల్యాగ్గా అనిపించింది. సినిమా ప్రారంభం నుండి ముగింపు వరకూ ఎలాంటి ట్విస్టులూ లేకుండా సాదా సీదాగా సాగిపోతుంది. అయితే క్లయిమాక్స్లో మాత్రం చిన్నపాటి ట్విస్ట్ ఇచ్చి సుఖాంతం చేశారు. ముగింపు ఊహించేదే అయినా, ఎలా చేస్తారనే క్యూరియాసిటీకి తగ్గట్టు చక్కని పాయింట్నే దర్శకురాలు తీసుకున్నారు.

నిజానికి 'వరుడు కావలెను' కథలో పెద్దంత కొత్తదనం లేదు. ఇద్దరు ప్రేమికులు తమ మనసులోని మాటను సరైన సమయంలో వ్యక్తం చేయకపోవడంతో జీవితంలో ఎలాంటి విలువైన కాలాన్ని కోల్పోయారన్నదే ఇందులో ప్రధానాంశం. అయితే, మహిళలను, వారి మనోభావాలను గౌరవించాలనే చక్కని సందేశం ఇందులో ఉంది. కథానుగుణంగా ఇందులో రొమాన్స్ను చొప్పించే ఆస్కారం ఉన్నా దర్శకురాలు ఆ దిశగా ప్రయత్నించకపోవడం, కుటుంబ ప్రేక్షకులను దృష్టిలో పెట్టుకుని దీనిని క్లీన్ ఎంటర్టైన్మెంట్గా తెరకెక్కించడం అభినందించదగ్గది. ఈ చిత్రాన్ని వంశీ పచ్చపులుసు సినిమాటోగ్రఫీ, గణేశ్ రావూరి సంభాషణలు, విశాల్ చంద్రశేఖర్ సంగీతం, జాతీయ అవార్డు గ్రహీత నవీన్ నూలీ ఎడిటింగ్ మరో స్థాయిలోకి తీసుకెళ్లాయి. సిరివెన్నెల సీతారామశాస్త్రి, అనంత శ్రీరామ్, రాంబాబు గోసాల, రఘురామ్ రాసిన పాటలు అర్థవంతంగా ఉన్నాయి. ఇందులో రెండు పాటలను తమన్ స్వరపరచడం విశేషం.

మొత్తం మీద భారీ అంచనాలు పెట్టుకోకుండా, సరదాగా ఓసారి చూసేసే సినిమాగా 'వరుడు కావలెను' నిలుస్తుంది. సితార ఎంటర్టైన్మెంట్స్ బ్యానర్ మీద పీడీవీ ప్రసాద్ సమర్పణలో సూర్యదేవర నాగవంశీ ఈ చిత్రాన్ని కాస్తంత భారీగానే తీశారు. ఈ వినోద ప్రధాన కుటుంబ ప్రేమకథా చిత్రాన్ని ప్రేక్షకులు ఏ రీతిన ఆదరిస్తారనేది చూడాలి.

వ్యాసకర్త : సీనియర్ జర్నలిస్ట్

51

From:

JAGRITI Telugu Weekly

Jagriti Bhavan, H.No.3-4-228/4/1,

Lingampally, Kachiguda, Hyderabad-500027

email : jagritiweekly@gmail.com, web : jagritiweekly.com

Date of Publication Every Monday : 08.11.2021

Date of Posting Every Friday & Saturday

Postal Regn. No. HSE/1052/2021-2023

RNI Regd. No. 3270/57

Volume : 74 Issue : 02

ASWINI®

మీ జుట్టు రాలటం మరియు చుండ్రులను నియంత్రించటం...

మాకు ఛాలెంజ్

కుమారి శ్రీలత గారు ఎంతో కాలంగా జుట్టు రాలే సమస్యతో బాధ పడుతుండేవారు. ఆమె చాలా ప్రోడక్టులు వాడారు కానీ ఏ ఫలితమూ కనిపించలేదు. చివరకు ఆమె అశ్వినీవారి జుట్టు రాలడాన్ని నియంత్రించడం అనే ఛాలెంజ్ ను స్వీకరించారు. మరి ఫలితం...

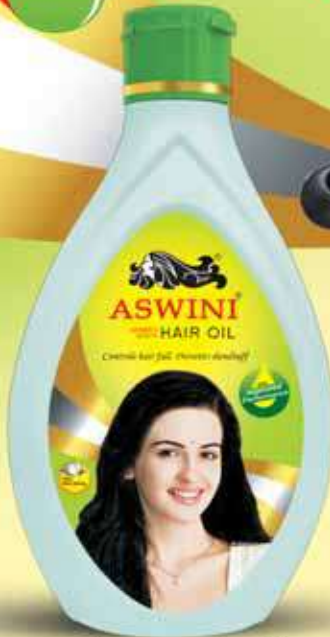
అశ్వినీ వాడినాక చుండ్రు ఇంకా జుట్టు రాలడం, మునుపటికంటే బాగా తగ్గింది...*

కుమారి శ్రీలత,
మెదక్, తెలంగాణ.

అశ్వినీ®

హెమియో ఆర్గ్ హెయిర్ ఆయిల్

Only pure coconut oil base
No mineral oil used
No preservative added

*Consumer's personal opinion

Customer Care Executive (Toll free) 1-800-8435599

customercare@aswini.com | www.aswini.com